

Regeringens proposition

1999/2000:122

Internationellt tullsamarbete

Prop.
1999/2000:122

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 21 juni 2000

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna Sveriges tillträde till konventionen upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar inom EU:s medlemsstater (tullsamarbetskonventionen) samt att Sverige skall avge vissa förklaringar avseende tillämpningen av konventionen.

I propositionen lämnas vidare förslag till en ny lag om internationellt tullsamarbete. Den skall ersätta den idag gällande lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag. Lagen skall ge den rättsliga grunden för tullmyndigheterna att fullgöra det samarbete med andra staters tullmyndigheter som Sverige åtagit sig i sina internationella överenskommelser. Förutom de bilaterala samarbetsavtal som Sverige har ingått med ett flertal stater skall lagen även äga tillämplighet på tullsamarbetskonventionen samt rådets förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

I lagförslaget har de nu gällande bestämmelserna om internationellt tullsamarbete tagits in. Därutöver innehåller den föreslagna lagen en rad nya bestämmelser avseende områden som i dag inte är reglerade i syfte att genomföra tullsamarbetskonventionen. Konventionen innehåller regler om bl.a. vissa gränsöverskridande samarbetsformer, vilka omfattar myndighetsutövning av utländska tjänstemän på svenskt territorium.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om internationellt tullsamarbete.....	6
2.2	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	13
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol	14
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Internationellt tullsamarbete	15
4.1	Bakgrund	15
4.2	Internationella överenskommelser om samarbete	16
4.2.1	Tullsamarbetsavtal	16
4.2.2	Internationella konventioner m.m.	16
4.2.3	Tullsamarbete inom EU	17
4.3	Nuvarande nationell reglering	17
4.3.1	Tullsamarbetslagen	18
4.3.2	Övriga nationella regler.....	19
5	Tullsamarbetskonventionen	20
5.1	Bakgrund	20
5.2	Syfte och innehåll.....	21
5.3	Sveriges tillträde till tullsamarbetskonventionen	23
5.4	Förklaringar som bör avges i samband med att Sverige ratificerar tullsamarbetskonventionen.....	23
5.4.1	Hemliga utredningar.....	23
5.4.2	EG-domstolen	25
5.4.3	Ikraftträdande	26
5.5	Behovet av ny lagreglering.....	26
5.6	Kostnader.....	27
6	Lagens närmare innehåll	28
6.1	Allmänt.....	28
6.2	Lagens tillämpningsområde m.m.	28
6.3	Gränsdragning mot andra lagar om internationellt samarbete.....	29
6.4	Lagens tillämplighet på andra myndigheters verksamhet.....	29
6.5	Kommunikationsvägar	32
6.6	Åtgärder i Sverige	34
6.6.1	Ansökan om bistånd.....	34
6.6.2	Informationsutbyte och sekretess	36
6.6.2.1	Tullsamarbetskonventionens regler	36
6.6.2.2	Gällande rätt.....	36
6.6.2.3	Bestämmelser om utbyte av uppgifter.....	41
6.6.3	Utredningar om överträdelse av tullbestämmelse	45

6.6.3.1	Tvångsmedel	45
6.6.3.2	Behörig domstol	48
6.6.4	Delgivning.....	48
6.6.5	Särskild bevakning.....	49
7	De nya formerna av tullsamarbete	50
7.1	Principer för gränsöverskridande samarbete	50
7.1.1	Tullsamarbetskonventionen	50
7.1.2	Gällande rätt.....	52
7.1.3	Rätt för utländska tjänstemän att utöva myndighet.....	52
7.2	Gränsöverskridande övervakning.....	54
7.2.1	Tullsamarbetskonventionens regler	54
7.2.2	Tullsamarbetsavtalen.....	55
7.2.3	Regel om gränsöverskridande övervakning införs	55
7.3	Gränsöverskridande förföljande	56
7.3.1	Tullsamarbetskonventionens regler	56
7.3.2	Regel om gränsöverskridande förföljande införs	58
7.4	Gränsöverskridande kontrollerade leveranser	59
7.4.1	Bakgrund	59
7.4.2	Tullsamarbetskonventionens regler	59
7.4.3	Gällande rätt.....	60
7.4.4	Kontrollerade leveranser bör inte nu ytterligare regleras i lag.....	61
7.5	Speciella utredningsgrupper	63
7.5.1	Tullsamarbetskonventionen	63
7.5.2	Nationell reglering är inte nödvändig	64
8	Gränsöverskridande åtgärder	64
8.1	Utländska tjänstemäns befogenheter och skyldigheter.....	64
8.1.1	Tullsamarbetskonventionen	64
8.1.2	Gällande rätt.....	65
8.1.3	Utländska tjänstemäns befogenheter vid gränsöverskridande förföljande.....	66
8.2	Frihetsberövande i avvaktan på provisoriskt anhållande.....	68
8.2.1	Tullsamarbetskonventionen	68
8.2.2	Gällande rätt.....	68
8.2.3	Bestämmelse om provisoriskt frihetsberövande införs.....	69
8.3	Utländska tjänstemäns straffrättsliga ställning	71
8.3.1	Tullsamarbetskonventionen	71
8.3.2	Gällande rätt.....	71
8.3.3	Utländska tjänstemän jämställs med svenska tjänstemän.....	71
8.4	Skadestånd.....	72
8.4.1	Tullsamarbetskonventionen	72
8.4.2	Gällande rätt.....	73
8.4.3	Regler om skadeståndsskyldighet införs.....	73

8.5	Tjänstevapen.....	74	Prop. 1999/2000:122
8.5.1	Tullsamarbetskonventionen	74	
8.5.2	Gällande rätt	74	
8.5.3	Medförande av tjänstevapen tillåts.....	74	
9	Författningskommentar.....	75	
9.1	Förslaget till lag om internationellt tullsamarbete.....	75	
9.2	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	82	
9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol	82	
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	84	
Bilaga 2	Tullsamarbetskonventionen.....	92	
Bilaga 3	Förklarande rapport avseende tullsamarbets- konventionen	116	
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser	139	
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	140	
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	148	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 juni 2000	155	
	Rättsdatablad.....	156	

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner konventionen upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar inom EU:s medlemsstater (tullsamarbetskonventionen),

2. godkänner att en förklaring avges av Sverige enligt artikel 23.5 i tullsamarbetskonventionen, med innehållet att Sverige inte avser att tillämpa samarbetsformen hemliga utredningar,

3. godkänner att en förklaring avges av Sverige enligt artikel 26.5 b i tullsamarbetskonventionen med innebörd att alla svenska domstolar berättigas att inhämta förhandsavgörande om tolkning av konventionen i den mån det behövs för ett avgörande i ett mål eller i ett ärende,

4. godkänner att en förklaring avges av Sverige enligt artikel 32.4 i tullsamarbetskonventionen med innebörd att fram till det att konventionen träder i kraft skall den, med undantag av artikel 26, vara tillämplig i Sveriges förbindelser med de stater som avgivit samma förklaring,

3. godkänner regeringens förklaring enligt artikel 20.6 i tullsamarbetskonventionen,

4. antar regeringens förslag till lag om internationellt tullsamarbete,

5. antar regeringens förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),

6. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om internationellt tullsamarbete

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag tillämpas på internationellt tullsamarbete som

1. följer av en internationell överenskommelse med en annan stat eller mellanfolklig organisation som Sverige har tillträtt eller annars är förpliktat att följa och

2. har till syfte att förhindra, upptäcka, utreda eller beivra överträdelser av tullbestämmelser.

Lagen tillämpas inte på sådant samarbete som avses i lagen (1969:200) om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga eller lagen (1959:433) om gränskontrollsamarbete med annan stat.

2 § Tullverket eller annan behörig svensk myndighet skall bistå behörig utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation om det följer av en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § och av denna lag.

3 § För åtgärder enligt denna lag gäller samma förutsättningar som för en motsvarande åtgärd i ett svenskt ärende, om inte annat föreskrivs i denna lag.

Tullsamarbete får inte innebära att en behörig svensk myndighet vidtar en åtgärd som

1. strider mot svensk lag eller annan författning,

2. strider mot svenska allmänna rättsprinciper, kränker Sveriges suveränitet, medför fara för rikets säkerhet, eller strider mot andra väsentliga intressen.

4 § I den mån en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § omfattar åtgärder som innebär myndighetsutövning, får utländska tjänstemän utöva myndighet på svenskt territorium i de fall som anges i 3 kap.

Definitioner

5 § I denna lag avses med

tullbestämmelser: bestämmelser om införsel, utförsel eller transitering av varor som avser tullar, skatter eller avgifter eller rör förbud, begränsningar eller kontrollåtgärder beträffande varutrafiken,

överträdelse av tullbestämmelse: sådan överträdelse av tullbestämmelse för vilken påföljd enligt berörd stats lagar och andra bestämmelser kan dömas ut av domstol eller av administrativ myndighet,

behörig svensk myndighet: Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet, Tullverket, Kustbevakningen eller Statens jordbruksverk,

förföljande tjänstemän: utländska tjänstemän som förföljer en person på svenskt territorium med stöd av sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § och denna lag.

Central samordning

6 § Tullverket skall ansvara för samordningen av samarbetet enligt denna lag.

Direkt samarbete mellan en behörig svensk myndighet och en utländsk myndighet får ske i brådskande fall. Tullverket skall underrättas om sådant samarbete så snart det är möjligt.

2 kap. Åtgärder i Sverige för annan stats räkning

Ansökningar

1 § Om inte annat anges i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §, skall en ansökan om bistånd ges in till Tullverket.

Om en begärd åtgärd bör vidtas av en annan behörig svensk myndighet än Tullverket, skall ansökan vidarebefordras till den myndigheten. Den ansökande myndigheten skall underrättas om att så har skett.

2 § En ansökan skall innehålla följande uppgifter:

1. ansökande myndighet,
2. tillämplig internationell överenskommelse,
3. begärd åtgärd,
4. ändamålet med och orsaken till ansökan,
5. de lagar och andra bestämmelser som berörs,
6. uppgifter om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen och
7. en kortfattad redogörelse för omständigheterna.

En ansökan skall göras skriftligen. I brådskande fall får en muntlig ansökan godtas. En muntlig ansökan skall bekräftas skriftligen utan dröjsmål.

En ansökan skall vara utformad på svenska eller på ett språk som den mottagande myndigheten kan godta.

3 § Om en ansökan inte uppfyller kraven enligt 2 §, skall den ansökande myndigheten ges tillfälle att komplettera eller ändra ansökan.

Avslag

4 § En ansökan skall avslås om

1. den avser en åtgärd som enligt 1 kap. 3 § inte får vidtas,
2. den avser en åtgärd som saknar stöd i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §,
3. den är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för begärd åtgärd trots att tillfälle givits att komplettera eller ändra ansökan, eller

4. den avser en åtgärd som är uppenbart oproportionerlig i förhållande till den påstådda överträdelsens svårhetsgrad.

5 § Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 1 kap. 3 § andra stycket 2 fattas av regeringen. Om en behörig svensk myndighet finner att en ansökan bör avslås på någon sådan grund, skall ansökan överlämnas till regeringen.

I övrigt prövar den myndighet som handlägger ärendet om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det är uppenbart att ansökan skall avslås får Tullverket, i stället för att vidarebefordra ansökan enligt 1 § andra stycket, direkt besluta om avslag på ansökan.

Ett beslut att avslå en ansökan skall innehålla de skäl som bestämt utgången.

Utbyte av uppgifter

6 § Behörig svensk myndighet får, när det är nödvändigt för genomförande av internationellt tullsamarbete enligt denna lag, på eget initiativ eller efter ansökan lämna ut uppgifter till behörig utländsk myndighet, även om en uppgift är sekretessbelagd enligt sekretesslagen (1980:100).

Första stycket gäller endast uppgifter som är tillgängliga för myndigheten inom dess verksamhetsområde.

7 § Uppgifter som lämnas ut enligt 6 § får i enskilda fall förenas med villkor för användandet, om det krävs med hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt.

Villkor som avses i första stycket får inte strida mot en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §.

8 § Har behörig svensk myndighet översänt uppgift till behörig utländsk myndighet, är den skyldig att på begäran av den person som uppgiften rör underrätta denna om vilken utländsk myndighet uppgiften översänts till och för vilket ändamål.

Underrättelse enligt första stycket behöver inte lämnas, om det är uppenbart obehövt eller om det kan befaras att underrättelsen skulle försvåra genomförandet av utländsk myndighets utredning eller beslut i ärendet.

Underrättelse behöver inte heller lämnas om uppgiften omfattas av sekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Utredning i Sverige om överträdelse av tullbestämmelse

9 § Tullsamarbete i form av utredning om överträdelse av tullbestämmelse i en annan stat får inledas av behörig svensk myndighet på eget initiativ eller efter ansökan från behörig utländsk myndighet.

Efter ansökan som avses i första stycket får Tullverket medge att en utländsk tjänsteman får närvara vid utredning i Sverige.

10 § Tullverket, en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen eller en polisman får i samband med utredning av brott som också motsvarar brott enligt svensk lag vidta åtgärder enligt 19, 20, 22 och 26 §§ samt 27 § första och andra stycket lagen (2000:000) om straff för smuggling.

Åtgärderna får vidtas endast under de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd med anledning av brott enligt svensk rätt och enligt särskilda bestämmelser i denna lag.

Tvångsmedel får inte användas med stöd av denna lag i syfte att möjliggöra förverkande av egendom.

11 § Om en åtgärd i samband med utredningen kräver åklagares eller domstols beslut enligt 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken och lagen (2000:000) om straff för smuggling, skall ansökan i den delen handläggas enligt bestämmelserna i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Har beslag verkställts i samband med utredningen tillämpas dock först 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken.

12 § Laga domstol i frågor som rör utredning om överträdelse av tullbestämmelse vid tillämpning av denna lag är rätten på den ort där den svenska utredningen påbörjades.

Delgivning av handlingar

13 § Handling i ärende om utredning som bedrivs i annan stat delges enligt delgivningslagen (1970:428). Särskild postdelgivning eller stämningmannadelgivning får, även om det inte följer av bestämmelserna i 3 § nämnda lag, ske efter beslut av behörig svensk myndighet.

3 kap. Gränsöverskridande tullsamarbete

Gränsöverskridande övervakning

1 § Utländska tjänstemän får på svenskt territorium fortsätta en i sin stat påbörjad övervakning av en gärningsman som är skäligen misstänkt för ett brott som sägs i artikel 19.2 tullsamarbetskonventionen, om Tullverket eller en annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Övervakningen får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kan inhämtas i förväg. För att övervakning skall få ske utan föregående samtycke krävs också att överskridandet av gränsen i samband med övervakningen anmäls till Tullverket eller annan behörig svensk myndighet så snart det är möjligt och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i utredningen.

Övervakningen skall genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det. Övervakning som avses i andra stycket skall även upphöra om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Brott som avses i första stycket är

1. olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, vapen, ammunition, sprängämnen, kulturföremål, farligt och giftigt avfall, kärnmaterial eller material eller utrustning avsedda för framställning av

kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen (varor belagda med förbud),

2. handel med ämnen som finns upptagna i listorna I och II i Förenta nationernas konvention om bekämpande av illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen och som är avsedda för illegal framställning av narkotika (prekursorer),

3. olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd i samband med import eller export av varor, i de fall där omfattningen av handeln kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapens eller för medlemsstaternas budgetar,

4. annan handel med varor som är förbjuden enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser.

Gränsöverskridande förföljande

2 § Om en person har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett sådant brott som sägs i 1 § och som kan föranleda utlämning, får utländska tjänstemän fortsätta ett i sin stat påbörjat förföljande av personen in på svenskt territorium, om Tullverket eller en annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Förföljandet får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kunnat inhämtas i förväg, eller om svenska tjänstemän inte har kunnat ta över förföljandet i tid. De förföljande tjänstemännen skall anhålla om bistånd av behörig svensk myndighet senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet.

Förföljandet skall genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det.

3 § Om förföljande tjänstemän begär det, skall behöriga svenska tjänstemän omhänderta den förföljda personen.

Förföljande tjänstemän får stoppa och omhänderta den förföljde tills behöriga svenska tjänstemän kan överta omhändertagandet eller identifiera den förföljde.

4 § När en person omhändertas enligt 3 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det sker av säkerhetsskäl eller för att söka efter föremål som anges i 2,

2. omhänderta föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbalken eller kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, och

3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.

Föremål som har omhändertagits enligt första stycket 2 skall så snart det kan ske överlämnas till en behörig svensk tjänsteman för prövning av fråga om beslag enligt 5 § andra stycket.

5 § En person som har omhändertagits enligt 3 § får tas i förvar och placeras i häkte eller polisarrest under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad. Därefter skall personen

omedelbart friges, om det inte har kommit in en sådan begäran om åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott, eller
2. 17 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

En behörig svensk tjänsteman får, i avvaktan på en framställning om en åtgärd enligt 4 kap. 19 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål på begäran av främmande stat, ta i beslag föremål som har omhändertagits enligt 4 § enligt de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning.

Skyldigheter

6 § Utländska tjänstemän skall, när de utövar befogenheter enligt denna lag,

1. följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av behörig svensk myndighet,
2. alltid kunna styrka sin behörighet och identitet, och
3. kontakta Tullverket och rapportera vilka åtgärder som vidtagits och de omständigheter som förelegat.

Under gränsöverskridande förföljande eller övervakning får utländska tjänstemän inte bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten. Tjänstevapen får användas endast i nödvärnssituationer.

Av 11 kap. 1 § f vapenlagen (1996:67) framgår att undantag kan göras från lagens bestämmelse i fråga om rätt för utländska tjänstemän att medföra skjutvapen och ammunition vid tillfällig tjänstgöring i Sverige.

Straffrättsligt ansvar och skydd

7 § Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara ansvariga för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Skadestånd

8 § Om utländska tjänstemän utför uppgifter enligt denna lag i Sverige, skall svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med detta och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig på dem. Svenska staten skall dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

9 § Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar skall inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med gränsöverskridande förföljande eller övervakning.

4 kap. Åtgärder i en annan stat för svensk räkning

1 § En svensk ansökan om tullsamarbete får göras under förutsättning att

1. motsvarande åtgärd kan vidtas i Sverige i ett liknande ärende, och
2. ansökan kan göras utan att detta skulle medföra att uppgifter lämnas, vars överlämnande skulle strida mot allmänna hänsyn eller för Sverige väsentliga intressen.

2 § Har behörig svensk myndighet vid tillämpning av denna lag tagit emot uppgifter eller bevisning från en annan stat enligt en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § och som innehåller villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifterna, skall svenska myndigheter följa villkoren oavsett vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

Inhämtande av uppgifter

3 § En behörig svensk myndighet får i en pågående utredning om överträdelse av tullbestämmelse begära att få ta del av uppgifter i en annan stat. För sådana uppgifter gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) samt sådana villkor för uppgifternas användning som avses i 2 §.

Utredning i annan stat

4 § Om det är till fördel för en utredning om överträdelse av tullbestämmelse i Sverige, får Tullverket hos behörig utländsk myndighet begära att svensk tjänsteman skall få närvara vid utredning som sker i en annan stat.

Delgivning av handlingar

5 § Behörig svensk myndighet får i ett ärende om överträdelse av tullbestämmelse eller i brottsutredning begära delgivning av handling i en annan stat.

I den utsträckning det är tillåtet enligt en internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §, får behörig svensk myndighet ombesörja delgivning med person i den andra staten genom att sända handlingen med posten enligt vad som sägs i 3 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Genom lagen upphävs lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag.

2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen
(1980:100)

Prop. 1999/2000:122

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
4 §²

Gäller förbud enligt denna lag mot att röja uppgift, får uppgiften inte heller i övrigt utnyttjas utanför den verksamhet i vilken sekretess gäller för uppgiften.

I insiderstrafflagen (2000:000) finns bestämmelser om förbud att utnyttja eller röja vissa uppgifter som är ägnade att väsentligt påverka kursen på finansiella instrument.

Bestämmelser som begränsar möjligheten att utnyttja vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete *samt* lagen (2000:344) om Schengens informationssystem.

Bestämmelser som begränsar möjligheten att utnyttja vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete, lagen (2000:344) om Schengens informationssystem *samt lagen (2000:000) om internationellt tull-samarbete.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Lydelse enligt prop. 1999/2000:109.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1946:816) om
bevisupptagning åt utländsk domstol

Prop. 1999/2000:122

Härigenom föreskrivs att i 3, 11 och 12 §§ lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol ordet ”utrikesdepartementet” skall bytas ut mot ”Justitiedepartementet”.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

I promemorian Internationellt tullsamarbete (Ds 2000:2) föreslås dels att Sverige skall tillträda konventionen upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar inom EU:s medlemsstater (tullsamarbetskonventionen), dels en ny lag om internationellt tullsamarbete. Regeringen behandlar i detta ärende de förslag som läggs fram i promemorian. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*.

Lagstiftningen i promemorian är utformad med beaktande av bestämmelserna i tullsamarbetskonventionen samt den förklarande rapporten avseende konventionen, *bilaga 2 och 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2000/164).

Regeringen beslutade den 25 maj 2000 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*. Regeringens lagförslag har i huvudsak utformats i enlighet med vad Lagrådet förordat. Lagrådet har dock ansett att vissa rättsliga frågor bör övervägas ytterligare. Regeringen återkommer till detta och Lagrådets övriga synpunkter i avsnitt 6.6.1 och 7.1.3 samt i författningskommentaren till respektive paragraf. I förhållande till lagrådsremissen har också gjorts vissa redaktionella ändringar i lagtexten.

4 Internationellt tullsamarbete

4.1 Bakgrund

För att upprätthålla en fungerande varuhandel och för att tillse att tullbestämmelser efterlevs är samarbete mellan olika länders tulladministrationer nödvändigt.

Sverige och det svenska Tullverket har sedan länge deltagit i det internationella samarbetet mellan tullorganisationer bl.a. i World Customs Organisation (WCO) (tidigare Customs Cooperation Council, CCC) och Europeiska unionen (EU).

Tullverkets huvudkontor (tidigare Generaltullstyrelsen), som har varit den svenska kontaktpunkten i det internationella tullsamarbetet, handlägger ca 500 internationella ärenden årligen. Dessa ärenden rör situationer där Tullverket vill ha andra länders bistånd i utredningar eller det omvända då andra länder vänder sig till Sverige med begäran om bistånd.

De rättsliga grunderna för Tullverkets samarbete med andra länders tullmyndigheter är de bilaterala tullsamarbetsavtal som Sverige ingått med ett flertal länder, internationella konventioner och rekommendationer samt rådets förordning (EG) nr 515/97 (EGT L 82, 22.3.1997, s.1) om ömsesidigt bistånd i tullärenden som trädde i kraft den 13 mars 1998 och den nu aktuella konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar i EU:s medlemsstater.

4.2.1 Tullsamarbetsavtal

Sverige och de andra nordiska länderna träffade redan i början av 1900-talet överenskommelser om samarbete för att bekämpa spritsmugglingen. Sverige ingick under 1930-talet överenskommelser med Danmark och Finland om samverkan vad gäller bevakning till sjöss, varigenom tjänstemän från dessa länder likställs med svenska tulltjänstemän i kampen mot olovlig vin- och spritinförsel.

På 1960-talet ingick Sverige avtal med Norge och Finland om gränstullsamarbete, vilka innebär att tulltjänstemän inom bestämda kontrollzoner vid gränserna kan utföra tullklarering och tullkontroll även för den andra statens räkning.

Sverige har också valt att ingå bilaterala tullsamarbetsavtal med länder utanför Norden, för närvarande sjutton stycken. Tyskland var det första landet med vilket Sverige ingick avtal år 1972. Därefter har Sverige ingått avtal med flera länder både inom och utom EU, bl.a. USA och flera länder i Östeuropa.

Tullsamarbetsavtalens innehåll avser ofta både administrativt samarbete för att fastställa korrekta tullar och rent brottsbekämpande samarbete t.ex. avseende narkotikasmuggling. Reglerna för samarbetet är relativt likartade och utgår från ett standardavtal som utarbetats inom WCO.

4.2.2 Internationella konventioner m.m.

Inom ramen för arbetet inom WCO har ett flertal konventioner och rekommendationer om tullsamarbete, informationsutbyte m.m. överenskommit.

Genom förordningen (1983:682) om tillämpning av en internationell konvention om ömsesidigt administrativt bistånd för att förhindra, utreda och beivra tullbrott m.m. är WCO:s konvention av den 9 juni 1977 om ömsesidigt administrativt bistånd för att förhindra, utreda och beivra tullbrott gällande i Sverige (prop. 1982/83:35). Den innehåller elva bilagor som var och en behandlar en viss form av samarbete. Konventionen är en multilateral konvention som är relativt allmänt hållen och kan biträdas av de av WCO:s medlemmar som så önskar. Endast vissa av bilagorna har accepterats för svensk del. Dessa bilagor rör spontant informationsutbyte avseende misstankar om allvarliga tullbrott, uppgiftslämnande om handlingars äkthet och import eller export av varor, uppgiftslämnande inom ramen för myndighetens behörighet och förmåga om vissa personers eller transportmedels rörelser, central registrering av uppgifter om varusmuggling samt ömsesidigt bistånd i kampen mot narkotika.

EU:s behörighet inom olika områden varierar. Detta medför att frågorna om tullsamarbete, fiskalt samarbete och brottsbekämpande samarbete inte kan behandlas på samma sätt.

Tullunionens reglering och funktion är en av EU:s hörnstenar och tillhör EG:s grundläggande behörighetsområden. Tullbeloppen från import till och export från EU:s medlemsstater tillfaller till 90 procent EU och tullintäkterna utgör ca 15-20 procent av EU:s inkomster. I frågor om tullprocedurer och tullsatser liksom uppkomst och uppbörd av tull beslutar rådet med kvalificerad majoritet. Besluten fattas ofta i form av radsförordningar som blir direkt gällande i samtliga medlemsstater.

Reglerna beträffande tullunionen i Fördraget om Europeiska unionen berör dock inte frågan om hur tullorganisationerna i medlemsstaterna skall vara uppbyggda eller hur de skall arbeta. I fråga om samarbete mellan tulladministrationerna och mellan dessa och kommissionen beslutar rådet med enhällighet. Dessa bestämmelser finns dels i radsförordningen (EG) nr 515/97 som syftar till att säkerställa att EG:s tull- och jordbruksregler tillämpas korrekt och att rätt tullbelopp kan fastställas och uppbäras av medlemsstaterna och EG, dels i konventioner om tullsamarbete på det brottsbekämpande området.

Den nyss nämnda radsförordningen (EG) nr 515/97 innehåller bestämmelser om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen. Den ursprungliga konventionen från år 1967 om tullsamarbete, den s.k. Neapelkonventionen, har också varit föremål för översyn vilket har resulterat i den här aktuella tullsamarbetskonventionen som tar sikte på brottsbekämpande tullsamarbete.

EG har också ingått ett flertal samarbetsavtal med länder utanför EU, vilka godkänts av de nationella parlamenten. Flera av de länder som ansökt om medlemskap i EU har avtal om samarbete, vilka ofta återopas och används i praktiken.

4.3 Nuvarande nationell reglering

De internationella överenskommelserna om tullsamarbete ger inte tillräckligt stöd för en tullmyndighet att vidta åtgärder för en annan stats räkning. Förutom vad avser EG-förordningar, vilka blir direkt tillämpliga, måste därför de internationella överenskommelserna införlivas i vår nationella lagstiftning för att kunna tillämpas i Sverige.

De gällande nationella reglerna återfinns på skilda håll och på olika nivåer. Lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag (tullsamarbetslagen) reglerar hur svenska myndigheter skall och får agera i internationella ärenden som rör brott mot utländska tullbestämmelser. Som svensk rätt gäller även den tidigare nämnda radsförordningen (EG) nr 515/97 om administrativt tullsamarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen. Vidare finns det en svensk förordning för vart och ett av de internationella tullsamarbetsavtalen samt en förordning som införlivar WCO-konventionen (se avsnitt 4.2.2) i nationell rätt.

Redan före tillkomsten av tullsamarbetslagen fanns lagen (1969:200) om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga (indrivningslagen) som reglerar internationellt samarbete för att driva in fordringar på tullar och skatter vid import eller export. Numera består den lagen till största delen av hänvisningar till EG-direktiv i detta ämne och till lagen (1990:314) om ömsesidig handräckning i skatteärenden (handräckningslagen). Regleringen som avser rent fiskalt samarbete med indrivning och uppbörd av redan beslutade skatter och tullar kommer inte att behandlas vidare här.

4.3.1 Tullsamarbetslagen

Tullsamarbetslagen tillkom i samband med att Sverige 1972 ratificerade ett avtal med dåvarande Förbundsrepubliken Tyskland om ömsesidigt bistånd i tullfrågor. Den innehåller förhållandevis få bestämmelser vilka i sin tur hänvisar till andra lagar.

Av 1 § framgår att regeringen får besluta att Tullverket, i den mån det påkallas av överenskommelse mellan Sverige och annan stat, skall lämna andra länder bistånd i syfte att förhindra, utreda och beivra brott mot den andra statens tullbestämmelser. I enlighet med bestämmelsen har regeringen, i samband med varje tullsamarbetsavtal som Sverige därefter ingått, i förordningar beslutat om att sådant samarbete får ske i enlighet med avtalet. Efter att Sverige blev medlem i EU utvidgades bestämmelsen till att även omfatta sådant samarbete mellan medlemsstaterna som föreskrivs i rådsförordningen (EG) nr 515/97. I 1 § definieras även termen tullag som bestämmelser i lag eller annan författning om införsel, utförsel eller transitering, som avser tullar eller andra allmänna avgifter eller rör förbud, inskränkningar eller kontrollåtgärder beträffande varu- eller valutatraffiken.

I 2 och 3 §§ anges gränserna för Tullverkets befogenheter och vilka åtgärder som kan vidtas i internationella ärenden. I samband med tillkomsten av handräckningslagen infördes en hänvisning i 2 § till flera av de bestämmelser som gäller för skatteförvaltningen i dess internationella samarbete. Således gäller de bestämmelser som sätter principiella gränser för vad svenska skattemyndigheter kan bistå med även för Tullverket. Åtgärder som strider mot svenska regler och praxis får således inte vidtas. Inte heller får upplysningar lämnas ut som inte myndigheten normalt har tillgång till. Vidare gäller att de svenska myndigheterna kan medge en utländsk tjänsteman att närvara vid en utredning i Sverige. I övrigt gäller reglerna om delgivning av handlingar och om underrättelse till den som berörs av utredning eller uppgiftslämnande.

I 2 § hänvisas även till lagen (1960:418) om straff för varusmuggling (varusmuggningslagen) och rättegångsbalkens (RB) regler om förundersökning och tvångsmedel. En förundersökning kan således inledas i Sverige med stöd av tullsamarbetslagen. Vissa av reglerna i varusmuggningslagen angående tvångsmedel m.m. kan även tillämpas i internationella ärenden. I de avseenden som endast åklagare är behörig att fatta beslut om tvångsmedel enligt RB är Tullverket hänvisad till att

begära hjälp hos åklagare. Det finns dock betydande begränsningar i tvångsmedelsanvändningen. Tanken är att tvångsmedel skall kunna tillgripas endast för att få till stånd en utredning. Åtgärd som kräver någon form av misstanke mot den berörda personen får däremot enligt 2 § inte vidtas. Orsaken härtill är enligt förarbetena till lagen (prop. 1973:117 s. 21 f) att det kan vara svårt att i Sverige göra en tillräckligt säker bedömning om misstanke föreligger när huvuddelen av brottsutredningen sker i en annan stat. Frihetsberövanden såsom gripande, anhållande och häktning kan således inte ske. Inte heller kan reseförbud meddelas eller egendom beläggas med kvarstad eller skingringsförbud. Vidare kan en person inte hållas kvar för fortsatt förhör, eller höras som vittne med stöd av 23 kap. 13 § RB. Däremot kan förhör hållas med envar högst sex timmar enligt 23 kap. 6 § och 9 § RB. Tvångsmedel som kan användas, om än bara i vissa fall, är hämtning till förhör, beslag och husrannsakan. Vidare kan Tullverket hos tingsrätten begära ett föreläggande om att skriftligt bevis eller föremål skall uppvisas eller hållas tillgängligt för besiktning.

Slutligen innehåller 2 § en hänvisning till 1 § lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet, vilket innebär att villkor som uppställs av annat land för användning av uppgifter som erhållits därifrån för användning i brottsutredning eller underrättelseverksamhet skall följas, oavsett vad sekretesslagen eller annan svensk lagstiftning föreskriver.

I 3 § regleras bl.a. frågan om dubbel straffbarhet. I vissa fall får tvångsmedel enligt våra nationella regler användas endast om fängelse kan följa på brottet. Vid tillämpning av en sådan bestämmelse skall fängelse motsvaras av frihetsstraff enligt den andra statens nationella regler. Detta kan bli aktuellt att tillämpa t.ex. vid beslag av brev hos posten eller av skriftligt meddelande mellan närstående. I paragrafen finns även en begränsning av hur länge ett beslag får bestå.

Lagens 4 § innehåller en forumbestämmelse. Eftersom de vanliga reglerna om laga domstol anknyter till var ett brott begåtts eller vilken anknytning den misstänkte har till orten anges här att laga domstol i dessa internationella fall är rätten i den ort där den tullmyndighet finns som påbörjat den svenska delen av utredningen.

Av 5 § framgår att överträdelse som bestraffas i administrativ ordning i vissa fall kan jämföras med brott mot tulllagstiftning. Detta får ske om myndighetens beslut om påföljd kan överklagas till domstol. I sådana fall kan dock vissa tvångsmedel som förutsätter fängelsestraff i straffskalan inte användas.

Slutligen finns i 6 § en bestämmelse vilken reglerar att lagen även gäller samarbete till följd av överenskommelser med mellanfolkliga organisationer, t.ex. FN och EG.

4.3.2 Övriga nationella regler

Som ovan nämnts finns vid sidan om tullsamarbetslagen kompletterande regler i förordningar om tillämpning av tullsamarbetsavtal och konven-

tioner. Dessa kommer inte att beröras närmare. Allmänt kan dock följande sägas om strukturen.

De olika förordningarna införlivar avtalen och konventionerna och ger Tullverket möjlighet att samarbeta med andra länders tullförvaltningar på det sätt som krävs enligt 1 § tullsamarbetslagen. Tullsamarbetsavtalen innehåller vanligtvis bestämmelser om samarbete i form av utbyte av upplysningar, vidtagande av utredningar, spaning och delgivning av handlingar. Dessa bestämmelser gäller således om inte annat är stadgat i tullsamarbetslagen eller indrivningslagen. Oavsett vad som står i avtalen eller konventionen sätter dock tullsamarbetslagen gränserna för vilka åtgärder som kan vidtas, särskilt avseende användning av tvångsmedel.

Generella regler om internationell rättslig hjälp i brottmål finns samlade i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. I lagen regleras åklagares och domstolars samarbete över gränserna i brottmål och brottmålsrättegångar. Vidare har polisen internationella överenskommelser om samarbete mellan länderna. Tullverket har dock i sin tillämpning av de regler som styr dess internationella samarbete använt sig av de olika avtalen inom ramen för tullsamarbetslagen. I andra fall har det sökande landet hänvisats till att begära hjälp av åklagare eller domstol enligt de internationella överenskommelser som finns avseende rättslig hjälp.

5 Tullsamarbetskonventionen

5.1 Bakgrund

Internationellt samarbete med tullmyndigheter i andra länder har sedan länge varit en viktig del av det svenska tullarbetet, både avseende rena tullärenden och i fråga om gränsskydd och brottsbekämpning. Sverige har ett väl fungerande gränstullsamarbete med de nordiska länderna och enligt avtal med Norge och Finland utför tulltjänstemännen vid dessa gränser arbetsuppgifter åt varandra.

Konventionen om ömsesidigt bistånd mellan tullmyndigheterna, den s.k. Neapelkonventionen, kom till inom ramen för det dåvarande EG. Konventionen var ett resultat av insikten att ett samarbete mellan medlemsstaternas tullförvaltningar skulle bidra till att säkerställa korrekt uppbörd av tullar och andra import- och exportavgifter samt förbättra effektiviteten när det gäller att förhindra, utreda och åtala överträdelse av tullbestämmelserna. Undertecknandet skedde i Rom den 7 september 1967 och alla EU:s medlemsstater med undantag av Sverige har anslutit sig till konventionen.

Den 19 maj 1981 trädde rådsförordningen (EEG) nr 1468/81 i kraft. Konventionen behandlade samarbete avseende säkerställande av uppbörden av tullar och efterlevnaden av EG:s tullbestämmelser. Dess bestämmelser ersatte motsvarande regler i Neapelkonventionen. Denna förordning följdes av en ny rådsförordning, den i avsnitt 4 nämnda förordningen (EG) nr 515/97. Neapelkonventionen har således sedan

1981 varit gällande endast i de delar som avser tullsamarbete beträffande straffrättsliga förfaranden.

Sedan EU-fördragets ikraftträdande 1993 har tullsamarbetet givits hög prioritet. Mot bakgrund av den inre marknadens genomförande och avskaffandet av rutinkontroller vid de inre gränserna ansågs det nödvändigt att utarbeta en ny konvention för att uppdatera Neapelkonventionen.

Diskussionerna om en ny konvention inleddes 1990. De första utkasten innehöll ett förslag till ett datoriserat informationssystem till stöd för tullsamarbetet. Detta förslag bröts emellertid ut och behandlades i en särskild konvention om användning av informationsteknologi för tulländamål, den s.k. TIS-konventionen (EGT C 316, 27.11.1995, s. 33), vilken antogs 1995. Sverige har redan tillträtt och ratificerat TIS-konventionen och tillhörande protokoll och avtal (jfr prop. 1997/98:161).

Efter överenskommelsen om TIS-konventionen började på nytt förhandlingarna inom ramen för samarbetet i EU:s s.k. tredje pelare om konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar. När Sverige blev medlem i EU 1995 hade således arbetet med att utforma en ny konvention pågått i flera år. I avvaktan på att den nya konventionen skall upprättas och träda i kraft har Sverige valt att inte ratificera och tillträda 1967 års Neapelkonvention om tullsamarbete.

Konventionen upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (EGT C 24, 23.1.1998, s.1) beslutades av rådet den 18 december 1997 och undertecknades samma dag. Arbetsnamnet på den nya konventionen har varit Neapel II, men den kommer här fortsättningsvis att benämnas tullsamarbetskonventionen. Den nu gällande Neapelkonventionen kommer att upphävas när tullsamarbetskonventionen har ratificerats av alla medlemsstater.

Det finns nu således heltäckande och moderna regler för tullsamarbetet inom EU, dels genom rådsförordningen (EG) nr 515/97 som reglerar det administrativa tullsamarbetet avseende överträdelse av EG:s tullbestämmelser och den del av tullinformationssystemet som stöder detta samarbete, dels genom den nya tullsamarbetskonventionen som reglerar det brottsbekämpande samarbetet och TIS-konventionen som reglerar den del av tullinformationssystemet som stöder det brottsbekämpande arbetet.

5.2 Syfte och innehåll

Syftet med tullsamarbetskonventionen är att genom gemensamma bestämmelser om former och tillvägagångssätt stärka samarbetet mellan medlemsstaternas tullmyndigheter för att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten. Detta skall ske dels genom att tullmyndigheterna skall bistå varandra för att upptäcka och förhindra överträdelse av nationella restriktioner och bestämmelser avseende den gränsöverskridande trafiken, dels genom åtal och bestraffning av sådana överträdelse.

I konventionen finns regler om tullsamarbete avseende sådana åtgärder som informationsutbyte, delgivning av handlingar, utredningar och

spaning. Dessa åtgärder utförs av tullmyndigheten eller andra behöriga myndigheter på en stats eget territorium efter begäran från en främmande stat som arbetar med utredningen. Vissa åtgärder kan också vidtas spontant av tullmyndigheten utan föregående begäran. Dessa bestämmelser motsvarar till stora delar dem som finns i den gamla Neapelkonventionen och andra internationella överenskommelser om tullsamarbete.

Tullsamarbetskonventionen går på flera sätt längre än Neapelkonventionen. Den innehåller bl.a. bestämmelser beträffande särskilda samarbetsformer, som innebär att tjänstemän i vissa fall får fortsätta över gränserna och agera på andra staters territorium. Dessa bestämmelser har stora likheter med dem som gäller det polisiära samarbetet enligt Schengenkonventionen. En närmare redogörelse för de olika samarbetsformerna följer i avsnitt 7.

Avseende ett flertal av samarbetsformerna finns det möjlighet för medlemsstaterna att välja om man vill tillämpa dem eller ej. Det sker genom att staten avger en eller flera förklaringar med innebörd att man avser att helt eller delvis inte tillämpa konventionens bestämmelse avseende någon eller några av samarbetsformerna. Det är även möjligt att genom förklaringar begränsa tillämpligheten av gränsöverskridande åtgärder tidsmässigt och geografiskt. Man kan också förbjuda främmande staters tjänstemän att vid gränsöverskridande åtgärder medföra och använda tjänstevapen. Dessa förklaringar får återtagas när som helst. Generellt gäller dock principen att konventionen endast gäller inom de befogenhetsramar som tullmyndigheterna har enligt nationella bestämmelser.

Tullsamarbetskonventionen innehåller dessutom bestämmelser om sekretess och dataskydd för uppgifter som utlämnas mellan myndigheterna utanför det datoriserade tullinformationssystemet. TIS-konventionen innehåller egna regler för dataskydd som gäller för uppgifter i tullinformationssystemet.

I konventionen ges också EG-domstolen behörighet att tolka konventionen, dels genom att avgöra tvister mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen, dels genom att medlemsstaternas domstolar givits möjlighet att begära förhandsavgörande från EG-domstolen i de fall de nationella domstolarna anser att ett sådant avgörande är nödvändigt för att ett pågående mål eller ärende skall kunna avgöras. Medlemsstaterna är emellertid inte skyldiga att godta domstolens behörighet att meddela förhandsavgöranden. Däremot har de möjlighet till det genom att avge en förklaring.

Konventionens territoriella avgränsning regleras i artikel 31 och sammanfaller med gemenskapens nuvarande tullområde. Rådet kan enhälligt besluta om att anpassa konventionens tillämpningsområde till eventuella förändringar av tullområdet.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner tullsamarbetskonventionen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Sverige har goda erfarenheter av internationellt tullsamarbete och har slutit bilaterala tullsamarbetsavtal med ett flertal andra stater. Med hjälp av dessa har Sverige kunnat få bistånd av andra länder i form av uppgifter och utredningar vilket aktivt bidragit till att omfattande brottslighet har kunnat utredas och beivras. Vidare har Sverige positiva erfarenheter av ett långvarigt gränstullsamarbete med Norge och Finland. Med hänsyn till det nu sagda och till att ett svenskt tillträde till konventionen skulle ge Sverige ökade möjligheter att i samverkan med våra europeiska grannar ytterligare skärpa kampen mot den gränsöverskridande brottsligheten föreslår regeringen att riksdagen godkänner tullsamarbetskonventionen.

5.4 Förklaringar som bör avges i samband med att Sverige ratificerar tullsamarbetskonventionen

5.4.1 Hemliga utredningar

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att en förklaring om att Sverige inte avser att tillämpa samarbetsformen hemliga utredningar avges av Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Rikspolisstyrelsen (RPS)* avstyrker förslaget och förordar att frågan blir föremål för fortsatta överväganden med syfte att samarbetsmetoden skall kunna användas av Tullverket.

Skälen för regeringens förslag: Konventionens artikel 23 innehåller regler om möjligheten för tjänstemän att arbeta under antagen identitet på andra medlemsstaters territorium, en s.k. hemlig utredning. En medlemsstat kan inkomma med en sådan ansökan endast i fall då det annars skulle vara ytterst svårt att klargöra sakförhållandena. De utländska tjänstemännen har dock endast tillstånd att samla in uppgifter och etablera kontakt med misstänkta personer eller andra personer som har samröre med dessa.

Hemliga utredningar skall ske i enlighet med de regler som gäller i det land där utredningen äger rum och får äga rum bara under en begränsad tid. Utredningarna skall förberedas och ledas av berörda myndigheter i den anmodade och ansökande staten i nära samarbete. Under tiden utredningen pågår skall den anmodade staten bistå med den personal och

tekniska utrustning som behövs samt vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda de tjänstemän som arbetar under antagen identitet.

Enligt artikel 23.5 har varje medlemsstat möjlighet att avge en förklaring att den, helt eller delvis, inte är bunden av denna artikel. En sådan förklaring får när som helst återkallas.

Hemliga utredningar eller att arbeta under antagen identitet är en omdiskuterad arbetsmetod som inte finns reglerad i vår nationella lagstiftning. I Sverige är visserligen arbetsmetoden att arbeta med infiltratörer och "under cover" inte okänd som spaningsmetod. Enligt de allmänna principer som utarbetats av domstolar och av Justitieombudsmannen avseende polisiär verksamhet är svenska polistjänstemän inte förbjudna att uppträda anonymt. Bl.a. anses bevisprovokation vara tillåtet vilket behandlats i avsnitt 7.4.

Arbetsmetoden att arbeta anonymt förekommer i polisens verksamhet, t.ex. vid narkotikaspaning. Däremot används metoden inte i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Svenska tulltjänstemän har således i dagsläget varken erfarenhet av eller utbildning för att arbeta på detta sätt. Mot bakgrund härav framstår det inte som rimligt att Sverige med stöd av tullsamarbetskonventionen skall tillåta utländska tjänstemän att tillämpa en sådan okonventionell arbetsmetod på svenskt territorium, vilka svenska tulltjänstemän skall stödja med resurser i form av personal och teknisk utrustning.

Rikspolisstyrelsen (RPS) har påpekat att hemliga utredningar är en arbetsmetod som sedan lång tid är väl utvecklad och etablerad bland brottsbekämpande myndigheter. När tullsamarbetskonventionen medger att hemliga utredningar får användas bör Sverige inte avvisa denna möjlighet med hänvisning till tulltjänstemännens bristande kompetens vad gäller metoden. Tulltjänstemännen bör istället ges möjlighet att utveckla den kompetens som krävs på området. *Tullverket* har dock i sitt remissyttrande lämnat förslaget utan erinran.

Enligt artikel 19.3 tullsamarbetskonventionen skall ett lands myndigheter inte vara skyldiga att delta i eller använda sådana arbetsmetoder som inte är tillåtna eller föreskrivna enligt nationell lagstiftning. I enlighet därmed behöver inte svenska myndigheter bifalla en ansökan från en annan stat beträffande en hemlig utredning.

Regeringen föreslår därför att Sverige i samband med ratifikationen av konventionen med stöd av artikel 23.5 avger en förklaring med innebörd att Sverige inte avser att tillämpa denna samarbetsmetod. Konsekvensen blir då att Sverige inte heller kan begära att få genomföra en sådan utredning i ett annat land. Skulle förhållandena förändras, har Sverige möjlighet att när som helst återkalla förklaringen.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att en förklaring enligt artikel 26.5 b i tullsamarbetskonventionen med innebörd att alla svenska domstolar berättigas att inhämta förhandsavgörande om tolkning av konventionen i den mån det behövs för ett avgörande i ett mål eller i ett ärende avges av Sverige.

Promemorian förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna: Tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: EG-domstolen har på de områden som omfattas av EG:s kompetens ensam behörighet att tolka EG-rätten. Däri ingår bl.a. att meddela förhandsavgöranden till nationella domstolar om tolkningen av EG:s bestämmelser. EG-domstolen hade enligt de bestämmelser som gällde då tullsamarbetskonventionen tillkom ingen automatisk behörighet inom EU:s s.k. tredje pelare. EG-domstolen kunde dock ges behörighet att tolka bestämmelser och avgöra tvister på dessa områden i den mån det föreskrevs i en konvention.

I tullsamarbetskonventionen har EG-domstolen enligt artikel 26 behörighet att avgöra tvister mellan medlemsstaterna eller medlemsstaterna och kommissionen om tolkningen eller tillämpningen av konventionen om rådet inte inom sex månader lyckats avgöra tvisten.

EG-domstolen är vidare behörig att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av konventionen. Medlemsstaterna har härvid möjlighet att välja om de nationella domstolarnas rätt att begära förhandsavgörande skall vara förbehållen domstolar i högsta instans eller omfatta samtliga nationella domstolar. EG-domstolen är däremot inte behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av de brottsbekämpande åtgärder som myndigheter vidtar med stöd av konventionen.

Sverige har i samband med tillträdet till bl.a. Europol- och TIS-konventionen valt att ge alla nationella domstolar möjlighet att inhämta förhandsavgöranden. I samband härmed infördes lagen (1997:895) om rätt för svensk domstol att begära förhandsavgörande från Europeiska gemenskapernas domstol i vissa fall. Enligt denna lag får en svensk domstol begära förhandsavgörande från EG-domstolen om tolkningen av en bestämmelse i en internationell överenskommelse som Sverige har tillträtt i den omfattning som Sverige har åtagit sig detta i förhållande till de övriga medlemsstaterna i EU. Regeringen ger i Svensk författningssamling tillkänna vilka konventioner och andra överenskommelser som lagen är tillämplig på.

Alla svenska domstolar har möjlighet att med stöd av artikel 234 (f.d. artikel 177) i EG-fördraget inhämta förhandsavgörande avseende tolkningen av bestämmelserna om tullsamarbete i rådsförordningen (EG) nr 515/97. Som skäl för att alla svenska domstolar skulle få begära förhandsavgörande från EG-domstolen avseende tolkningen av Europol- och TIS-konventionen anfördes bl.a. processekonomiska fördelar. Sådana fördelar kan även åberopas i det här ärendet. Således bör alla svenska domstolar berättigas att inhämta förhandsavgörande om tolkning av tullsamarbetskonventionen i den mån det behövs för ett avgörande i ett

5.4.3 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att en förklaring enligt artikel 32.4 i tullsamarbetskonventionen med innebörd att fram till det att konventionen träder i kraft skall den vara tillämplig i Sveriges förbindelser med de stater som avgivit samma förklaring avges av Sverige.

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Tullsamarbetskonventionen träder i kraft tre månader efter det att samtliga medlemsstater i EU har tillträtt konventionen. Ratifikationen är en uttalat prioriterad fråga i EU-samarbetet, men det kan ändå komma att dröja en tid innan alla länder har fått sina nationella godkännanden. I nuläget har dock ingen av staterna ratificerat konventionen.

Fram till dess att konventionen träder i kraft får varje medlemsstat enligt artikel 32.4 i tullsamarbetskonventionen förklara att den kommer att tillämpa konventionen, med undantag av artikel 26 avseende EG-domstolens behörighet, i förbindelserna med de medlemsstater som har avgivit samma förklaring. Det innebär att medlemsstaterna inte behöver vänta tills den sista medlemsstaten genomfört sina förfaranden innan de kan tillämpa konventionens bestämmelser.

Eftersom Sverige inte i samma utsträckning som övriga stater som tillträtt 1967 års Neapelkonvention deltar i det brottsbekämpande arbetet inom EU vad avser tullsamarbete, bör vi avge en sådan förklaring (se avsnitt 4.1). Det bör ske i samband med godkännandet av tullsamarbetskonventionen eller när den föreslagna lagen om internationellt tullsamarbete trätt i kraft, för att samarbetet skall komma igång så snabbt som möjligt.

5.5 Behovet av ny lagreglering

Regeringens förslag: En lag som är tillämplig på allt internationellt tullsamarbete införs. Lagen innehåller dels de i dag gällande bestämmelserna på området, dels en rad nya bestämmelser som bl.a. reglerar gränsöverskridande övervakning och förföljande.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Kustbevakningen (KBV)* anser att lagstiftningen beträffande internationellt polisiärt samarbete och internationellt tullsamarbete borde ha skett mer samordnat då det är av vikt att se gränskontrollen i ett helhetsperspektiv.

Skälen för regeringens förslag: Internationellt tullsamarbete har sedan 1970-talet reglerats i tullsamarbetslagen (se avsnitt 4.3.1). Denna lag tar sikte på det tullsamarbete som sker med stöd av de bilaterala tullsamarbetsavtalen. Lagen innehåller endast ett fåtal bestämmelser som hänvisar till andra lagar, t.ex. handräckningslagen, varusmuggningslagen och RB. Tullsamarbetslagen har med tiden på grund av de olika hänvisningarna blivit alltmer svåröverskådlig.

Justitieombudsmannen har i ett beslut den 9 juni 1999, dnr 738-1998, funnit att begränsningen i 2 § tullsamarbetslagen som innebär att bestämmelser vars tillämpning förutsätter att misstanke föreligger mot någon inte får tillämpas, kan ge upphov till tolkningssvårigheter. Ärendet avsåg ett beslut av åklagare om husrannsakan i ett ärende på begäran av finska tullmyndigheter. Det finns alltså vissa tolkningsproblem med den nuvarande lagstiftningen.

Vidare täcker tullsamarbetslagen inte heller behovet av lagreglering avseende de nya samarbetsformerna i tullsamarbetskonventionen, särskilt inte de inslag i det gränsöverskridande tullsamarbetet som innefattar myndighetsutövning av utländska tjänstemän på svenskt territorium. För att de nya formerna av tullsamarbete skall kunna tillämpas här i Sverige krävs nämligen ytterligare svensk lagreglering.

Mot bakgrund av ovan angivna förhållanden anser regeringen att det bör införas en ny tullsamarbetslag. Lagen skall tillämpas dels på det tullsamarbete som även fortsättningsvis kommer att ske med stöd av tullsamarbetsavtal, dels på tullsamarbetet enligt den nya tullsamarbetskonventionen samt andra internationella konventioner och överenskommelser som inte enbart rör EU-medlemsländerna, t.ex. FN-konventioner.

Merparten av bestämmelserna i den nya lagen motsvarar vad som redan idag gäller enligt tullsamarbetslagen. Bestämmelserna har dock i vissa fall konkretiserats i syfte att klargöra på vilket sätt Tullverket kan bistå andra länders myndigheter och omvänt, dvs. vad Tullverket kan be andra länders myndigheter om. Vidare föreslås att de nya formerna av gränsöverskridande tullsamarbete regleras på i stort sett motsvarande sätt som föreslås beträffande polissamarbetet med anledning av Schengenkonventionen. Vi återkommer till dessa frågor i det följande.

5.6 Kostnader

Det internationella samarbetet i utredningar och ärenden ökar stadigt. Ett ökat samarbete med andra EU-medlemsländer är en naturlig och önskvärd konsekvens av det svenska medlemskapet i Europeiska unionen och medför att svenska myndigheter kontinuerligt behöver anpassa sitt arbetssätt till de mellanstatliga överenskommelser som träffas inom ramen för EU-samarbetet. Syftet med det utvecklade samarbetet är bl.a. att öka effektiviteten i det brottsbekämpande arbetet. Det ligger i sakens natur att det för närvarande är svårt att beräkna vilka kostnader detta kan medföra för de berörda svenska myndigheterna. Självfallet medför biträde till andra länders tullmyndigheter en arbetsbelastning men samtidigt kan de svenska myndigheterna begära motsvarande bistånd från

andra medlemsländer, vilket bör leda till en ökad effektivitet i verksamheten. Detta är förhållanden som regeringen anser att de svenska myndigheterna bör kunna hantera inom ramen för sin verksamhet och inom ramen för befintliga resurser.

6 Lagens närmare innehåll

6.1 Allmänt

Den föreslagna lagen disponeras i huvudsak på följande sätt. Först fastställs lagens tillämpningsområde och allmänna begränsningar samt definitioner av de specifika termer som används. Därefter följer ett avsnitt med bestämmelser om tullsamarbete som avser åtgärder som vidtas i Sverige. Det rör sig om informationsutbyte med utländska tullmyndigheter, utredningar, spaning och delgivning av handlingar. Det följs av ett avsnitt med de olika gränsöverskridande åtgärderna; gränsöverskridande övervakning och gränsöverskridande förföljande, samt de särskilda begränsningar som gäller för dessa åtgärder. Det sista avsnittet behandlar tullsamarbete i utlandet som initierats av svenska myndigheter.

6.2 Lagens tillämpningsområde m.m.

Syftet är att lagens bestämmelser i princip skall kunna tillämpas på allt internationellt tullsamarbete som Tullverket och andra svenska myndigheter deltar i. Även sådant administrativt samarbete som tar sikte på överträdelser som inte är kriminaliserade utan åtgärdas i administrativ ordning omfattas. Samarbetet kan avse rent administrativa åtgärder t.ex. utbyte av uppgifter, eller operativa åtgärder såsom utförande av övervakning åt en annan stat. Lagen är tillämplig på tullsamarbete som följer av EG:s förordningar, internationella konventioner, bilaterala samarbetsavtal mellan Sverige och andra länder samt de avtal som EG ingått med tredje land på detta område.

Den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattar internationellt tullsamarbete. Detta kan medföra vissa gränsdragningsproblem gentemot annan lagstiftning som är tillämplig på liknande samarbete mellan olika staters myndigheter. Lagen skall t.ex. inte tillämpas på det fiskala samarbetet som avser bistånd med indrivning av fordringar eller andra åtgärder som inte berör överträdelser av tullbestämmelser. Vidare skall lagen inte omfatta det internationella polissamarbetet eller åklagares och domstolars samarbete över gränserna i brottsutredningar och brottmålsrättegångar.

Den föreslagna lagen tar sikte på tullsamarbete mellan tullmyndigheter. Internationellt ser tullmyndigheternas arbetsuppgifter och befogenheter olika ut från land till land. I vissa länder har tullen mycket långtgående befogenheter på det brottsbekämpande området medan andra länders tullmyndigheter knappast alls har sådana uppgifter eller befogenheter.

Eftersom myndighetsstrukturen ser olika ut i olika länder kan följden bli att samarbete även sker med andra utländska myndigheter som har behörighet att vidta åtgärder för att bekämpa överträdelser och brott mot tullbestämmelser eller in- och utförelsestrukturer. Likaså kan andra svenska myndigheter än Tullverket ha befogenheter som faller inom ramen för vad som betecknas som internationellt tullsamarbete. En allmän utgångspunkt för det internationella tullsamarbete som vidtas av svenska myndigheter är att samarbetet måste ske inom ramen för de befogenheter myndigheten har i motsvarande situation i nationella ärenden.

6.3 Gränsdragning mot andra lagar om internationellt samarbete

Regeringens förslag: Den nya lagen skall inte tillämpas på sådant samarbete som avser indrivning eller gränstullsamarbete med annan stat.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har i stort sett lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Det är främst i två fall som det kan uppstå gränsdragningsproblem mellan den nya lagen och andra lagar om tullsamarbete. Det rör sig om indrivningslagen och lagen (1959:590) om gränstullsamarbete med annan stat.

Tillämpningsområdet för indrivningslagen är begränsat till internationellt tullsamarbete som avser indrivning av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga vid eller i samband med export eller import. Eftersom den nya lagen inte skall tillämpas i fråga om indrivning utan endast på sådant samarbete som avser att förhindra, upptäcka, utreda och beivra överträdelser av tullbestämmelser föreskrivs att den nya lagen inte skall tillämpas på sådant samarbete som avses i indrivningslagen.

Lagen om gränstullsamarbete reglerar Sveriges samarbete med Norge och Finland vid gränserna. Samarbetet enligt denna lag är längre gående än det samarbete som föreslås i den nya lagen och måste anses vara av en annan karaktär. Detta samarbete skall även fortsättningsvis ske med stöd av lagen om gränstullsamarbete samt de tillhörande förordningarna.

6.4 Lagens tillämplighet på andra myndigheters verksamhet

Regeringens förslag: Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet, Tullverket, Kustbevakningen och Statens jordbruksverk skall vara svensk behörig myndighet.

Promemorians förslag: Behörig svensk myndighet skall vara Tullverket eller annan svensk myndighet, som har befogenheter enligt en internationell överenskommelse.

Remissinstanserna: *Kustbevakningen (KBV)* anser att den svenska modellen för gränskontroll bör beskrivas, då den förutsätter en mycket nära samverkan mellan berörda nationella och utländska myndigheter och bl.a. KBV kommer att påverkas i hög grad av den föreslagna lagen. *Riksskatteverket (RSV)* förordar att för det fall att tullsamarbetskonventionen omfattar harmoniserade punktskatter i gemenskapsintern trafik, bör RSV vara behörig myndighet.

Skälen för regeringens förslag

Polisen och Kustbevakningen

Den svenska gränskontrollen utförs av polisen, Tullverket och Kustbevakningen. Polisen är primärt ansvarig för personkontrollen medan Tullverket har huvudansvaret beträffande varukontroll. Kustbevakningen har ett självständigt ansvar för tullkontroll av sjötrafiken samt personkontroll till sjöss. De olika myndigheterna har vidare vissa skyldigheter att bistå varandras kontrollverksamhet.

Som tidigare nämnts avser tullsamarbetskonventionen samarbete mellan tullmyndigheter. Behörig myndighet enligt konventionen är dock varje myndighet som enligt nationell lagstiftning har behörighet att vidta åtgärder för att bekämpa överträdelser och brott mot tullbestämmelser. Eftersom polisen och Kustbevakningen dels utför gränskontroller, dels har befogenheter vad gäller bekämpningen av smugglingsbrott är nämnda myndigheter behöriga i konventionens mening. Det innebär att polisen och Kustbevakningen kommer att delta i det samarbete som omfattas av konventionen. Det är därför nödvändigt att i den nya lagen reglera vilka befogenheter polisen och Kustbevakningen skall ha när de deltar i sådant samarbete.

Tullverket och Kustbevakningen är enligt 5 kap. 1 § andra stycket utlänningslagen (1989:529), skyldiga att bistå polisen vid personkontroll. Tullverkets medverkan och medverkan från Kustbevakningen som avser annat än sjötrafiken förutsätter en begäran om bistånd från polisen och kan gälla för ett enskilt tillfälle eller generellt för en viss verksamhet.

Polisen är enligt 6 kap. 20 § tullagen på begäran skyldig att medverka i Tullverkets kontrollverksamhet, varvid polismän har samma befogenheter som tulltjänstemän. Polisen har även rätt att ingripa mot smugglingsbrott på samma sätt som mot annan brottslighet.

Som ovan beskrivits är således polisen primärt ansvarig för den del av gränskontrollen som avser personer och är också skyldiga att delta i gränskontrollen av varor. Vidare har polisen befogenheter att ingripa mot smugglingsbrott. Polisen bör därför vad gäller inledande av förundersökning och förhör samt användning av tvångsmedel ha samma befogenheter som Tullverket enligt den nya lagen.

Kustbevakningen har enligt tullagen och varusmugglingslagen ett självständigt ansvar för tullkontroll av sjötrafiken och har också till uppgift att söka förhindra smugglingsbrott till sjöss. Kustbevakningstjänstemännen har i dessa situationer samma befogenheter som en tulltjänsteman. Kustbevakningen har därigenom ett samlat ansvar för gränskontroll till sjöss avseende såväl personer som varor. Den sjöburna kontrollen genomförs självständigt av Kustbevakningen i den meningen

att det inte erfordras någon begäran om bistånd från polisen eller någon annan myndighet. Verksamheten bedrivs dock i nära samverkan med polisen och Tullverket, som är huvudansvariga för gränskontrollen avseende personer respektive varor.

Sammanfattningsvis har Kustbevakningen ansvaret för gränskontrollen till sjöss liksom till uppgift att bekämpa smugglingsbrott. Mot den bakgrunden bör Kustbevakningen även i nu berörda avseenden ha de befogenheter som den har då den medverkar i liknande situationer i Tullverkets kontrollverksamhet.

Jordbruksverket

Rådsförordningen (EG) nr 515/97 avser ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen. Förordningen är tillämplig på de administrativa myndigheter i medlemsstaterna som är ansvariga för genomförandet av tull- och jordbrukslagstiftningen. För Sveriges del innebär det att Tullverket och Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) omfattas av förordningens bestämmelser.

I enlighet med förordningen kan Jordbruksverket ge en annan stat bistånd med överföring av upplysningar som kan bidra till att säkerställa att bestämmelserna i jordbrukslagstiftningen följs, särskilt bestämmelserna avseende dels tillämpningen av avgifter som föreskrivs enligt den gemensamma jordbrukspolitikerna eller de särskilda ordningar som är tillämpliga på vissa varor som härstammar från förädlingen av jordbruksvaror, och dels åtgärder som omfattas av det finansieringsystem som handhas av Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket. Vidare kan Jordbruksverket på begäran av annan stat genomföra administrativa undersökningar avseende handlingar som strider mot, eller förefaller strida mot jordbrukslagstiftningen. På motsvarande sätt kan Jordbruksverket begära bistånd från en annan stat.

Förordningen (EG) nr 515/97 gäller i enlighet med gemenskapsrätten som lag i en medlemsstat. Tullsamarbetslagen är tillämplig på förordningen och innehåller vissa kompletterande bestämmelser vad gäller utredning och bistånd enligt förordningen. Då den nya lagen skall vara tillämplig på allt internationellt tullsamarbete och ersätter den nuvarande tullsamarbetslagen, omfattar den även den ovan nämnda förordningen.

För att Jordbruksverket skall omfattas av bestämmelserna i den nya lagen måste det klart anges att verket är en behörig svensk myndighet enligt lagen. De regler i den nya lagen som avser t.ex. informationsutbyte och sekretess blir således även tillämpliga på Jordbruksverket.

Som tidigare har påpekats, får de svenska myndigheterna inte vidta åtgärder som strider mot svensk lag eller författning. Jordbruksverket har således ingen rätt att vidta t.ex. tvångsåtgärder eller andra åtgärder som inte omfattas av myndighetens befogenheter.

Riksskatteverket (RSV) har påtalat att för det fall att harmoniserade punktskatter i gemenskapsintern trafik omfattas av tullsamarbetskonventionen skall RSV vara behörig myndighet beträffande punktskatter.

Tullsamarbetskonventionen omfattar frågor rörande såväl harmoniserade som icke-harmoniserade punktskatter. Konventionens tillämpning beträffande harmoniserade punktskatter är dock oklar. Enligt konventionstextens lydelse, artikel 4.2, utgörs gemenskapens tullbestämmelser av "samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå för harmoniserade punktskatter och mervärdesskatt på import tillsammans med nationella genomförandebestämmelser".

I rådsarbetsgruppen för tullfrågor inom tredje pelaren, den s.k. tullsamarbetsgruppen, och i kommittén för punktskattefrågor har man diskuterat om konventionen även är tillämplig på gemenskapsinterna varuleveranser som är belagda med harmoniserad punktskatt och inte enbart på harmoniserade punktskatter vid import. För närvarande behandlar rådets rättssekretariat frågan. Av denna anledning är det inte möjligt att i den nya lagen införa en gränsdragning beträffande vilka typer av punktskatter som omfattas, då frågan kräver ytterligare överväganden.

Tullsamarbetskonventionens primära syfte är att upptäcka, utreda, förhindra och beivra överträdelser av tullbestämmelser, dvs. huvudsakligen brottsbekämpande verksamhet. De myndigheter som ägnar sig åt dessa frågor är främst Tullverket, polisen och Kustbevakningen.

I fråga om brott på skatteområdet bedriver skattemyndigheterna genom de s.k. skattebrottsenheterna spanings- och underrättelseverksamhet. De har befogenhet att utföra förenklade brottsutredningar men inte att inleda förundersökning. Det är istället åklagaren som fördelar ärenden till skattebrottsenheterna och leder förundersökningarna varvid enheterna samarbetar med polisen. I de fall konventionens bestämmelser kan komma att beröra en skattebrottsutredning avseende icke-harmoniserade punktskatter som utförs av en skattebrottsenhet kan erforderliga åtgärder vidtagas av polis eller åklagare. Det finns således inte heller skäl att beteckna skattebrottsenheterna som behöriga myndigheter i den nya lagens mening.

6.5 Kommunikationsvägar

Regeringens förslag: Ansvar för den centrala samordningsenheten skall åläggas Tullverket. Ansökningar om bistånd från andra stater skall förmedlas genom samordningsenheten till behörig svensk myndighet. På motsvarande sätt skall ansökan om bistånd från behörig svensk myndighet hos annan stat ske via samordningsenheten vid Tullverket.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksrevisionsverket (RRV)* förordar att det är tillräckligt att i lagen definiera Tullverket som den myndighet som skall

inleda tullsamarbetet, utan att ange Tullverkets huvudkontor. Tullverket kan självständigt avgöra hur denna uppgift skall hanteras.

Skäl för regeringens förslag: Artikel 5 i tullsamarbetskonventionen anger att en central samordningsenhet skall utses inom tullmyndigheterna i respektive stat. Detta krav förekommer också i de olika bilaterala tullsamarbetsavtalen.

Tullsamarbetskonventionen behandlar ömsesidigt bistånd mellan tullmyndigheter. Den myndighet som i Sverige har det primära ansvaret för tullfrågor är Tullverket. Det är därför naturligt att Tullverket åläggs det centrala samordningsansvaret. Vid omorganisationen 1999 slogs Tullverket samman till en myndighet, bestående av sex regioner och ett huvudkontor. Med hänsyn till myndighetens organisation synes det därför lämpligt att den samordnande enheten placeras vid Tullverkets huvudkontor. Som Riksrevisionsverket har påpekat har dock Tullverket ett självständigt ansvar för sin organisation, varför Tullverket bör ha möjlighet att placera samordningsenheten där myndigheten finner det mest effektivt och lämpligt.

Den centrala enhetens uppgift skall vara att ta emot ansökningar, svara för samordningen av biståndet samt ansvara för samarbetet med andra berörda myndigheter som medverkar i en biståndsåtgärd. Direkt samarbete mellan övriga enheter vid Tullverket eller andra behöriga svenska myndigheter är dock inte uteslutet i brådskande fall. Syftet är att försöka säkerställa att samarbetsåtgärder kontrolleras och samordnas på ett lämpligt sätt samt att tillgängliga resurser utnyttjas optimalt.

Ansökningar om bistånd från en annan stat skall tillställas samordningsenheten vid Tullverket. En svensk begäran om bistånd från en annan stat skall på motsvarande sätt gå genom Tullverket. En ansökan kan ursprungligen komma från en annan behörig myndighet än Tullverket, t.ex. Kustbevakningen. En ansökan skall i sådana fall förmedlas via Tullverket. Som ovan nämnts kan dock undantag från denna princip göras i brådskande fall. Samordningsenheten vid Tullverket skall dock i efterhand underrättas om varje åtgärd där direkt samarbete förekommer.

Olika organ och förvaltningar i medlemsstaterna har skiftande ansvars- och behörighetsområden vad gäller tullbestämmelser. Om en ansökan om bistånd faller utanför Tullverkets behörighetsområde skall samordningsenheten vidarebefordra ansökan till den behöriga svenska myndigheten, t.ex. Kustbevakningen. Bestämmelsen har till syfte att säkerställa att det internationella samarbetet inte hindras av att den stat som begär bistånd inte känner till en annan stats fördelning av befogenheter.

För att klargöra i vilken ordning en ansökan om bistånd skall handläggas föreslår regeringen en särskild bestämmelse vari regleras att framställningar till och från Sverige skall göras via den centrala samordningsenheten, placerad vid Tullverket, som skall vidarebefordra inkommande ansökningar till behörig myndighet i de fall Tullverket inte har befogenhet att vidta åtgärder i ärendet. Till skillnad från förslaget i promemorian anser regeringen att detta bör regleras i en särskild bestämmelse som äger allmän tillämplighet på framställningar om bistånd såväl från Sverige till annan stat som från annan stat till Sverige.

6.6.1 Ansökan om bistånd

Regeringens förslag: En ansökan om bistånd i Sverige skall uppfylla vissa krav. Dessa krav skall även gälla för ansökningar från Sverige om inte den utländska staten kräver annat. En ansökan kan under vissa förutsättningar avslås. Regeringen beslutar om avslag på vissa i lagen särskilt uppräknade grunder. I andra fall får den myndighet som handlägger ärendet besluta om avslag. Ett beslut att avslå en ansökan skall innehålla de skäl som bestämt utgången.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian innehåller dock ingen särskild regel om vem som prövar en ansökan.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* påpekar att avslagsgrunden inte är uttömmande och förordar att detta anges på ett tydligt sätt eller att bestämmelsen ges en uttömmande uppräkning. Hovrätten anser att en ansökan om en åtgärd som inte överenskommit staterna emellan bör avslås. Hovrätten påpekar vidare att det följer av tullsamarbetskonventionen att ett avslagsbeslut skall vara förenat med skälen för beslutet, vilket inte framgår av den föreslagna bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande tullsamarbetslagen saknas bestämmelser om utformningen och innehållet i en ansökan till Sverige. Inte heller finns det några bestämmelser om på vilka grunder en ansökan kan avslås. I internationella konventioner och samarbetsavtal återfinns dock ofta bestämmelser om krav på ansökningarnas innehåll och form. Artikel 9 i tullsamarbetskonventionen behandlar biståndsansökningarnas form och innehåll och uppställer vissa formella krav.

En reglering om vilka uppgifter en ansökan om bistånd skall innehålla utgör ett stöd om en ansökan är bristfällig eller tveksam. Med stöd av den nya lagen kan åtgärder vidtas mot enskilda personer och företag. Med hänsyn härtill bör vissa minimikrav ställas på ansökningarna. Ur rättssäkerhetssynpunkt bör inte alltför bristfälliga ansökningar godtas. Ett lagligt stöd för myndigheterna att avslå ansökningar är därför önskvärt.

Ett grundläggande krav som bör ställas på en ansökan om bistånd är att den är skriftlig. I brådskande fall kan muntliga ansökningar godtas, vilka dock skall bekräftas skriftligen utan dröjsmål. En ansökan bör som huvudregel vara utformad på den mottagande statens officiella språk. Av tradition har man dock i Sverige godtagit ansökningar även på bl.a. engelska. Ansökningar på andra språk än svenska bör därför kunna godtas om det är det mest praktiska i det enskilda fallet.

En ansökan skall innehålla följande uppgifter; vilken internationell överenskommelse som åberopas, uppgifter om den ansökande myndigheten, vilken åtgärd som begärs, ändamålet med och orsaken till ansökan, de lagar och andra bestämmelser som berörs, uppgifter om de personer eller företag som är föremål för utredningen samt en kortfattad redogörelse för omständigheterna i det aktuella fallet. För det fall ansökan

väsentligt brister i något formellt avseende bör den ansökande staten få tillfälle att komplettera eller justera ansökan.

Avslag på ansökan skall ske när begäran avser åtgärder som strider mot nationell rätt eller när myndigheterna saknar formell befogenhet att vidta den begärda åtgärden. Likaså kan avslag bli aktuellt när ansökan är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för de begärda åtgärderna, trots att den ansökande myndigheten getts tillfälle att komplettera eller justera ansökan.

I enlighet med Hovrättens för Skåne och Blekinge yttrande bör vidare en ansökan avslås om den avser en åtgärd som inte överenskommit staterna emellan, dvs. en åtgärd som faller utanför den tillämpliga internationella överenskommelsens tillämpningsområde.

I dessa fall kan den myndighet som handlägger ärendet pröva om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det är uppenbart att ansökan skall avslås får samordningsenheten vid Tullverket, i stället för att vidarebefordra ansökan, direkt besluta om avslag på ansökan.

De mer generella, övergripande avslagsgrunderna omfattar att bistånd inte kan ges om det skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för rikets säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper (*ordre public*) eller andra väsentliga intressen. Dessa har alla mer eller mindre uttalade politiska inslag varför de bör prövas av regeringen. Som påpekats i prop. 1999/2000:61 s.134, vill regeringen framhålla att dessa avslagsgrunder ytterst sällan aktualiseras och att det är än mer sällsynt att prövningen leder till att ansökan avslås. Regeringen är angelägen om att en sådan återhållsamhet med reglernas tillämpning iakttas också i framtiden.

Lagrådet har i frågasatt användandet av uttrycket ”svenska allmänna rättsprinciper”. Lagrådet menar att uttrycket, som närmast kan tänkas omfatta sådant som att avtal skall hållas eller sådana allmänna processuella eller förvaltningsrättsliga riktlinjer som tillämpas i avsaknad av skriven lag eller av rättspraxis, lätt kan föra tanken fel. Lagrådet konstaterar samtidigt att uttrycket används på närliggande områden, exempelvis i den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål samt i den svenska språkversionen av flera av de internationella överenskommelser som avses i 1 kap. 1 § i den föreslagna lagen. Lagrådet föreslår att det görs ett förtydligande i lagtexten genom att orden ”(ordre public)” läggs till efter ordet ”rättsprinciper”. Det är av största vikt att lagstiftningen är enhetligt utformad. Ett införande av en sådan legaldefinition av ”ordre public” som Lagrådet föreslår skulle innebära en nyordning som avviker från lagstiftningen på näraliggande områden. Som exempel kan nämnas att den av Lagrådet nämnda lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte innehåller något sådant förtydligande som Lagrådet föreslår. Regeringen har därför valt att inte göra det av Lagrådet förordade tillägget till paragrafen.

Om ansökan inte kan bifallas skall den skickas tillbaka till den ansökande myndigheten tillsammans med en redogörelse för varför ansökan inte kan bifallas.

6.6.2.1 Tullsamarbetskonventionens regler

Artikel 25.1 i tullsamarbetskonventionen reglerar att vid utbyte av uppgifter skall tullmyndigheterna i varje enskilt fall ta hänsyn till kraven på skydd av personuppgifter. De skall särskilt ta hänsyn till tillämpliga bestämmelser i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. I detta syfte får en medlemsstat ställa upp villkor för hur informationen får behandlas av en annan medlemsstat till vilken dessa personuppgifter har lämnats.

Av artikel 25 tullsamarbetskonventionen framgår vidare att konventionen omfattar uppgifter som utväxlas utanför tullinformationssystemet (TIS). Tullinformationssystemet baseras dels på rådsförordning 515/97, dels på den s.k. TIS-konventionen (se vidare avsnitt 5.1). Avsikten med systemet är att ge medlemsstaterna möjlighet att i sitt brottsbekämpande arbete kunna söka efter uppgifter om en person eller ett företag i en databas. Den centrala databasen är för närvarande under uppbyggnad. Nationella databaser skall därefter uppföras i respektive medlemsstat.

TIS är inriktat på att förebygga, utreda och lagföra grova överträdelser av nationella lagar. Registrering enligt TIS-konventionen får dock endast ske för fyra angivna syften; observation och rapportering, diskret övervakning eller särskilda kontroller. Ytterligare en begränsning är att personuppgifter endast får införas i systemet om det finns faktiska bevis som tyder på att den berörda personen har gjort, gör eller kommer att göra sig skyldig till grova överträdelser av nationell lagstiftning. En registrering som endast grundar sig på misstanke om brott är således inte möjlig. Om en medlemsstat i samband med en utredning har behov att få reda på om en person också är föremål för utredning i en annan medlemsstat finns det alltså inte möjlighet att finna denna typ av uppgifter i TIS.

Av artikel 27 i tullsamarbetskonventionen framgår vidare att tullmyndigheterna i varje enskilt fall av informationsutbyte skall ta hänsyn till kraven på utredningssekretess. I detta syfte får en medlemsstat ställa upp villkor för hur informationen får användas av en annan medlemsstat till vilken denna information kan lämnas.

6.6.2.2 Gällande rätt

Sekretess

Det finns ett flertal bestämmelser i sekretesslagen som rör sekretess på tullområdet.

Enligt 9 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) gäller för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden sekretess i myndighets verksamhet som avser bestämmande av skatt eller taxering eller i fastställande av underlag för bestämmande av skatt. Med skatt avses även tull och annan indirekt skatt. Uppgift hos Tullverket får dock lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. I 9 kap. 2 § samma lag föreskrivs att sekretess gäller också

bl.a. i annan verksamhet som avser tullkontroll. Vidare gäller enligt 9 kap. 4 § sekretess för uppgift som avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde, i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av bl.a. statistik. Med enskild avses såväl fysiska som juridiska personer.

Som huvudregel gäller således sekretess. I 14 kap. 1 § andra meningen sekretesslagen anges att sekretess inte hindrar ett överlämnande av en uppgift från en myndighet till en annan om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. I 14 kap. 3 § (den s.k. generalklausulen) anges att myndigheter, utöver vad som följer av 1 §, får utväxla uppgifter i situationer där det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför sekretessintresset. Generalklausulen hindrar i och för sig inte att utbyte av uppgifter mellan myndigheter sker rutinmässigt även utan särskild författningsreglering. I sådant fall måste den intresseavvägning som skall göras enligt generalklausulen ske på förhand; den behöver inte göras i varje särskilt ärende. Sekretesslagen bygger emellertid på att rutinmässigt uppgiftsutbyte i regel skall vara författningsreglerat.

En sådan reglering finns i tullagen (1994:1550) och tullregisterlagen (1990:137). 118 § tullagen medger att Tullverket på begäran tillhandahåller bl.a. Riksskatteverket, skattemyndighet och Statens jordbruksverk med uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor. Vidare reglerar 7 § tullregisterlagen att uppgifter ur tullregistret på medium för automatisk databehandling får utlämnas till vissa myndigheter.

Brottsbekämpande verksamhet

Enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgifter som hänförs till bl.a. förundersökning i brottmål och i åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, Tullverkets eller Kustbevakningens verksamhet med att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgifterna röjs. Med förundersökning avses förundersökning enligt rättegångsbalken. Sekretessen gäller även inom Tullverkets olika verksamhetsområden. En korresponderande sekretessregel till skydd för den enskildes personliga och ekonomiska förhållanden finns i 9 kap. 17 § sekretesslagen.

Som huvudregel gäller inte sekretess till skydd för enskild i förhållande till den enskilde själv enligt 14 kap. 4 § sekretesslagen. Uppgifter i register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet utgör dock ett undantag. Enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen gäller absolut sekretess för dessa register vad avser personuppgifter. Uppgifter om varor, transporter, företag, brottstrender m.m. kan således enbart omfattas av sekretess i den mån det kan ske med stöd av 5 kap. 1 § sekretesslagen.

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket sekretesslagen gäller motsvarande sekretess i annan verksamhet hos Tullverket för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet eller Kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott. Härvid åsyftas brottsförebyggande

och brottsbeivrande verksamhet i allmänhet utan anknytning till något konkret fall. Uppgifter hänförliga till sådan verksamhet kan gälla arbetsrutiner, spaningsmetoder eller utnyttjande av lokaler, fordon eller viss utrustning.

Internationellt samarbete

I det internationella samarbetet finns regler i 1 kap. sekretesslagen som är av betydelse för utlämnande av uppgifter till utländska tullmyndigheter och mellanfolkliga organisationer. I 3 § tredje stycket sekretesslagen anges att sekretessbelagda uppgifter endast får lämnas ut till utländska myndigheter eller mellanfolklig organisation om det finns stöd för detta i lag eller förordning, eller om uppgifterna i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas ut.

I den gällande lagstiftningen på tullområdet finns det inte någon sekretessbrytande bestämmelse som särskilt tar sikte på det internationella tullsamarbetet. Enligt 1 § tullsamarbetslagen skall samtliga tullsamarbetsavtal och konventioner som Sverige tillträtt åtföljas av förordningar som ger stöd för att tillämpa avtalet eller konventionen. Dessa förordningar omfattar även informationsutbyte. Det finns således i enlighet med 1 kap. 4 § sekretesslagen stöd i förordning för att lämna ut uppgifter inom ramen för den aktuella överenskommelsen.

Villkor för användande av information

När Sverige erhåller information från myndigheter i en annan stat gäller sekretesslagens bestämmelser för dessa uppgifter på samma sätt som för inhemska uppgifter. Uppgifterna från utlandet omfattas således av samma sekretesskydd som svenska uppgifter. Det kan därför medföra problem när andra länder ställer upp villkor för användande av information som inte överensstämmer med de svenska sekretessreglerna.

1 kap. 4 § tredje stycket sekretesslagen anger att det i lagen (1991:435) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete på brottmålsområdet (lagen om internationellt brottmålsarbete) finns bestämmelser som begränsar möjligheten att utnyttja vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en främmande stat. 1 § i lagen om internationellt brottmålsarbete föreskriver att om en svensk myndighet har fått upplysningar eller bevismaterial från en främmande stat och gäller på grund av överenskommelse med den främmande staten villkor som begränsar möjligheten att utnyttja materialet, skall svenska myndigheter följa villkoren oavsett vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning. Detta gäller dock bara uppgifter som skall användas i underrättelseverksamhet om brott, vid utredning av brott eller i ett rättsligt förfarande med anledning av brott. Genom en hänvisning i 2 § tullsamarbetslagen äger bestämmelserna i 1 § lagen om internationellt brottmålsarbete motsvarande tillämpning. Bestämmelsen är således tillämplig även beträffande Tullverkets verksamhet.

Genom den nya lagen om internationellt polisiärt samarbete (prop. 1999/2000:64) har bestämmelsen i de delar den avser det internationella polissamarbetet förts över till den lagen. Härigenom uppnås en klarare gränsdragning mellan polisiärt samarbete och rättslig hjälp i brottmål. Avsikten var således inte att utvidga regelns tillämpningsområde. Överflyttningen till den nya lagen medförde följdändringar i 1 kap. 4 § tredje stycket sekretesslagen, som bör hänvisa till den nya paragrafen, samt tullsamarbetslagen. I den nya lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (prop. 1999/2000:61) införs en motsvarande regel.

Utredningssekretess

De åtgärder som vidtas i Sverige i en utländsk brottsutredning bör ha lika starkt sekretesskydd som om åtgärden vidtagits i en svensk förundersökning. Då 5 kap. 1 § sekretesslagen inte är tillämplig i dessa fall anser regeringen i prop. 1999/2000:61 att detta behov bör tillgodoses genom att en ny bestämmelse införs i sekretesslagen, 5 kap. 7 §. Denna bestämmelse avser sekretess i verksamhet som avser rättslig hjälp på begäran av annan stat för uppgift som hänför sig till utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål och angelägenhet som avser tvångsmedel om det kan antas att den rättsliga hjälpen begärts under förutsättning att uppgiften inte röjs.

Enligt förslaget till lag om internationellt tullsamarbete får Tullverket vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse i annan stat vidta utredning i Sverige på begäran av den andra staten. Tullverket får därvid vidta åtgärder i samband med utredningen som innefattar inledande av förundersökning och förhör samt användande av tvångsmedel i enlighet med bestämmelserna i varusmuggningslagen. Detta utgör således sådan rättslig hjälp som omfattas av 5 kap. 7 § sekretesslagen. Denna bestämmelse måste därför anses tillämplig på uppgifter som hänför sig till utredningar som Tullverket utför på begäran av annan stat enligt lagen om internationellt tullsamarbete.

Uppgifter som kan lämnas till andra stater

Som tidigare nämnts omfattar tullsamarbetskonventionen uppgifter som utväxlas utanför tullinformationssystemet, TIS. För uppgifter i TIS är rådets förordning (EG) nr 515/97 samt den nationella förordningen (1998:64) om tillämpning av Europeiska unionens tullinformationssystem tillämpliga.

Tullverket har i sin verksamhet tillgång till uppgifter i tre typer av register som förs inom myndigheten; underrättelse-, analys- och spaningsregister. I spaningsregistret får uppgifter registreras angående en person som kan misstänkas ha begått ett brott som Tullverket har befogenhet att ingripa mot om registreringen är av särskild betydelse för brottsbekämpningen. I underrättelse- och analysregister får personuppgifter registreras i fall det rör sig om misstankar gällande allvarlig brottslig verksamhet, dvs. verksamhet som omfattar brott för vilket

fängelse i två år eller därutöver är föreskrivet och som Tullverket har befogenhet att ingripa mot.

Vidare är uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret tillgängliga för de myndigheter och i den verksamhet för vilka de förs, dvs. i huvudsak polismyndigheter och Tullverket för att förebygga, upptäcka och utreda brott och åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal. Både lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister innehåller bestämmelser av innebörd att uppgifter på begäran skall lämnas ut till bl.a. polismyndighet och Tullverket. När en myndighet begär uppgifter ur misstankeregistret skall behovs- och proportionalitetsprinciperna gälla.

Personuppgiftslagen

I personuppgiftslagen (1998:204) genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Direktivet är tillämpligt på all behandling av personuppgifter, med undantag för sådan som faller utanför gemenskapsrätten (t.ex. statens verksamhet på straffrättens område). Den svenska personuppgiftslagen är dock generellt tillämplig och omfattar även sådant som faller utanför gemenskapsrätten, i den mån det inte finns särreglering i andra författningar.

Lagen omfattar sådan behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Lagen innehåller bestämmelser om när behandling av personuppgifter är tillåten och när sådana uppgifter får föras över till en stat utanför EU. Även vissa grundläggande krav på den som behandlar personuppgifter regleras, t. ex. att personuppgifter som samlats in för ett ändamål inte får behandlas för något annat oförenligt ändamål. Automatiserad behandling av personuppgifter måste i princip anmälas till en tillsynsmyndighet.

Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd som vidtas beträffande personuppgifter, exempelvis insamlande, bevarande och spridande av uppgifter. Det finns inte något krav på att de uppgifter som behandlas på automatisk väg skall vara strukturerade i ett register eller liknande. Datoriserad ord- och textbehandling eller liknande av löpande text som innehåller personuppgifter omfattas därför av lagens bestämmelser (prop. 1997/98:44 s. 54).

En personuppgiftsansvarig skall bl.a. se till att personuppgifter behandlas bara om det är lagligt och alltid behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed och att personuppgifter samlas in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål.

Enligt personuppgiftslagen är det förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Det finns dock möjlighet att meddela undantag från detta förbud.

Enligt huvudregeln i 33 § personuppgiftslagen är det förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifterna. Förbudet

gäller också överföring av personuppgifter för behandling i tredje land. När det gäller att avgöra om skyddsnivån är adekvat skall alla omständigheter kring överföringen beaktas. Särskild vikt skall läggas vid uppgifternas art, ändamålet med behandlingen, hur länge behandlingen skall pågå, ursprungslandet, det slutliga bestämmelselandet och de regler som finns för behandlingen i det tredje landet.

I vissa fall får dock överföring av personuppgifter till tredje land ske även om det aktuella landet inte har sådan adekvat skyddsnivå som avses i 33 § personuppgiftslagen. Regeringen får enligt 35 § personuppgiftslagen under vissa förutsättningar meddela föreskrifter om undantag från förbudet i 33 §, bl.a. om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse eller om det finns tillräckliga garantier till skydd för de registrerades rättigheter.

6.6.2.3 Bestämmelser om utbyte av uppgifter

Regeringens förslag: En behörig svensk myndighet får på eget initiativ eller efter ansökan lämna ut uppgifter till en behörig utländsk myndighet, under förutsättning att uppgifterna är tillgängliga enligt svensk lag eller administrativ praxis.

Svenska myndigheter skall ha möjlighet att uppställa villkor för användningen av upplysningar eller bevismaterial som lämnats ut till annan stat. De svenska myndigheterna skall på motsvarande sätt följa de villkor om användning av lämnade uppgifter som andra länder kan ställa upp.

Personuppgiftslagen skall vara tillämplig på behandling av personuppgifter enligt denna lag om inte annat är föreskrivet.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Den föreslagna bestämmelsen som ger svensk behörig myndighet rätt att föreskriva villkor för hur en utländsk myndighet får använda upplysningar eller bevismaterial från Sverige saknar dock motsvarighet i promemorian.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping*, *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* och *Datainspektionen (DI)* anser att det i lagförslaget i enlighet med artiklarna 25.1 och 27 i tullsamarbetskonventionen bör tas in en bestämmelse som ger Tullverket rätt att föreskriva villkor för hur en utländsk myndighet får använda upplysningar eller bevismaterial från Sverige. *Kammarrätten i Jönköping* stödjer promemorians förslag att en uttrycklig bestämmelse avseende utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till utländska myndigheter bör införas. *Datainspektionen (DI)* påpekar att såsom den föreslagna lagen är utformad torde det inte endast vara fråga om utlämnande av uppgifter till utländsk myndighet från Tullverkets egna verksamhet och egna register, utan det kan också vara fråga om utlämnande från andra myndigheters register som Tullverket har åtkomst till. *DI* och *Tullverket* förordar att gränserna bör klargöras bättre och att det tydligt bör framgå vad som avses, t.ex. om polisens register omfattas. Det bör vidare klargöras vad som avses med administrativ praxis. *DI* påpekar vidare i sitt yttrande att överföringen av

uppgifterna kan utgöra en automatiserad behandling som faller inom personuppgiftslagens område. DI ifrågasätter om Tullverket med stöd av personuppgiftslagen och befintlig registerlagstiftning kan utföra den automatiserade behandling som följer av ett uppgiftsutbyte. Ur tillämpnings- och effektivitetssynpunkt bör det därför närmare klargöras vilka uppgifter som kan bli föremål för utlämning och vilka möjligheter Tullverket har att automatiserat behandla de personuppgifter som kommer att utväxlas.

Skälen för regeringens förslag

Utbyte av information är en av de viktigaste formerna av internationellt samarbete och även det mest efterfrågade och använda biståndet som ges mellan ländernas tullmyndigheter.

Uppgifter som kan lämnas till andra stater

De uppgifter som kan komma ifråga för utbyte inom ramen för den nya lagen är sådana som respektive behörig myndighet har tillgång till inom ramen för sin verksamhet. Detta omfattar således både sådana uppgifter som finns samlade i olika typer av register som myndigheten har tillgång till enligt lag och andra uppgifter som framkommit om en person eller ett företag i exempelvis en utredning eller vid kontakter med företag i myndighetens dagliga arbete.

Uppgifter i belastningsregistret och misstankeregistret får även lämnas ut till utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer om det följer av internationella överenskommelser som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt. Även uppgifter ur dessa register kan således komma ifråga.

Sekretess

Tullverkets och andra brottsbekämpande myndigheters verksamhet är omgärdade av sträng sekretess. Det finns ett flertal bestämmelser i sekretesslagen som rör sekretess på tullområdet. För att kunna ha ett effektivt samarbete med andra myndigheter i Sverige eller med andra länder krävs således att en sekretessbrytande bestämmelse är tillämplig.

I dagens reglering finns inte någon sekretessbrytande bestämmelse som särskilt tar sikte på det internationella tullsamarbetet. Däremot har samtliga tullsamarbetsavtal och konventioner åtföljts av förordningar som ger stöd för att tillämpa avtalet eller konventionen vilka även omfattar informationsutbyte. Det stöd, som krävs enligt 1 kap. 3 § sekretesslagen, för att lämna ut uppgifter inom ramen för överenskommelsen finns således i förordning.

I stället för att förlita sig till detta något omständliga och oöverskådliga sätt att reglera det internationella informationsutbytet bör den nya lagen innehålla en bestämmelse som tillåter Tullverket att vid ansökan om bistånd från en annan stat lämna ut information till denna stat. Tullverket får dock inte lämna ut information som inte är tillgänglig för myndigheten inom ramen för dess verksamhet. Regeringen föreslår att en sekre-

tessbrytande bestämmelse införs i den nya lagen som särskilt reglerar det svenska uppgiftslämnandet i det internationella tullsamarbetet.

När Sverige erhåller information från ett annat land gäller sekretesslagens bestämmelser för dessa uppgifter på samma sätt som för inhemska uppgifter. Uppgifterna från utlandet omfattas således av samma sekretesskydd som svenska uppgifter. I 1 § lagen om internationellt brottmålssamarbete ges stöd för svenska myndigheter att följa sådana villkor och begränsningar som en annan stat uppställt beträffande användandet av de uppgifter som denna stat lämnat till Sverige. Detta gäller dock bara uppgifter som erhållits för användande i underrättelseverksamhet och i brottsutredningar. Denna bestämmelse avser även Tullverkets verksamhet.

Bestämmelsen har nu överförs till lagen om internationellt polisiärt samarbete (prop. 1999/2000:64). I och med lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kommer dock lagen om internationellt brottmålssamarbete att upphöra att gälla (prop. 1999/2000:61).

Många konventioner och avtal innehåller bestämmelser om begränsningar i rätten att använda bevismaterial och annat material som överlämnats till annan stat, bl.a. narkotikabrottskonventionen och Schengenkonventionen. I tullsamarbetskonventionens artikel 27 anges att myndigheter skall ta hänsyn till krav på utredningssekretess. Medlemsstaterna får i detta syfte ställa upp villkor för hur uppgifter som lämnas får användas av den medlemsstat som tar emot uppgifterna.

En liknande reglering bör även införas i den nya lagen med avseende på det internationella tullsamarbetet. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse införs i den nya lagen motsvarande den som idag finns i 1 § lagen om internationellt brottmålssamarbete som ger myndigheterna möjlighet att följa de villkor om användning av lämnade uppgifter som andra länder kan ställa upp. Denna paragraf föranleder följdändringar i 1 kap. 4 § sekretesslagen som bör innehålla en hänvisning till lagen om internationellt tullsamarbete.

En bestämmelse som ger svenska myndigheter möjlighet att på motsvarande sätt uppställa villkor för användandet av uppgifter som lämnas ut saknas idag avseende internationellt tullsamarbete. I lagen om internationell rättslig hjälp har en bestämmelse införts som ger svenska myndigheter möjlighet att uppställa villkor för uppgifternas användning. Regeringen föreslår att en motsvarande bestämmelse även bör införas i lagen om internationellt tullsamarbete.

Paragrafen ger Tullverket eller annan behörig svensk myndighet möjlighet att förena de uppgifter som lämnas med villkor om användningsbegränsningar m.m. Bestämmelsen skall, såsom det angivits i prop. 1999/2000:61, tillämpas restriktivt. Villkor som ställs upp skall vara nödvändiga. Ett exempel är att de handlingar som överlämnas innehåller affärshemligheter, vars röjande skulle skada företaget. Om enskilds rätt berörs bör villkor kunna ställas mer frikostigt. En begränsande faktor är vidare att några villkor inte får ställas upp om de strider mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den ansökande staten.

Den föreslagna lagen skall vara tillämplig på sådant internationellt tullsamarbete som följer av EG:s förordningar, internationella konventioner, bilaterala samarbetsavtal mellan Sverige och andra länder samt de avtal som EG har ingått med tredje land på detta område. Lagen är således inte enbart tillämplig på det straffrättsliga samarbetet inom tredje pelaren utan även det samarbete som omfattas av gemenskapsrätten.

Med behandling av personuppgifter avses varje åtgärd som vidtas beträffande personuppgifter och det finns inte något krav på att de uppgifter som behandlas på automatisk väg skall vara strukturerade i ett register eller liknande. Datoriserad ord- och textbehandling eller liknande av löpande text som innehåller personuppgifter omfattas därför av lagens bestämmelser.

Då det måste antas att flertalet ansökningar om bistånd enligt den nya lagen kommer att göras genom datoriserad ord- eller textbehandling är personuppgiftslagen tillämplig på det utbyte av uppgifter som Tullverket och övriga behöriga svenska myndigheter utför, om inte något annat särskilt stadgas angående denna verksamhet.

Tullsamarbetskonventionen omfattar endast utbyte av uppgifter mellan EU:s medlemsstater. Den nya lagen är dock även tillämplig på de bilaterala tullsamarbetsavtal som Sverige eller EG har ingått med länder utanför EU, t.ex. USA. Samtliga dessa internationella tullsamarbetsavtal och konventioner beslutas av riksdagen och åtföljs av förordningar som ger stöd för att tillämpa avtalet eller konventionen. Dessa överenskommelser omfattar även utbyte av information, vari ingår överföring av personuppgifter.

Enligt huvudregeln i 33 § personuppgiftslagen är det förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling om landet inte har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifterna. Förbudet gäller också överföring av personuppgifter för behandling i tredje land.

I vissa fall får dock överföring av personuppgifter till tredje land ske även om det aktuella landet inte har sådan adekvat skyddsnivå som avses i 33 § personuppgiftslagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 35 § andra stycket personuppgiftslagen meddela föreskrifter om undantag från förbudet i 33 §, om det behövs med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse.

För att kunna uppfylla de åtaganden som Sverige har gjort genom de olika internationella överenskommelserna med andra länder, måste överföring av personuppgifter vara möjligt även med länder utanför EU. Med hänsyn till den betydelse internationellt samarbete mellan tullmyndigheter har i kampen mot bl.a. den organiserade brottsligheten, måste utbyte av personuppgifter inom ramen för detta område enligt regeringens förmenande anses utgöra ett sådant viktigt allmänt intresse som avses i 35 § andra stycket personuppgiftslagen.

Vidare anger artikel 26 d i EG-direktivet om personuppgifter att medlemsstaterna skall föreskriva att överföring av personuppgifter till ett tredje land som inte har en adekvat skyddsnivå i den mening som avses i artikel 25.2 får ske om överföringen är nödvändig eller bindande enligt författning av skäl som bl.a. rör viktiga allmänna intressen. I direktivets

ingress, punkten 58, anges att undantag från förbudet skall under vissa omständigheter kunna medges när skyddet av väsentliga samhällsintressen kräver det, till exempel vid internationellt utbyte av uppgifter mellan skattemyndigheter eller tullmyndigheter.

Regeringen finner mot bakgrund av det anförda att undantag skall göras från förbudet mot att överföra personuppgifter till tredje land i enlighet med 35 § andra stycket personuppgiftslagen.

6.6.3 Utredningar om överträdelse av tullbestämmelse

6.6.3.1 Tvångsmedel

Regeringens förslag: Om en åtgärd i samband med utredningar om överträdelser av tullbestämmelser kräver åklagares eller domstols beslut enligt smugglingslagen och 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken, skall ärendet i den delen handläggas enligt bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Enligt tullsamarbetslagen får vissa tvångsmedel tillgripas i utredningar som sker med anledning av en begäran om bistånd från en annan stat. Därvid tillämpas reglerna i varusmugglingslagen och rättegångsbalken om förundersökning och tvångsmedel. Det finns dock betydande begränsningar uppsatta. För det första får tvångsmedel endast vidtas i utredningssyfte. Anledning till denna begränsning är ändamålet bakom de internationella avtal som lagen avser att genomföra. Tullsamarbetslagen uppställer ett uttryckligt förbud mot att använda tvångsmedel om syftet är att möjliggöra förverkanden. Som exempel på åtgärder som förbjuds härigenom kan nämnas tulltjänstemans m.fl. rätt enligt 15 § första stycket varusmugglingslagen att beslagta egendom och rätt enligt 18 § samma lag att utan förordnande företa husrannsakan (prop. 1963:117 s. 25).

Vidare får inte de bestämmelser om tvångsmedel som förutsätter att någon kan misstänkas för det brott utredningen avser tillämpas. Således är det inte tillåtet att tillgripa frihetsberövanden i form av gripande, kvarhållande för fortsatt förhör, anhållande, häktning eller reseförbud. Inte heller får egendom beläggas med kvarstad eller skingringsförbud. Däremot är det tillåtet att inleda en förundersökning enligt 13 § varusmugglingslagen, som dock skall övertas av åklagare om det är påkallat av särskilda skäl. Likaså är det tillåtet att hålla förhör, i förekommande fall efter hämtning (a.a. s. 22 och 25).

I tullsamarbetskonventionens artikel 8 fastställs de allmänna principer som skall gälla för att ge ömsesidigt bistånd. De innebär att myndigheterna i samarbetet skall handla på samma sätt som i egna eller nationella ärenden och att myndigheten i samarbetet skall utnyttja alla lagliga befogenheter den har till sitt förfogande enligt nationell lagstiftning för att tillmötesgå den andra statens ansökan. Konventionens

krav på likabehandling gäller i förhållande till andra medlemsstater inom EU. Det är tveksamt om dagens begränsning, att bestämmelser som förutsätter misstanke mot någon inte får tillämpas, kan behållas med hänsyn till konventionens krav på likabehandling. Denna begränsning innebär bl.a. att husrannsakan i syfte att söka efter föremål kan ske endast om synnerlig anledning förekommer att föremål skall påträffas som har betydelse för utredning av brottet (28 kap. 1 § andra stycket RB).

Riksdagen har nyligen beslutat om en ny lag om internationell rättslig hjälp i brottmål (prop. 1999/2000:61). I lagen ges enhetliga regler under vilka förutsättningar svenska åklagare och domstolar kan lämna rättslig hjälp med olika slags åtgärder. Regleringen knyter an till vad som gäller för att motsvarande åtgärder skall få vidtas i en svensk förundersökning eller rättegång. Det betyder att åtgärderna vidtas under samma förutsättningar som i en svensk förundersökning eller rättegång. Rättslig hjälp enligt lagen omfattar bl.a. kvarstad, beslag och husrannsakan och hemlig teleavlyssning. Vid tvångsmedelsanvändning krävs att den gärning som ansökan avser skall vara straffbar också enligt svensk rätt (s.k. dubbel straffbarhet). I fråga om beslag och husrannsakan i utredningssyfte gäller sedan gammalt en särskild reglering i förhållande till de nordiska staterna. Denna utvidgas till att gälla i förhållande till samtliga EU-medlemsstater. I fråga om förfarandet skall normalt samma regler tillämpas som när motsvarande åtgärder vidtas i ett svenskt förfarande. Härigenom blir de krav som enligt svensk rätt ställs på att brottet är av viss svårhet tillämpliga för att den begärda åtgärden skall kunna vidtas.

De regler som gäller generellt för det straffrättsliga samarbetet bör även tillämpas vid utredning av brott om tullbestämmelser. I enlighet med vad som föreslagits i promemorian bör därför lagen om internationell rättslig hjälp tillämpas om en åtgärd i samband med utredning om överträdelse av tullbestämmelser kräver åklagares eller domstols beslut. Genom att utforma bestämmelsen så att ansökan *i den delen* skall handläggas enligt lagen om internationell rättslig hjälp kan bistånd med tvångsmedel och andra tvångsåtgärder lämnas oavsett hur ansökan formellt har initierats. Någon särskild bestämmelse, som föreslagits i promemorian, om att åklagaren kan besluta om enligt vilken ordning som ansökan skall lämnas in behövs därför inte. Utformningen av bestämmelsen överensstämmer också med artikel 3 i tullsamarbetskonventionen. I artikeln ges en rättslig myndighet som genomför eller leder en brottsutredning möjlighet att avgöra om den skall tillämpa bestämmelserna i denna konvention eller bestämmelser om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål.

Lagrådet har påpekat att det i 2 kap. 4 § i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål visserligen finns bestämmelser om vad en ansökan skall innehålla, men att de inte stämmer överens med vad som gäller om en ansökan enligt det nu remitterade förslaget. Behövliga kompletteringar kan emellertid begäras enligt vad som föreskrivs för ofullständiga ansökningar om internationell hjälp i brottmål. Lagrådet menar dock att i ett sammanhang bör förfarandet kunna fortsätta från Tullverket eller annan behörig myndighet till åklagaren utan det dröjsmål som kompletteringar skulle föranleda. Har ett beslag gjorts av någon annan än undersökningsledaren eller åklagaren och har denne inte

beslutat beslaget, vilken situationen regelmässigt torde vara i förevarande sammanhang, skall enligt 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken anmälan skyndsamt göras hos honom, som "omedelbart" skall pröva om beslaget skall bestå. Av rättssäkerhetsskäl måste enligt Lagrådets mening en överprövning av beslaget kunna ske på grundval av den ansökan som ligger till grund för tullsamarbetet. Lagrådet förordar att i paragrafen införs en ny andra mening av förslagsvis följande lydelse: "Har beslag verkställts i samband med utredningen tillämpas dock först 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken". Regeringen delar Lagrådets bedömning i denna fråga.

Genom regleringen försvinner även begränsningen i 2 § tullsamarbetslagen om att åtgärder som kräver misstanke mot en person inte får vidtas, vilken JO ansett vara svårtolkad (jfr. avsnitt 5.4). En sådan reglering överensstämmer dessutom bättre med konventionsåtagandet om lika-behandling. Tillämpningsområdet avseende tvångsmedel i internationella ärenden ökar därmed och Tullverket och rättsväsendet kan bistå brottsutredande myndigheter i andra länder med tvångsåtgärder under samma villkor som i en motsvarande svensk situation.

Av bestämmelsens syfte att bistå med utredningar vid överträdelser av tullbestämmelser följer att åtgärder endast får vidtas i utredningssyfte. Liksom tidigare kan på grund av brott förverkade föremål t.ex. inte tas i beslag. Detta bör liksom tidigare framgå av bestämmelsens ordalydelse.

Tullsamarbetskonventionen förutsätter vidare att man kan tillgripa vissa tvångsmedel i det gränsöverskridande samarbetet. Vid förföljande över gräns kan det även bli aktuellt med frihetsberövande, vilket närmare kommer att beröras i avsnitt 8. Dessa situationer avviker dock från sedvanliga tullsamarbetsutredningar eftersom det är fråga om allvarliga brott där någon tas på bar gärning.

Lagrådet har påpekat vikten av att det tydligt framgår att tvångsåtgärder får vidtas endast om det brott som utreds också motsvarar ett brott enligt svensk rätt. Lagrådet påpekar även att i 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål regleras frågan om kravet på dubbel straffbarhet. Lagrådet menar att denna fråga skulle kunna uppkomma även i förevarande sammanhang om en gärning motsvarar brott enligt svensk lag men i det anmodande landet endast kan föranleda administrativa sanktioner. Svensk myndighet bör därvid vara förhindrad att använda tvångsmedel. Lagrådet anser därför att det av rättssäkerhetsskäl är önskvärt att frågan regleras uttryckligen i lagtexten och hemställer att ämnet övervägs under det fortsatta arbetet.

Enligt bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kan rättslig hjälp ges med bl.a. tvångsmedel. Lagen är tillämplig om en annan stat ansöker om rättslig hjälp vid utredning om eller lagföring för brott (1 kap. 3 §). Det är alltså ett grundläggande krav för rättslig hjälp att gärningen i den ansökande staten utgör ett brott. I lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål finns det möjligheter, om det framgår av en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige, att bistå även om gärningen beivras genom ett administrativt förfarande i den ansökande staten (1 kap. 5 §). De närmare förutsättningarna för att Sverige skall kunna ge hjälp i sådana fall framgår av den internationella överenskommelsen. Regeringen delar Lagrådets uppfattning att ett

grundläggande krav för att tvångsmedel skall få användas inom ramen för tullsamarbete måste vara att gärningen i fråga utgör ett brott i såväl den ansökande staten som i Sverige. Enligt regeringens mening bör detta framgå av lagtexten på så sätt att det anges att tvångsåtgärder får vidtas endast i samband med en utredning av brott som också motsvarar brott enligt svensk lag.

6.6.3.2 Behörig domstol

Regeringens förslag: Laga domstol i frågor som rör utredning om överträdelse av tullbestämmelse vid tillämpning av denna lag är rätten på den ort där den svenska utredningen påbörjades.

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Kammarrätten i Jönköping* har förordat att det i lagtexten bör anges att med laga domstol avses endast tingsrätten.

Skälen för regeringens förslag: De ordinära forumreglerna styrs av var brottet har begåtts, var den brottsmisstänkte befinner sig m.m. Eftersom brottet eller överträdelsen inte kommer att leda till åtal eller rättegång här i Sverige kan inte dessa bestämmelser tillämpas vid utredningar avseende internationellt tullsamarbete. Istället föreskriver tullsamarbetslagen att platsen för utredningens bedrivande styr över vilken domstol som är behörig att fatta eventuella beslut under utredningen. Den nya lagen bör därför också innehålla en särskild forumregel, vilken dock både tar sikte på administrativt och straffrättsligt samarbete vad avser utredningar om överträdelser av tullbestämmelser.

I motsats till vad Kammarrätten i Jönköping anser, kan både allmän domstol och förvaltningsdomstol komma ifråga då den nya lagen är tillämplig både på administrativt och straffrättsligt samarbete. Bland annat kan tvångsåtgärder i samband med revision prövas av länsrätt i enlighet med lag (1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsärenden, liksom betalningssäkring enligt lag (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter. Straffrättsliga frågor inom ramen för förundersökningar, t.ex. tvångsåtgärder, prövas däremot av tingsrätt.

6.6.4 Delgivning

Regeringens förslag: Behörig svensk myndighet kan delge en handling i ett ärende om utländsk utredning i enlighet med reglerna i delgivningslagen. På motsvarande sätt kan en behörig svensk myndighet begära delgivning av handling i en annan stat.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Tullsamarbetskonventionen anger i artikel 13 att en begäran om bistånd kan avse delgivning av handlingar. Det föreskrivs att den anmodade myndigheten skall delge adressaten beslut eller instrument som kommer från behöriga myndigheter i den begärande medlemsstaten och som rör tillämpning av denna konvention. Delgivningen skall utföras i enlighet med de nationella bestämmelserna i den anmodade medlemsstaten.

Bistånd med delgivning av handlingar är ett traditionellt inslag i de flesta internationella överenskommelser. Vilka handlingar som kan delges framgår av respektive överenskommelse. Gällande bestämmelser föreskriver att delgivning kan ske enligt delgivningslagens bestämmelser. Någon ändring avseende dessa regler förefaller inte vara nödvändigt utan det föreslås att de tas in i den nya lagen.

6.6.5 Särskild bevakning

Regeringens bedömning: Bestämmelserna om särskild bevakning ryms redan inom ramen för de befogenheter som behöriga myndigheter har. Det krävs därför inte någon ytterligare reglering i lag.

Promemorians förslag: I promemorian presenterades ett förslag som innebär att det i lag närmare skall regleras hur särskild bevakning får ske.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 11 i tullsamarbetskonventionen reglerar att den anmodade myndigheten på begäran av en annan stat, skall utföra en särskild bevakning av en person som skäligen kan antas ha gjort sig skyldig till, gör sig skyldig till eller genomför förberedelser för att göra sig skyldig till överträdelser av tullbestämmelser. Likaså skall den anmodade myndigheten på begäran bevaka de platser, transportmedel och varor som har samband med verksamheter som kan stå i strid med tullbestämmelser.

Denna bestämmelse kompletteras av artikel 16 som anger att om det bidrar till att förhindra, upptäcka och beivra överträdelser i en annan medlemsstat, skall varje medlemsstats behöriga myndigheter i möjligaste mån bedriva sådan verksamhet som anges i artikel 11 och till den andra staten överlämna de uppgifter som de förfogar över som gäller aktiviteter som har samband med en planerad eller begången överträdelse.

Bestämmelser om bevakning finns även i rådsförordningen (EG) nr 515/97 och vissa bilaterala tullsamarbetsavtal. Det har i dessa fall gjorts den bedömningen att bestämmelserna är att anse som sådan spaning och undersökning som inte innefattar tvångsmedel och som Tullverket och övriga behöriga myndigheter redan i dag har befogenhet att utföra, såväl nationellt som inom ramen för det internationella tullsamarbetet.

Enligt regeringens bedömning krävs det därför inte någon ytterligare reglering i lag vad avser tullsamarbetskonventionens motsvarande bestämmelser om särskild bevakning.

De traditionella formerna av samarbete i tullärenden och brottsutredning utgörs av informationsutbyte, antingen på begäran av annan stat eller på eget initiativ, utredning för annan stats räkning och delgivning av handlingar. I brottsutredningsärenden förekommer även spaning eller övervakning som en form av tullsamarbete. Härom finns redan nationella regler.

Tullsamarbetskonventionen innehåller emellertid mer långtgående former av tullsamarbete, nämligen gränsöverskridande operativt samarbete. De särskilda samarbetsformer som behandlas är gränsöverskridande förföljande och övervakning (artiklarna 20 och 21), kontrollerade leveranser (artikel 22), hemliga utredningar (artikel 23) och användning av gemensamma specialutredningsgrupper (artikel 24).

Några av samarbetsformerna inbegriper möjligheter för tjänstemän att delta i verksamhet på en annan medlemsstats territorium i syfte att utreda gränsöverskridande brottslighet. Medlemsstaterna har avseende vissa av dessa samarbetsmetoder möjlighet att avge en förklaring att de inte avser att tillämpa metoden i fråga. Dessa förklaringar får när som helst återkallas.

I tullsamarbetskonventionens artikel 30 regleras att skyldigheter som följer av andra överenskommelser som omfattar de särskilda samarbetsformer som beskrivits ovan, i synnerhet de bestämmelser i Schengenkonventionen som avser ett förstärkt samarbete, inte skall beröras av den här konventionen. Detta innebär att medlemsstater som har tillträtt Schengenkonventionen inte kan avsäga sig mer bindande skyldigheter enligt den konventionen genom att underteckna mindre bindande skyldigheter enligt tullsamarbetskonventionen.

7.1 Principer för gränsöverskridande samarbete

7.1.1 Tullsamarbetskonventionen

Tullsamarbetskonventionen innehåller ett flertal bestämmelser som syftar till att i vissa situationer ge tjänstemän från andra medlemsstater samma status som inhemska tjänstemän.

Artikel 19 i tullsamarbetskonventionen föreskriver att medlemsstaternas tullförvaltningar skall medverka i gränsöverskridande samarbete och ge varandra nödvändigt personal- och planeringsstöd. De särskilda gränsöverskridande åtgärderna får i enlighet med artikel 19.2 bara vidtas för att förhindra, utreda eller åtala vissa angivna brott. Dessa brott är olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, vapen, ammunition, sprängämnen, kulturföremål, farligt och giftigt avfall, kärnmaterial eller material eller utrustning avsedda för framställning av kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen (varor belagda med förbud), handel med ämnen som finns upptagna i listorna I och II i Förenta Nationernas konvention om bekämpande av illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen och som är avsedda för illegal framställning av narkotika (prekursorer), olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd

i samband med import eller export av varor, i de fall där omfattningen av handeln kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapens eller för medlemsstaternas budgetar, annan handel med varor som är förbjuden enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser.

Det är de centrala samordningsenheterna inom varje stats tullmyndighet som på nationell nivå skall ha ansvaret för samordning och planering av gränsöverskridande aktiviteter.

Medlemsstaterna är inte skyldiga att delta i gränsöverskridande samarbetsåtgärder om den begärda åtgärden inte är tillåten eller föreskriven i det anmodade landets nationella lagstiftning. Myndigheten har då rätt att vägra att samarbeta. Om så föreskrivs i nationell rätt skall godkännande av de planerade åtgärderna inhämtas hos rättsliga myndigheter. Eventuella villkor för godkännande skall uppfyllas av de deltagande myndigheterna under utredningens gång.

Vid gränsöverskridande aktiviteter skall tjänstemän från andra medlemsstater behandlas på samma sätt som motsvarande nationella tjänstemän när det gäller överträdelser som de är offer för eller gör sig skyldiga till. I enlighet med detta skall skador som orsakas av utländska tjänstemän behandlas på samma sätt som om nationella tjänstemän hade orsakat dem. Det finns även bestämmelser för hur skadeståndsanspråk skall hanteras mellan staterna. Vidare föreskrivs att uppgifter som inhämtats på annat lands territorium får användas som bevismedel, under iakttagande av de villkor som uppställts i den medlemsstat där uppgifterna inhämtades.

Därutöver innehåller tullsamarbetskonventionen vissa allmänna restriktioner och ordningsregler avseende de olika formerna av gränsöverskridande tullsamarbete.

Tjänstemän som agerar på annan stats territorium skall enligt artikel 7 alltid kunna styrka sin identitet och officiella tjänsteställning. Enligt artikel 23, som avser hemliga utredningar, är det dock möjligt för en tjänsteman att befinna sig på en annan medlemsstats territorium under antagen identitet. Utländska tjänstemän skall vidare alltid följa lagarna i det land på vars territorium de opererar liksom de instruktioner som landets behöriga myndigheter ger dem.

Utländska tjänstemän får inte bereda sig tillträde till privatbostäder eller platser som inte är allmänna. Tjänstevapen får medtas såvida inte den anmodade staten avgivit en förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller annat uttryckligen beslutats av denna stat. Vid de tillfällen som tjänstemän från andra medlemsstater tillåts bära sina tjänstevapen får de användas endast i nödvärnssituationer.

Enligt artikel 19.3 kan en medlemsstat avvisa en begäran från en annan medlemsstat om den åtgärd som efterfrågas inte omfattas av eller strider mot dess nationella lagstiftning. Är en arbets- eller undersökningsmetod inte tillåten i den anmodade staten är det alltså möjligt att vägra samarbeta i det fallet.

Svenska tull-, polis- och kustbevakningstjänstemän i Sverige har befogenhet både att övervaka misstänkta brottslingar och att följa efter och gripa misstänkta eller dömda brottslingar respektive att omhänderta personer i vissa fall. Däremot finns inga bestämmelser som ger utländska behöriga tjänstemän möjlighet att utföra dessa åtgärder i Sverige.

7.1.3 Rätt för utländska tjänstemän att utöva myndighet

Regeringens förslag: Utländska tjänstemän skall i samband med gränsöverskridande tullsamarbete ha rätt att utöva myndighet på svenskt territorium.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran. *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* har påpekat att någon begränsning med avseende på gärningstyper inte har gjorts i lagförslaget. Promemorian innehåller inte heller någon närmare analys av i vilken utsträckning gränsöverskridande samarbete skall vara tillåtet, varför EBM anser det vara svårt att bedöma om det finns behov av gränsöverskridande samarbete i den utsträckning som lagförslaget ger utrymme för.

Skälen för regeringens förslag: För att Sverige, under förbehåll för ratifikation av tullsamarbetskonventionen, skall kunna uppfylla sina åtaganden att låta utländska tjänstemän utföra de åtgärder som följer av bestämmelserna i tullsamarbetskonventionen såvitt gäller gränsöverskridande samarbete i form av övervakning och förföljande, som kan komma att innefatta myndighetsutövning, krävs lagreglering. Det krävs också lagreglering för att de utländska tjänstemännen i de avseenden som anges i konventionen skall likställas med svenska tjänstemän, t.ex. vad gäller straffrättsligt ansvar och skydd samt skadeståndsfrågor.

Regeringen anser, på samma sätt som avseende internationellt polisiärt samarbete (prop. 1999/2000:64 s. 83-84), att det inte är lämpligt att i berörda avseenden likställa utländska tjänstemän med svenska genom att utsträcka vissa regler i t.ex. rättegångsbalken till att gälla även utländska tjänstemän. Regeringen anser i stället att det är mer ändamålsenligt att använda en specialreglering och meddela reglerna om det operativa gränsöverskridande tullsamarbetet i en särskild lag.

Förutsättningarna för när gränsöverskridande övervakning respektive gränsöverskridande förföljande får äga rum regleras noggrant i tullsamarbetskonventionen.

Den nya lagen bör således reglera förutsättningarna för det gränsöverskridande samarbetet och utformas med tullsamarbetskonventionen som utgångspunkt. Som Ekobrottsmyndigheten har påpekat finns det enligt konventionen en begränsning av det gränsöverskridande samarbetet med avseende på gärningstyper i artikel 19.2 i tullsamarbetskonventionen.

Det lagförslag som presenterades i lagrådsremissen innebar att en hänvisning gjordes direkt till konventionsbestämmelsen. Som skäl anfördes vissa omständigheter som talar emot en uppräknings av de aktuella brotten i lagtexten, bl.a. artikelns karaktär då de brott som anges inte har någon direkt motsvarighet i svensk strafflagstiftning samt att lagen skall lämna utrymme för gränsöverskridande samarbete även enligt andra internationella överenskommelser än tullsamarbetskonventionen.

Lagrådet påpekar att en läsare för att förstå föreskrifternas räckvidd och innebörd måste ha tillgång till konventionstexten, vilken finns i publikationer som knappast är allmänt tillgängliga ens hos myndigheter. Lagrådet framhåller vidare att föreskrifterna är av central betydelse i fråga om utländska tjänstemäns rätt att övervaka respektive förfölja gärningsmän på svenskt territorium och bör därför i görligaste mån vara formulerade så att förutsättningarnas hela innebörd framgår direkt av lagtexten. Det förhållandet att vissa av de brott som anges i konventionen inte har någon direkt motsvarighet i svensk strafflagstiftning är inte skäl nog att i föreskrifterna endast ta in en hänvisning till artikeln i konventionen. Redan den åtgärden att uppräknings i artikeln kom att ingå i den svenska lagtexten skulle enligt Lagrådet underlätta för rättstillämparen och annan läsare att förstå innebörden av de föreslagna föreskrifterna.

Alla för Sverige bindande internationella överenskommelser som har ingåtts av regeringen skall publiceras i Sveriges internationella överenskommelser (SÖ). Det framgår av förordningen (1990:1070) om publicering av Sveriges internationella överenskommelser m.m. Svenska myndigheter skall ha tillgång till bestämmelser som de har att tillämpa. Myndigheter bör därför prenumerera på SÖ när det är nödvändigt för att de skall ha tillgång till relevanta bestämmelser. Det kan framhållas att prenumeration på SÖ är kostnadsfri.

Det förhållandet att tillgängligheten till SÖ kan brista hos vissa myndigheter som har att tillämpa svensk lag är därför enligt regeringens uppfattning inte i sig skäl att överge tekniken att i lagtext hänvisa till konventioner och andra internationella åtaganden. Med beaktande av den knappa tid som ofta kommer att stå till buds för svenska myndigheter som har att ta ställning till om en gränsöverskridande övervakning som har inletts utan föregående samtycke skall avbrytas, eller vilka instruktioner som skall lämnas, bör dock förutsättningarna i största möjliga mån framgå direkt av lagtexten. Regeringen finner därför skäl att i detta fall tillmötesgå Lagrådet. Uppräknings bör därför ingå i lagtexten på det sätt som Lagrådet har föreslagit.

Bestämmelserna för gränsöverskridande övervakning respektive gränsöverskridande förföljande bör meddelas i skilda lagrum.

Överlämnande av myndighetsutövning

En fråga när det gäller det operativa internationella tullsamarbetet är i vilken utsträckning andra staters tjänstemän kan komma att ägna sig åt myndighetsutövning i Sverige i samband med gränsöverskridande övervakning och förföljande i enlighet med artiklarna 20 och 21 i tullsamarbetskonventionen.

All tjänsteutövning av myndighetspersoner är inte samtidigt myndighetsutövning. Med myndighetsutövning brukar avses beslut eller andra åtgärder som ytterst är ett uttryck för samhällets maktbefogenheter. Åtgärderna skall komma till stånd och få sina rättsverkningar mot den enskilde i kraft av offentligrättsliga regler. En åtgärd skall vidare beslutas ensidigt av det allmännas företrädare och av ett rättssubjekt som intar en monopolställning på så sätt att ingen enskild kan vidta samma åtgärd med motsvarande verkan.

Syftet med gränsöverskridande förföljande av en person är att denne skall berövas friheten, antingen av de förföljande tjänstemännen eller av den mottagande statens tjänstemän. Ett frihetsberövande är en åtgärd som innebär myndighetsutövning.

De olika typer av tvångsåtgärder som de utländska tjänstemännen förutsätts ha rätt att vidta på svenskt territorium sammanfaller i stort sett med de befogenheter som enligt 24 kap. 7 § RB tillkommer var och en som påträffar en brottsling på bar gärning. Det kan emellertid knappast hävdas att en tulltjänsteman i tjänsten omfattas av den regeln. Det torde därför stå klart att gränsöverskridande förföljande enligt artikel 20 i tullsamarbetskonventionen kan innefatta myndighetsutövning här i landet. Övervägande skäl talar enligt regeringens mening för att också gränsöverskridande övervakning kan komma att innefatta myndighetsutövning, då åtgärden kan ses som ett uttryck för samhällets maktbefogenheter som kommer till stånd genom offentligrättsliga regler. Detta utvecklas närmare i prop. 1999/2000:64 s. 93-94 avseende internationellt polisiärt samarbete.

Vissa av föreskrifterna i förslagen innebär att myndighetsutövning överläts till annan stat. Detta gäller bl.a. vissa föreskrifter rörande gränsöverskridande förföljande. *Lagrådet* erinrar om att bestämmelserna i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen gäller beträffande sådant överlåtande av myndighetsutövning.

7.2 Gränsöverskridande övervakning

7.2.1 Tullsamarbetskonventionens regler

Gränsöverskridande övervakning regleras i artikel 21 i tullsamarbetskonventionen. Härmed avses den situation där en stats tullmyndighet i sitt eget land som ett led i en pågående utredning om brott övervakar en person som är skäligen misstänkt för ett brott av viss svårhetsgrad, vilka anges i artikel 19.2 i konventionen (räknas upp i avsnitt 7.1.1), och den personen beger sig in på en annan stats territorium (mottagande stat). Under de förutsättningar som anges i tullsamarbetskonventionen får de tjänstemän som utför övervakningen fortsätta denna även på den mottagande statens territorium.

Huvudregeln är att myndigheten som övervakar den misstänkte skall inhämta tillstånd av den mottagande medlemsstaten innan bevakningen fortsätter in på dess territorium, eller ansöka om bistånd med övervakningen på sedvanligt sätt i enlighet med artikel 9. Den mottagande staten kan när som helst begära att operationen skall upphöra.

Om situationen blir särskilt brådskande eller tar en oväntad vändning får övervakning fortsätta över gränsen till mottagande stat även utan föregående tillstånd eller samtycke. I sådana fall skall den mottagande statens myndigheter kontaktas senast i samband med gränsöverskridandet. Om tillstånd inte ges till övervakningen inom fem timmar skall åtgärden avbrytas.

Det finns inga geografiska begränsningar avseende gränsöverskridande övervakning, som således kan ske vid överskridande av alla typer av gräns.

7.2.2 Tullsamarbetsavtalen

Gränstullsamarbetsavtalen med Finland och Norge är de enda avtal som förutom tullsamarbetskonventionen innehåller bestämmelser där utländska tulltjänstemän ges befogenheter på svenskt territorium. Det förutsätts där att de utländska myndigheterna skall rapportera till och på begäran inställa sig personligen hos behöriga myndigheter i den stat på vars område övervakningen har skett. Övervakande utländska tjänstemän får dock inte vidta några tvångsåtgärder gentemot den person som de övervakar.

7.2.3 Regel om gränsöverskridande övervakning införs

Regeringens förslag: Det skall vara tillåtet för utländska tjänstemän att under vissa förutsättningar utföra övervakning av misstänkta brottslingar på svenskt territorium.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Riksåklagaren (RÅ)* och *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* ifrågasätter hur man skall förhindra att övervakningsåtgärden kolliderar med en pågående förundersökning i Sverige och vem som skall ha tillgång till det material som framkommer under övervakningen, liksom hur de myndigheter som bedriver den svenska utredningen skall informeras om övervakningsåtgärden och vilka synpunkter som myndigheten därvid har möjlighet att anlägga på åtgärdens genomförande eller utformning.

Skälen för regeringens förslag: Övervakning är en metod som de svenska myndigheterna använder både i gränskontrollverksamheten och under förundersökning som rör varusmuggling. Tullverket och, såvitt avser sjötrafiken Kustbevakningen, förutsätts därför medverka i sådant tullsamarbete om inte Sverige uttryckligen förklarar sig inte vilja tillämpa artikel 21 om gränsöverskridande övervakning.

Redan idag är övervakning en etablerad tullsamarbetsmetod. Det nya momentet är att sådan övervakning inte nödvändigtvis behöver avbrytas vid gränsen utan att tjänstemän från andra länder under vissa förutsättningar får fortsätta in på svenskt territorium och svenska tjänstemän får fortsätta in på andra länders territorium.

Denna samarbetsform har inte några inslag av tvångsåtgärder riktade mot person eller egendom. Däremot kan gränsöverskridande övervakning komma att innefatta myndighetsutövning av utländska tjänstemän på svenskt territorium. Sverige har dock under förhandlingarna inte sett några svårigheter med att acceptera denna samarbetsform.

Schengenkonventionen innehåller en liknande reglering avseende det polisiära samarbetet i artikel 40. Övervägande skäl talar för att nationella lagregler införs som avspeglar regleringen i tullsamarbetskonventionen och Schengenkonventionen om gränsöverskridande övervakning.

I den nya lagen anges under vilka förutsättningar gränsöverskridande övervakning får äga rum. Huvudregeln är att samtycke krävs från svensk myndighet. Övervakningen skall genast upphöra om en svensk myndighet begär det, eller om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Riksåklagaren (RÅ) och *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* har ifrågasatt hur det skall förhindras att övervakningsåtgärden kolliderar med en pågående förundersökning i Sverige och vem som skall ha tillgång till det material som framkommer under övervakningen, liksom hur de myndigheter som bedriver den svenska utredningen skall informeras om övervakningsåtgärden och vilka synpunkter som myndigheten därvid har möjlighet att anlägga på åtgärdens genomförande eller utformning.

I anslutning till en ansökan om gränsöverskridande övervakning skall samordningsenheten vid Tullverket genom kontroll i misstankeregistret förvissa sig om att den begärda övervakningen inte riskerar att skada en pågående svensk förundersökning. I de fall det kan finnas risk för det, skall Tullverket samråda med den svenska förundersökningsledaren innan samtycke lämnas.

7.3 Gränsöverskridande förföljande

7.3.1 Tullsamarbetskonventionens regler

Gränsöverskridande förföljande regleras i tullsamarbetskonventionens artikel 20. Denna samarbetsmetod är förknippad med mer långtgående befogenheter för de utländska tjänstemännen än gränsöverskridande övervakning, då de i vissa situationer har rätt att tillgripa tvångsåtgärder.

Om en person upptäcks på bar gärning i färd med att begå ett brott och sedan försöker fly till en annan stat skall förföljande tjänstemän ha rätt att fortsätta förföljandet över gränsen och gripa personen. Det huvudsakliga syftet med förföljandet skall vara att säkerställa ett utlämningsförfarande till den stat varifrån förföljandet påbörjades.

Huvudregeln är att den mottagande staten skall lämna sitt samtycke till förföljandet. Dock får det ske utan samtycke om de förföljande tjänstemännen inte hinner eller inte kan inhämta föregående samtycke. Gränsöverskridande förföljande får även ske om behöriga myndigheter i den mottagande staten inte har kunnat bege sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet. Senast när de förföljande tjänstemännen passerar gränsen skall de kontakta de behöriga myndigheterna i den stat på vars territorium förföljelsen skall äga rum. Förföljandet skall genast upphöra om den mottagande staten begär det. Medlemsstaterna skall enligt artikel

20.1 underrätta depositarien om vilka tjänstemän denna bestämmelse skall vara tillämplig på.

Till skillnad mot gränsöverskridande övervakning får gränsöverskridande förföljande bara ske om en person tas på bar gärning i färd med att begå ett brott som sägs i artikel 19.2 i tullsamarbetskonventionen och som kan föranleda utlämning (räknas upp i avsnitt 7.1.1), eller för medhjälp till ett sådant brott. Detta innebär att förföljande in på svenskt territorium endast får ske om det är fråga om ett brott varpå fängelse i mer än ett år finns i den svenska straffskalan, t.ex. varusmuggling. I förhållande till de nordiska länderna krävs att fängelse finns i straffskalan för brottet i den ansökande staten. Det krävs alltså inte en bedömning att utlämning skall komma till stånd i det enskilda fallet, utan den lagstadgade straffskalan är avgörande. Det förhållandet att de flesta stater i regel inte lämnar ut sina egna medborgare utgör följaktligen inte hinder mot gränsöverskridande förföljande.

Fullbordas brottet först när gränsen till en annan medlemsstat passeras utgör det i princip inte grund för tjänstemän i den medlemsstat som personen lämnar att ta upp ett förföljande. Smugglingsbrottet måste vara fullbordat i det land vars myndigheter avser att fortsätta förföljandet över gränsen till ett annat land. Ett praktiskt exempel kan vara att danska tullen ingriper när en person med hjälp av en båt smugglar in narkotika till danska kusten och där gärningsmannen flyr med båten över till svenska kusten. Om de svenska myndigheterna inte hinner förvarnas kan de danska tjänstemännen fortsätta förföljandet in i Sverige och där gripa gärningsmännen, i avvaktan på att Tullverket eller polisen tar över ärendet. Danmark kan därefter göra en formell framställan om att utlämnande skall ske.

När förföljelsen äger rum till havs skall den ske enligt tullsamarbetskonventionens bestämmelser om man befinner sig på en medlemsstats territorium. Om den fortsätter ut på det fria havet eller i den ekonomiska zonen skall den emellertid genomföras i enlighet med internationell havsrätt som denna återges i FN:s havsrättskonvention.

Vid förföljande över gräns skall tjänstemännen vara lätta att identifiera antingen genom sin klädsel eller sina fordon t.ex. genom uniform eller märkt tjänstefordon. Detta är inte obligatoriskt vid gränsöverskridande övervakning.

Om de förföljande tjänstemännen omhändertar den flyende kan denne skyddsvisiteras och beläggas med handfängsel, i avvaktan på att myndigheterna i den mottagande staten skall överta omhändertagandet.

Efter en fullbordad operation skall de förföljande tjänstemännen infinna sig hos de behöriga nationella myndigheterna och redogöra för sitt uppdrag. På begäran av dessa myndigheter är de skyldiga att stå till förfogande tills alla omständigheter i samband med åtgärden har klargjorts i tillräcklig mån. Myndigheten i det land varifrån de förföljande tjänstemännen kommer, skall på begäran bistå vid en eventuell efterföljande utredning.

Sverige har avgivit en förklaring som innebär att inga geografiska begränsningar gäller för gränsöverskridande förföljande avseende tullsamarbete. Detta får således ske över alla typer av gränser, till skillnad från artikel 41 i Schengenkonventionen som endast tillåter förföljande

över landgräns. En annan skillnad är att Schengenkonventionen är tvingande för medlemsstaterna, medan tullsamarbetskonventionen ger staterna möjlighet att avge förklaringar beträffande tillämpligheten. Enligt Schengenkonventionen kan man välja om förföljande skall vara möjligt avseende alla utlämningsbara brott eller endast de allvarliga brott som finns uppräknade på en särskild lista. Tullsamarbetskonventionen medger förföljande endast avseende de brott som räknas upp i artikel 19.2 och enbart de brott som kan medföra utlämning.

7.3.2 Regel om gränsöverskridande förföljande införs

Regeringens förslag: Det skall vara tillåtet för utländska tjänstemän att förfölja misstänkta brottingar in på svenskt territorium.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Gränsöverskridande förföljande utgör ett viktigt inslag i tullsamarbetskonventionen. Det finns möjlighet för medlemsstaterna att vid ratifikationen helt eller delvis reservera sig gentemot denna form av gränsöverskridande samarbete genom att avge en förklaring. Vid undertecknandet av konventionen avgav dessutom varje stat en förklaring enligt artikel 20.6 som fastställer under vilka förutsättningar förföljandet skall genomföras på deras respektive territorium. Regeringen valde därvid, med förbehåll för ratifikation, att förklara att artikel 20.3 b skall tillämpas. Regeringen föreslår nu att riksdagen godkänner förklaringen, vilket innebär att Sverige inte kommer att ställa upp några geografiska eller tidsmässiga begränsningar för förföljandet.

Förutom i det gränstullsamarbetet med Norge och Finland föreskrivs inte något gränsöverskridande samarbete i Sveriges övriga internationella överenskommelser avseende tullsamarbete. Då det inte idag finns någon lämplig lagstiftning för situationer som dessa, föreslås en lagreglering som tillåter utländska tulltjänstemän att förfölja personer in på svenskt territorium.

Den nya lagen bör avspegla artikel 20 i tullsamarbetskonventionen. I bestämmelsen anges under vilka förutsättningar gränsöverskridande förföljande får äga rum, nämligen om en person har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett brott som sägs i artikel 19.2 och som kan föranleda utlämning eller vid medhjälp till ett sådant brott. Huvudregeln är att svensk myndighet skall lämna sitt samtycke till förföljandet och att det genast skall upphöra om svensk myndighet begär det.

Medlemsstaterna skall enligt artikel 20.1 underrätta depositarien om vilka myndigheters tjänstemän denna bestämmelse skall vara tillämplig på. För Sveriges räkning kommer bestämmelsen att bli tillämplig på tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen samt polismän, vilket depositarien kommer att underrättas om i särskild ordning.

Schengenkonventionen innehåller bestämmelser om förföljande över gräns i artikel 41. En svensk lagreglering bör lämpligen se likartad ut. Den föreslagna regleringen bör vara tillämplig inte bara avseende tullsamarbetskonventionen utan även andra internationella överenskommelser som omfattar en liknande samarbetsmetod.

7.4 Gränsöverskridande kontrollerade leveranser

7.4.1 Bakgrund

Övervakning och förföljande av en misstänkt brottsling är traditionella arbetsmetoder i både polisens och Tullverkets brottsbekämpande arbete. I uppdraget ingår normalt att ingripa mot gärningsmannen så snart förutsättningar för detta föreligger. Inte minst i den gränsöverskridande brottsbekämpningen tillämpas dock i viss utsträckning vad som brukar kallas kontrollerade leveranser. Denna metod har tillämpats sedan 1960-talet av både polis och Tullverket för att komma åt de personer som står bakom den organiserade narkotikahandeln. Metoden finns numera definierad i FN:s konvention från 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen, den s.k. narkotikabrottskonventionen, som Sverige tillträtt.

Narkotikabrottskonventionens definition av kontrollerad leverans lyder: ”Med kontrollerad leverans avses metoden att en olaglig eller misstänkt försändelse av narkotika, psykotropa ämnen, ämnen upptagna i förteckning I eller förteckning II fogade till denna konvention, eller ämnen med vilka sådana ämnen ersatts, förs ut ur, igenom eller in i ett eller flera länders territorium med de behöriga myndigheternas vetskap och under deras övervakning, i avsikt att identifiera personer som är inblandade i brott som anges i artikel 3, punkt 1, i konventionen.”

Begreppet kontrollerad leverans används således när tull eller polis avsiktligt underlåter att under en tid ingripa mot ett smugglingsbrott eller annan grov brottslighet som rör narkotikahandeln.

Narkotikabrottskonventionen förutsätter att de länder som ansluter sig till konventionen träffar bilaterala avtal om kontrollerade leveranser. Sverige har dock gjort så endast i begränsad omfattning.

7.4.2 Tullsamarbetskonventionens regler

Tullsamarbetskonventionens artikel 22 innehåller bestämmelser om kontrollerade leveranser. Enligt denna artikel skall medlemsstaterna åta sig att säkerställa att det på deras territorium på begäran av en annan medlemsstat kan tillåtas kontrollerade leveranser inom ramen för utredningar av utlämningsbara brott. Bestämmelsen är obligatorisk, såtillvida att det inte finns någon möjlighet för en stat att, i enlighet med artikel 30, avge en förklaring om att metoden inte skall tillämpas.

Metoden innebär att misstänkta eller olagliga sändningar av varor inte beslagtas vid gränsen utan tillåts fortsätta under övervakning till sin slutdestination. Leveransen kan hejdas för kontroll, men som ett led i en utredning tillåtas att fortsätta med oförändrat innehåll eller med helt eller

delvis utbytt innehåll. Syftet är att dels möjliggöra identifiering av de organisationer eller personer som står bakom den olagliga handeln, dels skapa förutsättningar för att kunna åtala dessa personer.

Det är den anmodade statens behöriga myndigheter som fattar beslut om att tillåta en kontrollerad leverans i enlighet med den nationella lagstiftningen och leveransen skall genomföras under ledning av den statens behöriga myndigheter. För att undvika varje avbrott av övervakningen skall den anmodade myndigheten överta kontrollen av leveransen vid gränsen eller vid en överenskommen punkt. Myndigheten skall säkerställa att varorna övervakas under återstoden av färden på ett sådant sätt att den när som helst kan gripa en misstänkt person och beslagta varorna.

Även Schengenkonventionen (artikel 73) innehåller likartade bestämmelser om kontrollerade leveranser. De viktigaste skillnaderna är att dessa bestämmelser endast avser leveranser av narkotika och psykotropa ämnen, medan tullsamarbetskonventionens bestämmelser är tillämpliga på brott som kan leda till utlämning. Schengenkonventionen innehåller inte heller några föreskrifter om att det är tillåtet att hejda försändelser för kontroll, såsom i tullsamarbetskonventionen.

7.4.3 Gällande rätt

I svensk rätt gäller i princip absolut åtalsplikt. Varken tull- eller kustbevakningstjänstemän, polis eller åklagare har rätt att utan laga stöd lämna brott obeivrade. En myndighet får inte av spaningsskäl underlåta att vidta föreskrivna åtgärder mot brott och mot en för brott misstänkt person. En kontrollerad leverans innebär emellertid inte att myndigheterna underlåter att ingripa, utan enbart att ingripandet skjuts upp. Metoden har, bl.a. till följd härav, inte ansetts stå i strid med den absoluta åtals- och förundersökningsplikten och polisens och tullens allmänna skyldighet att ingripa mot brott. Något behov av en uttrycklig lagreglering av metoden har hittills inte ansetts nödvändig (se bl.a. prop. 1983/84:111 s. 46 ff.). Frågan har dock varit föremål för flera utredningar; Rikspolisstyrelsen (SPANARK), Narkotikakommissionen (PM nr 5) och Rikspolisstyrelsens, Riksåklagarens och Generaltullstyrelsens rapport RPS 1994:3.

En kontrollerad leverans måste naturligtvis utföras med beaktande av de allmänna principerna om legalitet, behov och proportionalitet som bl.a. uttrycks i 8 § polislagen (1984:387). Arbetsgruppen bakom RPS rapport 1994:3 gjorde bl.a. följande överväganden vad gäller arbetsmetoden kontrollerade leveranser av narkotika m.m.: ”Metoden kontrollerade leveranser har använts under ett antal år och är allmänt vedertagen ... Rätt använd ger metoden med kontrollerade leveranser enligt arbetsgruppens mening en utmärkt möjlighet att nå framgång vid bekämpning av grov narkotikabrottslighet i vissa fall som annars skulle te sig utsiktslösa.” Arbetsgruppen ansåg därför att kontrollerade leveranser utgör ett viktigt och nödvändigt instrument i kampen mot den organiserade och internationellt förgrenade narkotikahandeln och

framhöll att den används som ett led i det internationella samarbetet när det gäller narkotikabekämpning (s. 57-58).

Arbetsgruppen förväntade sig en ökad användning av arbetsmetoden kontrollerad leverans i takt med ett ökat internationellt samarbete i bekämpandet av den organiserade narkotikabrottsligheten. De juridiska och praktiska förutsättningarna för att genomföra en kontrollerad leverans är dock mycket varierande. Det kan enligt rapporten röra sig om beledsagade eller obeledsagade transporter av narkotika med flera olika typer av transportmedel t.ex. i handbagaget vid en flygning, gömt i lönnutrymmen i ett fordon, fasttejp på en kurirs kropp eller till och med nedsvält. Narkotikan kan också lastas bland andra varor i olika typer av fraktfordon.

Eftersom metoden är okonventionell och har inslag av internationellt samarbete är det enligt rapporten viktigt att lägga fast grundläggande normer för när och hur metoden får användas. Allmänt krävs att polisen och/eller Tullverket har tillgång till god och säker information om brottslingarna och deras planer och att det finns tidsmässigt utrymme att planera övervakningen av leveransen.

Förekomsten av misstanke om narkotikabrott av sådan grad att det är aktuellt med en kontrollerad leverans medför att förundersökning skall inledas. Ett beslut om kontrollerad leverans skall enligt rapporten fattas av åklagare efter samråd med tull och polis, varvid de tre myndigheterna skall vara överens om att den kontrollerade leveransen skall genomföras. Arbetsgruppen framhöll att en kontrollerad leverans alltid skall dokumenteras hos de inblandade myndigheterna. Enligt arbetsgruppen fungerar den beslutsordning som för närvarande råder inom de tre myndighetsområdena i allt väsentligt bra. Man ansåg därför inte att det fanns behov av att ändra beslutsfunktionerna.

7.4.4 Kontrollerade leveranser bör inte nu ytterligare regleras i lag

Regeringens bedömning: Något förslag till ytterligare lagreglering i frågan om kontrollerade leveranser bör inte läggas fram nu.

Promemorians förslag: I promemorian presenterades ett förslag som innebär att det i lag närmare regleras hur kontrollerade leveranser i Tullverkets regi skall utföras.

Remissinstanserna: *Justitiekanslern (JK)*, *Kustbevakningen (KBV)*, *Socialstyrelsen*, *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* och *Riksåklagaren (RÅ)* har ställt sig kritiska till promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Användningen av metoden kontrollerad leverans har ökat på senare tid och förutses öka ytterligare som ett resultat av ett intensifierat internationellt samarbete och effektivare underrättelseverksamhet inom Tullverket. Det är inte längre enbart fråga om att använda metoden beträffande narkotika, utan på senare tid har behov uppkommit av att använda metoden även beträffande fall av omfattande cigarett- och spritsmuggling. Tull-samarbetskonventionens hänvisning till utlämningsbara brott gör att

metoden även kan användas avseende andra typer av varor och sändningar som utgör normal eller grov varusmuggling.

Omständigheterna i de olika fallen varierar kraftigt. Varje enskilt fall kräver ingående juridiska och praktiska bedömningar och överväganden inför ställningstagandet om metoden skall användas eller inte. Även etiska aspekter måste vägas in när beslutet fattas, vilket ofta måste ske under tidspress och med flera myndigheter inblandade. Metoden aktualiserar därför en rad praktiska och rättsliga problem.

En orsak till att metoden med kontrollerade leveranser är att anse som en okonventionell metod är att den innehåller ett moment av s.k. provokation. De brottsbekämpande myndigheterna har enligt praxis och i doktrinen getts visst utrymme att använda sig av provokativa åtgärder. Förutsättningarna för att använda sådana metoder är att man aldrig får provocera en person att begå ett brott som annars inte skulle ha begåtts s.k. brottsprovokation. Däremot anses s.k. bevisprovokation tillåten. Därmed avses att en person som redan påbörjat en brottslig aktivitet förmås att avslöja sig eller att bevisning om ett redan begånget brott provoceras fram. Metoden kan inrymma att åtgärder vidtas för att ett planerat brott skall fullbordas under sådana förhållanden att bevis om detta kan säkras. En kontrollerad leverans kan sägas utgöra exempel på den sistnämnda situationen.

Enligt praxis skall provokativa åtgärder användas med största restriktivitet och med stor urskiljning. Beslut om användning av sådana metoder har också ansetts vara förbehållet juristutbildad personal. Vidare måste hänsyn tas till brottets svårighetsgrad och misstankens styrka liksom till åtgärdens art och det intrång för den enskilde som kan vara förenat med användningen.

Promemorians förslag har kritiserats av Justitiekanslern (JK), Kustbevakningen (KBV), Socialstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten (EBM) och Riksåklagaren (RÅ). JK har avstyrkt förslaget och ansett att det framstår som mindre lämpligt att regleringen ges en så pass allmän form som föreslagits. JK har vidare ifrågasatt om lagförslaget kan anses innefatta en tillfredsställande balans mellan effektivitet och rättssäkerhet. Den föreslagna bestämmelsen väcker enligt JK en rad frågor, såsom t.ex. vilken styrka om misstanke som krävs samt formerna för prövningen av vissa åtgärder i samband med förfarandet. Kustbevakningen (KBV) har visserligen ansett att tiden nu är mogen att i svensk lag reglera under vilka förutsättningar kontrollerade leveranser skall få tillämpas i brottsbekämpningen. Samtidigt har emellertid KBV funnit att promemorian i sig inte ger ett tillräckligt allsidigt underlag för att kunna läggas till grund för lagstiftning om kontrollerade leveranser. Den föreslagna lagtexten är, enligt KBV, oklar både såvitt avser förutsättningar för beslut om metoden och ansvar för genomförandet. RÅ och EBM menar att det klart måste framgå av lagtexten att det är åklagaren som har att besluta om en kontrollerad leverans skall genomföras eller ej.

Sverige har genom artikel 22 i tullsamarbetskonventionen åtagit sig att säkerställa att kontrollerade leveranser får äga rum på svenskt territorium. Artikeln är obligatorisk såtillvida att det enligt artikel 30 inte finns möjlighet för medlemsstaterna att avge en förklaring med innebörd att

metoden inte skall tillämpas. Kontrollerade leveranser förekommer redan i Sverige. Som ovan beskrivits har dock metoden inte givits någon närmare reglering i lag, utan förfarandet har utvecklats i praxis. I de tidigare lagstiftningsärenden då frågan varit aktuell har lagstiftaren, som tidigare angivits, ansett att kontrollerade leveranser inte bör ges någon ytterligare reglering i lag (jfr. prop. 1983/84:111 s. 46 ff. och prop. 1990/91:127). Det har på senare tid blivit aktuellt att tillämpa metoden även avseende transporter av tobak eller alkohol som på ett otillåtet sätt förs in i landet eller misstänks utgöra ett skatteundandragande. En arbetsgrupp med företrädare för Tullverket och åklagarmyndigheterna har återigen börjat undersöka hur metoden tillämpas och om det finns behov av ytterligare reglering i lag.

Enligt regeringens bedömning kan metoden med kontrollerade leveranser, såsom den idag används, tillämpas utan att den kommer i konflikt med svensk lagstiftning. Med hänsyn till att åtgärden inte bara aktualiseras i det internationella samarbetet utan även på svenskt territorium, liksom på initiativ av andra svenska myndigheter än Tullverket, framstår det vidare som nödvändigt att företa en mer grundläggande utredning och analys av behovet och lämpligheten i att genom lagstiftning ytterligare reglera förfarandet med kontrollerade leveranser än den som varit möjlig att göra inom ramen för arbetet med promemorian.

Regeringen finner mot bakgrund av det anförda inte skäl att nu lägga fram förslag till lagstiftning på området.

7.5 Speciella utredningsgrupper

7.5.1 Tullsamarbetskonventionen

Artikel 24 i tullsamarbetskonventionen reglerar arbetet i särskilda internationella utredningsgrupper (specialutredningslag).

Medlemsstaterna kan komma överens om att sätta ihop särskilda grupper med tjänstemän i syfte att genomföra svåra och krävande utredningar som kräver samtidiga och samordnade insatser från flera länder. Grupperna kan också sättas samman för att samordna gemensamma insatser för att förhindra och upptäcka bestämda typer av överträdelser och inhämta uppgifter om delaktiga personer och deras metoder.

Grupperna får endast inrättas för ett bestämt syfte och för viss begränsad tid. Deltagande i gruppen ger inte tjänstemännen några befogenheter att ingripa på en annan stats territorium. Tjänstemännen har således inte rätt att med stöd av denna artikel vidta tvångsåtgärder eller annan myndighetsutövning på främmande stats territorium.

Gruppen skall ledas av en tjänsteman från den medlemsstat där verksamheten skall bedrivas. Denna medlemsstat skall även ansvara för att de organisatoriska förutsättningarna fungerar för att gruppen skall kunna utföra sitt uppdrag. Under uppdraget skall gruppen följa lagstiftningen i den stat där uppdraget utförs.

Regeringens bedömning: Någon särskild nationell reglering för att svenska tjänstemän skall kunna delta i eller ansvara för speciella utredningsgrupper är inte nödvändig.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens bedömning: Tillsättande av specialutredningslag är frivilligt och gruppen är tänkt att bildas efter överenskommelse mellan länderna. De deltagande tjänstemännen ges inte heller befogenheter att vidta några myndighetsåtgärder på främmande staters territorium. Bestämmelsen får närmast ses som en rambestämmelse om hur ansvaret kan fördelas i internationella arbetsgrupper.

Gemensamma aktioner och kontroller, t.ex. avseende narkotikatraffiken, förekommer redan idag, liksom gemensamma brottsutredningar. En särskild nationell reglering för att svenska tjänstemän skall kunna delta i eller ansvara för sådana grupper här i Sverige synes inte behövlig.

8 Gränsöverskridande åtgärder

I anslutning till de gränsöverskridande åtgärder som har behandlats i avsnitt 7 uppkommer vissa frågor vilka här kommer att behandlas.

8.1 Utländska tjänstemäns befogenheter och skyldigheter

8.1.1 Tullsamarbetskonventionen

Inom tullsamarbetskonventionens ram skall den mottagande statens myndighet på begäran av de förföljande tjänstemännen frihetsberöva den flyende för att hålla kvar vederbörande eller fastställa dennes identitet. En stat kan enligt konventionen (artikel 20.4) tillåta att utländska tjänstemän i samband med gränsöverskridande förföljande på dess territorium berövar den flyende friheten. Sverige har tillåtit detta med avseende på de övriga medlemsstaterna som har tillträtt konventionen.

I dessa fall är det enligt tullsamarbetskonventionen tillåtet för de utländska tjänstemännen att skyddsvisitera den frihetsberövade. Vidare får de utländska tjänstemännen omhänderta föremål samt belägga den frihetsberövade med handfängsel under transport. Den frihetsberövade skall genast överlämnas till den mottagande statens myndigheter.

Både vid gränsöverskridande övervakning och gränsöverskridande förföljande har den mottagande staten alltid rätt att när som helst beordra att åtgärden på dess territorium avbryts. De har även rätt att meddela instruktioner som de övervakande eller förföljande tjänstemännen skall följa. Vidare skall övervakning och förföljande in på ett annat lands territorium ske med iakttagande av den mottagande statens lagar och de

övriga villkor som landets myndigheter ställer upp. De utländska tjänstemännen får medföra sina tjänstevapen om inte den mottagande staten har förbjudit det, men dessa vapen får bara användas i nödvärn. Sverige har i samband med undertecknandet av tullsamarbetskonventionen inte ställt upp något förbud mot medförande av tjänstevapen in på svenskt territorium.

8.1.2 Gällande rätt

Polisens befogenheter att i Sverige genomföra förföljande och övervakning samt att använda tvångsmedel regleras huvudsakligen i rättegångsbalken (RB) och polislagen (1984:387). I RB finns regler om polisens brottsutredande verksamhet i samband med förundersökning, t.ex. gripande av en för brott misstänkt person, beslag, kroppsvisitation och husrannsakan. När det inte pågår en förundersökning är vissa allmänna regler i polislagen tillämpliga när det gäller spaning och utredning, omhändertagande av person för identifiering samt kroppsvisitering av säkerhetsskäl, s.k. skyddsvisitation.

När det gäller Tullverkets och Kustbevakningens verksamhet för utredning av brott finns det bestämmelser i varusmuggningslagen och lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Tull- och kustbevakningstjänstemän har samma befogenhet som polismän enligt RB att gripa den som är misstänkt för brott enligt varusmuggningslagen (14 § andra stycket), liksom att ta egendom i beslag och företa husrannsakan när det gäller brott enligt varusmuggningslagen (15 och 18 §§). De har också befogenhet att utföra kroppsvisitation när det finns anledning att anta att någon som anträffas vid gränsen har på sig gods som kan tas i beslag enligt 19 § varusmuggningslagen.

Vidare följer av 29 § polislagen att tull- och kustbevakningstjänstemän på samma sätt som polisen får använda befogat våld för att genomföra ett lagligen grundat frihetsberövande. Enligt lagen om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning, har Kustbevakningen vissa befogenheter att utföra husrannsakan.

Det finns för närvarande inte någon reglerad rätt för tull- och kustbevakningstjänstemän att skyddsvisitera någon. En sådan reglering föreslås emellertid i prop. 1999/2000:124 En ny smuggningslag, efter förebild i 19 § polislagen. Enligt den föreslagna regeln skall befogenheterna för tull- och kustbevakningstjänstemän utsträckas till att gälla dels i motsvarande mån som för polisman enligt 19 § första stycket i polislagen att vid ett ingripande besluta om kroppsvisitation för att omhänderta vapen och andra farliga föremål, dels omhändertagande av ett påträffat föremål under den tid som ingripandet pågår.

Regeringens förslag: De utländska tjänstemännen skall vid gränsöverskridande förföljande ha befogenheter att:

- omhänderta den förföljda personen till dess att svenska behöriga tjänstemän kan fastställa vederbörandes identitet eller frihetsberöva denna,
- visitera en förföljd person som har omhändertagits, vilket omfattar såväl rätt att skyddsvisitera personen i fråga som att söka efter föremål som kan antas ha betydelse för utredning om brott eller kan ha fränhänts någon genom brott
- i samband med frihetsberövande av en förföljd person omhänderta föremål som kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhänts någon genom brott, samt
- belägga den förföljda personen som frihetsberövats med handfängsel.

De utländska tjänstemännen skall vara skyldiga att följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av svensk behörig myndighet, liksom att alltid kunna styrka sin behörighet och identitet. Det skall vara förbjudet för de utländska tjänstemännen att beträda bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten, eller använda tjänstevapen annat än i nödvärn.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Sveriges industriförbund* har betonat vikten av att utländska tjänstemän inte skall ha rätt att bereda sig tillträde till företagslokaler vid gränsöverskridande förföljande.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelser om de befogenheter som de utländska tjänstemännen skall ges enligt tullsamarbetskonventionen bör meddelas i lag.

Utländska tjänstemäns befogenheter

Enligt tullsamarbetskonventionen och Sveriges förklaring i anslutning till undertecknandet av konventionen, skall behöriga tjänstemän från de medlemsstater i EU som har ratificerat konventionen som utför gränsöverskridande förföljande in i Sverige få beröva den flyende friheten här samt visitera vederbörande och därvid omhänderta föremål. Dessa åtaganden innebär överlämnande av myndighetsutövning till annan stats myndigheter och förutsätter således lagreglering.

Den befogenhet att beröva den flyende friheten som utländska tjänstemän skall ges enligt tullsamarbetskonventionen, avser endast ett tillfälligt omhändertagande i avvaktan på att svensk behörig tjänsteman kan fastställa personens identitet eller frihetsberöva denne.

När det gäller de utländska tjänstemännens befogenheter att kroppsvisitera en flyende som har berövats friheten och att ta föremål i beslag, anser regeringen på liknande sätt som ifråga om internationellt polisiärt samarbete (prop. 1999/2000:64), att praktiska skäl talar för en tydligare reglering i svensk rätt än den som finns i tullsamarbetskonventionen. I tullsamarbetskonventionen, artikel 20.4, anges på liknande sätt som i Schengenkonventionen att utländska tjänstemän som har frihetsberövat en flyende får omhändertaga föremål i samband med att den flyende får underkastas säkerhetsvisitation.

En bestämmelse bör införas med innebörd att de utländska tjänstemännen får visitera en förföljd person som har omhändertagits, såväl av säkerhetsskäl som för att söka efter föremål som kan antas ha betydelse för utredning om brott eller kan ha avhånts någon genom brott. Vidare bör de utländska tjänstemännen ges rätt att belägga den förföljda personen som frihetsberövats med handfängsel inom ramarna för vad svensk rätt medger samt, för det tredje, i samband med frihetsberövandet omhändertaga föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbalken och föremål som kan antas ha betydelse för utredning om brott eller ha avhånts någon genom brott.

Detta ger de utländska tjänstemännen tillräckliga möjligheter att i anslutning till ett gränsöverskridande förföljande omhändertaga föremål i avvaktan på att en svensk tjänsteman kan ta föremålen i beslag.

I samband med gränsöverskridande övervakning ger tullsamarbetskonventionen inte de utländska tjänstemännen några befogenheter att använda tvångsmedel i den mottagande staten. Det finns inte heller några praktiska skäl för Sverige att gå längre än konventionen i det avseendet.

De utländska tjänstemännens skyldigheter

Tullsamarbetskonventionen innehåller regler som begränsar de utländska tjänstemännens rätt att utöva den gränsöverskridande verksamheten. Bl.a. finns föreskrifter om skyldighet för de utländska tjänstemännen att följa svensk lag och annan författning samt att de alltid skall kunna styrka sin identitet. Vidare innehåller konventionen regler om förbud som inskränker de utländska tjänstemännens befogenheter, t.ex. förbud att i Sverige beträda platser som inte är öppna för allmänheten och att använda tjänstevapen annat än i nödvärnssituationer. Om allmänheten har tillträde till en företagslokal, t.ex. ett varuhus, har de utländska tjänstemännen således rätt att gå in även där.

Bestämmelser om de utländska tjänstemännens skyldigheter samt avgränsningar av befogenheterna bör enligt regeringens mening ges i anslutning till de bestämmelser där befogenheterna ges. En bestämmelse bör alltså införas som innebär att de utländska tjänstemännen är skyldiga att följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av svensk behörig myndighet. Vidare skall de alltid kunna styrka sin behörighet och identitet. De får inte bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten. Slutligen får de utländska tjänstemännen inte heller använda sina tjänstevapen annat än i nödvärnssituationer.

8.2 Frihetsberövande i avvaktan på provisoriskt anhållande

Prop. 1999/2000:122

8.2.1 Tullsamarbetskonventionen

I samband med gränsöverskridande förföljande kommer utländska tjänstemän under vissa förutsättningar att få frihetsberöva den flyende. Detta följer av tullsamarbetskonventionen och den förklaring som Sverige avgivit i samband med undertecknandet.

En under sådana förutsättningar frihetsberövad person får enligt konventionen hållas kvar av lokala myndigheter för förhör i enlighet med nationella bestämmelser. Konventionen föreskriver vidare att utländska medborgare skall frisläppas senast sex timmar efter ingripandet, timmarna från midnatt fram till klockan nio ej inräknade, såvida lokala behöriga myndigheter inte tidigare har mottagit en framställning om tillfälligt omhändertagande för utlämning i någon form, dvs. en begäran om s.k. provisoriskt anhållande.

8.2.2 Gällande rätt

Kvarhållande för förhör

Inom ramen för en pågående förundersökning finns regler om kvarhållande för förhör i 23 kap. rättegångsbalken. En person som inte är anhållen eller häktad får hållas kvar för förhör i högst sex timmar, eller om det är av synnerlig vikt att den som är misstänkt är tillgänglig för fortsatt förhör ytterligare sex timmar. När förhöret är avslutat får den förhörde omedelbart avlägsna sig, om inte åklagare beslutar att anhålla denne.

Innan en förundersökning har inletts har polisen endast begränsade möjligheter att hålla förhör. Reglerna om kvarhållande för förhör är då inte tillämpliga.

Både tull- och kustbevakningstjänstemän har enligt 14 § andra stycket varusmuggningslagen rätt att medtaga personer till förhör om de är misstänkta för varusmuggningsbrott eller har varit närvarande vid brottet. Det finns däremot inte något stöd i varusmuggningslagen eller RB att utan beslut om anhållande av åklagare hålla kvar en person efter att förhöret är avslutat.

Utlämning för brott

Svenska regler för utlämning finns i två lagar, dels lagen (1957:668) om utlämning för brott, dels lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

För att utlämning skall kunna ske från Sverige förutsätts att någon är misstänkt, tilltalad eller dömd i en främmande stat för en gärning för vilken det i Sverige är föreskrivet fängelse i mer än ett år, eller avseende de nordiska länderna att det är stadgat fängelse för brottet i det landet. Svenska medborgare får under vissa angivna omständigheter utlämnas till de nordiska länderna men inte till andra länder.

Den som kan bli föremål för utlämning får, om det finns en begäran om det från den stat som begär utlämning eller om det finns en efterlysning, omedelbart anhållas (s.k. provisoriskt anhållande) eller åläggas reseförbud eller anmälningskyldighet.

8.2.3 Bestämmelse om provisoriskt frihetsberövande inför

Regeringens förslag: En utländsk tjänsteman får frihetsberöva en person för en kortare tid i avvaktan på en begäran om s.k. provisoriskt anhållande inför utlämning för brott.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna Riksåklagaren (RÅ) förordar att bestämmelsen bör formuleras så att det klart framgår att en svensk tjänsteman inte under alla förhållanden är skyldig att följa en utländsk tjänstemans begäran om att kvarhålla och förhöra en förföljd person. RÅ har vidare berört frågan hur tiden för förvarstagande skall behandlas om regelverket om utlämning inte blir tillämpligt. *Hovrätten för Skåne och Blekinge* saknar ett klagande av hur utlämningshinder, såsom t.ex. medborgarskap, beaktas vid brott som kan föranleda utlämning.

Skälen för regeringens förslag: För att Sverige skall kunna uppfylla sina åtagande enligt tullsamarbetskonventionen att hålla kvar den flyende under en viss tid i avvaktan på en begäran om provisoriskt anhållande eller någon annan tvångsåtgärd för utlämning, måste svensk rätt kompletteras med en regel om frihetsberövande i den särskilda situation som kan föreligga efter ett gränsöverskridande förföljande. De svenska bestämmelserna som beskrivits ovan avser endast fall då förundersökning har inletts.

I de fall där den flyende har avslöjats på bar gärning vid utförande av ett brott, eller är häktad och har rymt, är det oftast möjligt att inleda förundersökning i Sverige. Svensk domstol är nämligen behörig enligt 2 kap. 2 § första stycket brottsbalken om den flyende är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, eller om det gäller en utlänning och det aktuella brottet kan föranleda fängelse i mer än sex månader. Om förundersökning inleds blir, utöver reglerna om kvarhållande för förhör, även reglerna om frihetsberövande enligt 24 kap. rättegångsbalken tillämpliga. Det är dock inte möjligt att inleda förundersökning i alla fall där gränsöverskridande förföljande kan komma ifråga.

Syftet med tullsamarbetskonventionens bestämmelse och frihetsberövandets längd, synes i första hand vara att bereda möjlighet att hålla den flyende i förvar till dess att den stat denne har flytt från hinner göra en framställning om s.k. provisoriskt anhållande eller någon annan tvångsåtgärd. De svenska reglerna om kvarhållande för förhör däremot syftar till att säkerställa att ett förhör kan genomföras, varefter den förhörde har rätt att avlägsna sig om inte åklagaren beslutar att anhålla vederbörande.

De svenska reglerna om kvarhållande för förhör synes därför inte räckta till för att uppfylla Sveriges åtagande enligt tullsamarbetskonventionen

att hålla kvar den flyende i avvaktan på en begäran om s.k. provisoriskt anhållande eller annan tvångsåtgärd. Att försöka uppfylla de aktuella åtagandet enligt tullsamarbetskonventionen med stöd av dessa regler vore, såsom påpekats i prop. 1999/2000:64 s. 106, att öppna för en användning av reglerna om kvarhållande för förhör som går utöver deras syfte.

Inom ramen för en pågående förundersökning är det vidare möjligt att hålla kvar den flyende med stöd av reglerna i 24 kap. RB om frihetsberövande, när det finns förutsättningar för det. Inte heller dessa regler ger emellertid Sverige möjlighet att fullt ut leva upp till åtagandet, eftersom de inte blir tillämpliga i anslutning till varje form av gränsöverskridande förföljande.

För att Sverige skall kunna leva upp till sitt åtagande i de fall när varken rättegångsbalkens eller någon av de bägge utlämningslagarnas regler är tillämpliga, anser regeringen att en särskild regel bör införas i den nya lagen. Regeln bör ge de svenska behöriga myndigheterna möjlighet att under en kortare tid hålla kvar en person som omhändertagits i samband med ett gränsöverskridande förföljande, i avvaktan på begäran om s.k. provisoriskt anhållande eller annan tvångsåtgärd. Den nya bestämmelsen bör följa den princip i tullsamarbetskonventionen som gäller för utländska medborgare, nämligen att frisläppande skall ske senast sex timmar efter frihetsberövandet, timmarna mellan midnatt och klockan nio på morgonen ej inräknade, om inte en svensk myndighet dessförinnan har mottagit en framställning om tillfälligt omhändertagande för utlämning.

Regeln bör gälla också för svenska medborgare. När den utländske tjänstemannen påbörjar ett gränsöverskridande förföljande skall denne, som tidigare nämnts, inte behöva ta ställning till om en utlämning kan komma att bli aktuell i det enskilda fallet. I det skede när den flyende har omhändertagits av den utländske tjänstemannen och en svensk behörig tjänsteman har att ta ställning till frågan om att hålla kvar personen, finns det anledning att göra en bedömning av om utlämning kan komma att ske. I detta sammanhang bör beaktas om den omhändertagne är svensk medborgare, vilket ofta utesluter utlämning även till de nordiska länderna. Det kan då bli aktuellt att överväga att inleda en svensk förundersökning.

Riksåklagaren har i sitt remissyttrande berört frågan vilka följder frihetsberövandet får om den andra staten inte begär utlämning.

När en svensk förundersökning inletts, blir rättegångsbalkens regler tillämpliga. Samma rutiner torde kunna tillämpas som idag när en person som är efterlyst grips och en begäran om utlämning görs till svenska myndigheter, men en svensk myndighet av något skäl istället inleder förundersökning. Så kan exempelvis ske därför att det är tydligt att en utlämning inte kan komma ifråga.

Den nya bestämmelsen bör utformas med motsvarande bestämmelse i lagen om internationellt polissamarbete som förebild.

8.3.1 Tullsamarbetskonventionen

I tullsamarbetskonventionen föreskrivs i artikel 19.8 att tjänstemän som är på uppdrag på en annan stats territorium skall behandlas likadant som de nationella tjänstemännen vad gäller överträdelser som de gör sig skyldiga till eller är offer för.

8.3.2 Gällande rätt

Svenska tjänstemän åtnjuter i myndighetsutövning särskilt straffrättsligt skydd enligt 17 kap. brottsbalken, varigenom t.ex. våld eller hot mot tjänsteman utgör en straffbar gärning. Vidare är tjänstemän vid myndighetsutövning underkastade särskilt straffrättsligt ansvar enligt 20 kap. brottsbalken, då en tjänsteman kan dömas för tjänstefel. Därutöver omfattas svenska tjänstemän av bestämmelsen om olaga diskriminering enligt 16 kap. 9 § andra stycket brottsbalken.

8.3.3 Utländska tjänstemän jämföras med svenska tjänstemän

Regeringens förslag: Utländska tjänstemän skall jämföras med svenska tjänstemän vad gäller straffrättsligt ansvar och skydd när de utför gränsöverskridande tullsamarbete på svenskt territorium.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO)* förordar att även 16 kap. 9 § andra stycket brottsbalken bör göras tillämpligt på utländska tjänstemän för att dessa skall jämföras med svenska tjänstemän.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av att lagen avses kunna användas generellt ifråga om tullsamarbete är det - på motsvarande sätt som Lagrådet har framhållit i yttrande över remissen Polissamarbete m.m. med anledning av Sveriges anslutning till Schengen - naturligt att likställa utländsk myndighetsutövning med svensk och beträffande skydd för utländska tjänstemän tillämpa samma lagrum som ifråga om svenska tjänstemän. En bestämmelse bör således införas varigenom brottsbalkens regler om tjänstemäns straffrättsliga skydd görs tillämpliga på utländska tjänstemän.

Svenska regler om straffrättsligt ansvar och skydd täcker fel eller försummelse som har begåtts vid eller i myndighetsutövning. En hänvisning i den nya lagen till dessa regler är tillräcklig för att jämföras utländska tjänstemän med svenska avseende straffrättsligt skydd och ansvar när de vid gränsöverskridande tullsamarbete befinner sig på svenskt territorium. Därutöver finns bestämmelser i 20 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken om mutbrott och brott mot tystnadsplikt, som inte förutsätter att gärningen har begåtts vid myndighetsutövning och följaktligen inte kräver särskild reglering för att bli tillämpliga på utländska tjänstemännen. Såvitt avser straffrättsligt ansvar bör således 20 kap. 1 §

brottsbalken göras tillämplig på utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande arbetsuppgifter enligt lagen om internationellt tullsamarbete, genom en hänvisning i 3 kap. 9 §. Ansvar enligt t.ex. 20 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken förutsätter inte myndighetsutövning, varför bestämmelserna är tillämpliga på de utländska tjänstemännen utan särskild hänvisning.

DO har anfört att förbudet mot olaga diskriminering enligt 16 kap. 9 § andra stycket brottsbalken bör vara tillämpligt även på de utländska tjänstemän som utför uppgifter enligt den nya lagen. Den aktuella bestämmelsen avser tjänstemän i allmän tjänst eller allmänt uppdrag som har att tillhandagå personer ur allmänheten i olika avseenden. I dessa situationer får tjänstemännen inte diskriminera någon på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse, genom att inte gå honom tillhanda på de villkor som tillämpas i verksamheten i förhållande till andra.

Den nya lagen reglerar utländska tjänstemäns rätt att i vissa fall utföra gränsöverskridande övervakning och gränsöverskridande förföljande. Bestämmelsen om olaga diskriminering omfattar bl.a. den som är anställd i allmän tjänst. Den generella serviceskyldigheten för offentliganställda enligt sekretesslagen, förvaltningslagen och andra författningar kan emellertid inte anses gälla även för utländska tjänstemän som utför ett tillfälligt uppdrag här i form av gränsöverskridande övervakning eller gränsöverskridande förföljande. Dessa åtgärder kan, som framgått, bli aktuella bara under vissa förutsättningar. Gränsöverskridande övervakning kan ske av en person mot vilken det riktas en brottsmisstanke som är så konkretiserad att en förundersökning har inletts. Gränsöverskridande förföljande förutsätter att den som förföljs har iakttagits i färd med att begå ett brott. De personer som kan bli föremål för gränsöverskridande övervakning eller förföljande är således föremål för förhållandevis starka brottsmisstankar. I dessa situationer har de utländska tjänstemännen enligt regeringens uppfattning inte i något avseende att tillhandagå personer ur allmänheten på det sätt som avses i 16 kap. 9 § andra stycket brottsbalken. Regeringen anser det därför inte motiverat att för dessa situationer göra bestämmelsen om olaga diskriminering tillämplig på utländska tjänstemän.

8.4 Skadestånd

8.4.1 Tullsamarbetskonventionen

Vid gränsöverskridande uppdrag kan utländska tjänstemän orsaka skador som enligt våra skadeståndsregler skulle medföra skadeståndsskyldighet för den utländska tjänstemannens arbetsgivare. Enligt artikel 19.5 i tullsamarbetskonventionen skall sådana skador ersättas på samma sätt som om den orsakats av en inhemsk tjänsteman. Artikel 19.5 i tullsamarbetskonventionen innebär vidare att skador som någon åsamkats av svenska tjänstemän i utlandet skall ersättas av den stat där den gränsöverskridande åtgärden utförs.

För svensk del gäller skadeståndslagens (1972:207) regler i 3 kap. 2 § för skador som staten eller kommunen orsakar vid myndighetsutövning. Enligt denna bestämmelse skall stat eller kommun ersätta personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar. Detta skadeståndsansvar gäller således för svenska tulltjänstemäns verksamhet. Däremot omfattar inte detta skadeståndsansvar skador som orsakas av utländska tjänstemän på uppdrag i Sverige förutom i vissa specialreglerade situationer, t.ex. enligt 70 § räddningstjänstlagen (1986:1102).

8.4.3 Regler om skadeståndsskyldighet införs

Regeringens förslag: Den svenska staten skall ta ansvar för att tredje man ersätts för skador som utländska tjänstemän orsakar vid gränsöverskridande samarbete på svenskt territorium. I de fall skador orsakas av svenska tjänstemän vid gränsöverskridande åtgärder i en annan stat skall dock inte den svenska staten bli skadeståndsskyldig enligt svenska skadeståndsregler.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Den föreslagna bestämmelsen som begränsar svenska statens ersättningskyldighet vad gäller skador som har vållats av svenska tjänstemän i andra stater saknar dock motsvarighet i promemorian.

Remissinstanserna. Flertalet remissinstanser har lämnat förslaget till reglering av skadestånd utan erinran. *Justitiekanslern (JK)* har förordat att lagen kompletteras med en bestämmelse som utesluter att svenska staten blir skadeståndsskyldig enligt svenska skadeståndsregler i de fall skador orsakas av svenska tjänstemän i en annan stat.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Polissamarbete m.m. med anledning av Sveriges anslutning till Schengen (1999/2000:64) föreslås en reglering, som liknar den i räddningstjänstlagen (1986:1102), genom vilken staten åtar sig ersättningsansvaret gentemot tredje man för skador som utländsk polistjänsteman orsakar vid gränsöverskridande polisiärt samarbete i Sverige. En särskild bestämmelse med samma innebörd bör införas i lagen om internationellt tullsamarbete.

Artikel 19.5 i tullsamarbetskonventionen innebär vidare att skador som någon åsamkats av svenska tjänstemän i utlandet skall ersättas av den stat där den gränsöverskridande åtgärden utförs. Som JK har påpekat i sitt remissyttrande beträffande Ds 1999:31 Polissamarbete m.m. med anledning av Schengen kan dock knappast de svenska ersättningsbestämmelserna t.ex. i skadeståndslagen, tolkas så att de enbart är tillämpliga vid myndighetsutövning inom landets gränser. Därmed skulle en skadelidande kunna rikta sitt anspråk både mot svenska staten och mot den mottagande staten. JK har ifrågasatt om det verkligen skall finnas en sådan dubbel ersättningsmöjlighet.

Regeringen instämmer i JK:s bedömning. Tullsamarbetskonventionen innebär att den mottagande staten åtar sig att ersätta den skadelidande som om skadan orsakats av dess egna tjänstemän. En ordning där en skadelidande kan ersättas av båda de inblandade staterna skulle kunna leda till tillämpningssvårigheter eftersom förutsättningarna för skadeståndsansvar liksom ersättningsnivåer kan variera kraftigt. Det skulle också kunna leda till höga administrationskostnader och missbruk. Lagförslaget bör därför kompletteras med en bestämmelse som utesluter att svenska staten blir skadeståndsskyldig enligt svenska skadeståndsrättsliga regler i de fall skador orsakats av svenska tjänstemän i en annan stat.

8.5 Tjänstevapen

8.5.1 Tullsamarbetskonventionen

Artiklarna 20 och 21 i tullsamarbetskonventionen reglerar gränsöverskridande övervakning och gränsöverskridande förföljande vari tjänstemän ges möjlighet att ta med sig sina tjänstevapen in på annan stats territorium, om det inte uttryckligen förklarats otillåtet i den aktuella staten. Tjänstevapnen får dock användas endast i situationer av berättigat nödvärn.

Sverige har i samband med undertecknandet av konventionen inte avgivit någon förklaring av den innebörden att det skulle vara otillåtet för utländska tjänstemän att bära vapen med sig i fall av gränsöverskridande samarbete på svenskt territorium.

8.5.2 Gällande rätt

Enligt 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) krävs tillstånd för att inneha skjutvapen eller ammunition, liksom för att införa skjutvapen eller ammunition till Sverige. Enligt 1 kap. 8 § vapenlagen gäller tillståndsplikten inte skjutvapen och ammunition som innehas av svenska staten, t.ex. polis, Tullverket och Kustbevakningen. Undantaget gäller emellertid inte andra stater än Sverige.

8.5.3 Medförande av tjänstevapen tillåts

Regeringens förslag: Användande av tjänstevapen skall begränsas till att omfatta endast nödvärnssituationer. Den nya lagen skall innehålla en upplysning om bestämmelsen i 11 kap. 1 § f vapenlagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Ekobrottsmyndigheten (EBM)* har påpekat att promemorians förslag ger intryck av att vapen får användas så snart en nödvärnssituation föreligger, vilket inte torde vara avsett. Bestämmelsen borde enligt EBM utformas så att tjänstevapen inte får användas. En sådan skrivning utesluter nämligen inte att den utländske tjänstemannen i en nödvärnssituation kan vara berättigad att använda sitt vapen under

förutsättning att denne befunnit sig i en synnerligen allvarlig situation. Huruvida den utländske tjänstemannen varit berättigad att till sitt fredande använda vapen får avgöras bl.a. med ledning av bestämmelserna i 24 kap. brottsbalken.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller vapenlagens krav på tillstånd för införande av vapen, har det i anslutning till lagen om internationellt polissamarbete införts en regel i vapenlagen (11 kap. 1 § f) som gör det möjligt för regeringen att förordna att lagen inte skall gälla i fråga om skjutvapen och ammunition som utländska tjänstemän medför vid tillfällig tjänstgöring i Sverige. Denna rambestämmelse kan ligga till grund för mer preciserade förordningsbestämmelser bl.a. inom ramen för det här aktuella tullsamarbetet. Den nya lagen bör innehålla en upplysning om bestämmelsen i 11 kap. 1 § f vapenlagen.

I det aktuella lagförslaget har den i promemorian föreslagna bestämmelsen omformulerats för att det tydligare skall framgå att tjänstevapen endast får användas i nödvärnssituationer.

Det behov av att medföra tjänstevapen som svenska tjänstemän kan tänkas komma att ha med anledning av gränsöverskridande åtgärder in på annan stats territorium, torde kunna tillgodoses inom ramen för gällande lag.

Det kan påpekas att få svenska tulltjänstemän bär vapen i tjänsten. Det rör sig endast om tulltjänstemän vilka arbetar med spaning och gränsskydd och som efter särskilt förordnande tillåts bära vapen i tjänsten. I Kustbevakningens verksamhet är regeln att vapen normalt medförs ombord. Kustbevakningstjänstemännen bär dock endast vapen på direkt order efter en bedömning av den aktuella hotbilden.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om internationellt tullsamarbete

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §

Lagen skall tillämpas på det internationella samarbete mellan tullmyndigheter som överenskommits inom ramen för EU i syfte att förhindra, upptäcka, utreda och beivra överträdelser mot såväl gemenskapsrättsliga som nationella tullbestämmelser, dels i rådsförordningen (EG) nr 515/97, dels i tullsamarbetskonventionen. Vidare skall lagen vara tillämplig på sådant samarbete som sker med anledning av de bilaterala tullsamarbetsavtal Sverige och EG har ingått med ett flertal länder.

Samarbete i ärenden vad gäller uttagande och indrivning av tullar regleras inte i denna lag utan omfattas av indrivningslagen. Vidare omfattas inte samarbete som utförs enligt lagen om gränskontroll-samarbete med annan stat, då det är av en annan karaktär än samarbetet enligt de ovan nämnda överenskommelserna. Inte heller skall lagen tillämpas på polisiärt samarbete med anledning av Schengen. I den mån Tullverket deltar i sådana åtgärder faller det under reglerna i lagen om internationellt polisiärt samarbete.

2§

Paragrafen innehåller en allmän bestämmelse om skyldigheten för Tullverket och övriga behöriga svenska myndigheter att samarbeta med utländska myndigheter eller mellanfolkliga organisationer för att uppfylla åtagandena enligt de internationella överenskommelser som Sverige ingått på tullområdet.

3 §

Paragrafens *första stycke* innebär att svenska behöriga myndigheter skall bistå annan stat med olika åtgärder under samma villkor och förutsättningar som motsvarande åtgärd kan genomföras i Sverige.

Paragrafens *andra stycke* ansluter till artikel 2 i tullsamarbetskonventionen, vari anges att myndigheterna skall tillämpa konventionen inom ramen för de befogenheter som de har tilldelats enligt nationella bestämmelser. En ansökan skall avslås om ett bifall skulle strida mot svensk lag eller annan författning. Vidare får tullsamarbete inte innebära att en behörig svensk myndighet vidtar en åtgärd som kränker Sveriges suveränitet, medför fara för rikets säkerhet, strider mot svenska allmänna rättsprinciper (*ordre public*) eller andra väsentliga intressen, vilka utgör mer generella, övergripande avslagsgrunder. Dessa avslagsgrunder skall tillämpas restriktivt. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter och har behandlats i avsnitt 6.6.1.

4 §

Paragrafen syftar till att avgränsa användningsområdet för det gränsöverskridande tullsamarbetet till endast de fall där det särskilt överenskommit i den internationella överenskommelse som är tillämplig i det aktuella fallet. För närvarande är det endast tullsamarbetskonventionen och Sveriges gränskontrollavtal med Norge och Finland som innehåller gränsöverskridande befogenheter. De flesta konventioner och avtal innehåller inte några sådana befogenheter. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

*Definitioner***5 §**

Definitionen av tullbestämmelser överensstämmer i stort sett med 1 § andra stycket tullsamarbetslagen.

Utländska myndighetsstrukturer kan se mycket olika ut och behörig myndighet enligt internationella avtal eller konventioner kan således vara andra myndigheter än tullmyndighet. Behörig svensk myndighet är primärt Tullverket, men även Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet, Kustbevakningen och Jordbruksverket omfattas av definitionen. Detta har utvecklats vidare i avsnitt 6.4. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

6 §

En central samordningsenhet placerad vid Tullverket skall ansvara för kontakterna med andra stater och samordna arbetet med övriga behöriga svenska myndigheter. Ansökningar om bistånd från andra stater skall göras till Tullverket. I fall då Tullverket inte har befogenhet att bistå den ansökande myndigheten, skall ansökan vidarebefordras till annan behörig svensk myndighet. På motsvarande sätt skall en ansökan om bistånd från en behörig svensk myndighet till en annan stat gå genom samordningsenheten vid Tullverket. Alla behöriga svenska myndigheter har således rätt att ansöka om bistånd. Direkt samarbete mellan övriga enheter vid Tullverket eller andra behöriga svenska myndigheter är dock inte uteslutet i brådskande fall.

Syftet är att försöka säkerställa att samarbetsåtgärder kontrolleras och samordnas på ett lämpligt sätt samt att tillgängliga resurser utnyttjas optimalt. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.5. Paragrafens andra stycke har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

2 kap. Åtgärder i Sverige för annan stats räkning*Ansökningar***1 §**

Vid internationellt tullsamarbete kan de svenska myndigheterna agera endast inom ramen för sina befogenheter enligt nationell lagstiftning. Huvudregeln är att en ansökan om bistånd skall ges in till Tullverket. Om inte Tullverket har behörighet att vidta åtgärder i enlighet med ansökan från en annan stat, skall ansökan därför vidarebefordras till en annan myndighet inom vars behörighetsområde åtgärden faller.

2 och 3 §§

Bestämmelserna innehåller vissa minimikrav beträffande form och innehåll för ansökningar om bistånd till Sverige, men också förutsättningar för komplettering och avslag. Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 6.6.1. 2 § har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

Regeringen avser att i en förordning meddela föreskrifter om på vilket sätt ansökningar skall översändas.

*Avslag***4 §**

I paragrafen regleras grunderna för avslag på en ansökan. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.6.1.

5 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att endast regeringen kan avslå en ansökan på de grunder som anges i 1 kap. 3 § andra stycket 2. Om en behörig myndighet vid sin handläggning av ärendet konstaterar att en

ansökan skall avslås på en sådan grund skall ansökan överlämnas till regeringen.

Av *andra stycket* framgår att den myndighet som handlägger ansökan prövar de övriga förutsättningar som gäller enligt denna lag. I uppenbara fall kan Tullverket, i de fall ansökan ingivits dit, avslå ansökan direkt.

Utbyte av uppgifter

6 §

Första stycket utgör en uttrycklig sekretessbrytande bestämmelse. Stycket har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter. Bestämmelsens *andra stycke* utgör en motsvarighet till 6 § andra stycket 1 handräckningslagen. Detta har utvecklats vidare i avsnitt 6.6.2.

7 §

Paragrafen ger svenska tjänstemän en möjlighet att förena de lämnade uppgifterna med villkor om användningsbegränsning. Bestämmelsen har sitt ursprung i 4 § lag (1975:295) om användning av vissa tvångsmedel på begäran av främmande stat (tvångsmedelslagen) som föreskriver att förbehåll får ställas upp när beslagtagna egendom överlämnas till den ansökande staten om det är påkallat av hänsyn till tredje mans rätt eller från allmän synpunkt samt 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, där bestämmelsen inte begränsats till att avse enbart beslagtagna egendom som överlämnas utan är tillämplig på all slags rättslig hjälp enligt lagen.

Allt material och all information som överlämnas med stöd av denna lag kan förenas med villkor om hur materialet får användas eller på annat sätt utnyttjas. Bestämmelsen skall tillämpas restriktivt. Om villkor skall ställas upp från allmän synpunkt krävs att det är nödvändigt. En annan begränsande faktor är att några villkor inte får ställas upp om de strider mot en internationell överenskommelse som gäller mellan Sverige och den ansökande staten. Bestämmelsen har behandlats i 6.6.2.

8 §

Bestämmelsens *första* och *andra stycke* motsvarar hänvisningen i 2 § tullsamarbetslagen till 9 § handräckningslagen samt artikel 25.2 e i tullsamarbetskonventionen. Skälen har utvecklats i avsnitt 6.6.2.

Utredning i Sverige om överträdelse av tullbestämmelse

9 §

Principen fastställs i artiklarna 8 och 15 i tullsamarbetskonventionen.

Andra stycket motsvarar hänvisningen i 2 § tullsamarbetslagen till 8 § handräckningslagen och artiklarna 12.2 och 24 i tullsamarbetskonventionen. Efter begäran av utländsk myndighet får Tullverket medge att en utländsk tjänsteman är närvarande vid utredning i Sverige. Begreppet närvara innefattar inte beslutanderätt i frågor som rör utredningen i Sverige. Den utländske tjänstemannen har således endast rätt att agera som observatör.

10 och 11 §§

Bestämmelsen reglerar användandet av tvångsmedel samt processuella frågor i samband med utredningar.

Tullverket biträds i sin kontrollverksamhet av Kustbevakningen och polisen, vilket regleras i tullagen och varusmuggningslagen. Motsvarande regler kommer att finnas i den nya tullagen och den nya smuggningslagen som avses träda i kraft den 1 januari 2001. Reglerna är emellertid endast tillämpliga på brott mot nationell lagstiftning. Därför behövs det en bestämmelse som uttryckligen tar sikte på samverkande svenska myndigheters deltagande i det internationella tullsamarbetet. Myndigheterna skall således i huvudsak ha samma befogenheter internationellt som nationellt i de situationer som omfattas av samarbetet. Vilken eller vilka av myndigheterna som har rätt att vidta viss åtgärd framgår av bestämmelserna i smuggningslagen. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter, vilket utvecklas i avsnitt 6.6.3.

Om en åtgärd i samband med utredningen kräver åklagares eller domstols beslut enligt smuggningslagen och 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken, skall ärendet i den delen handläggas enligt bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Detta utvecklas närmare i avsnitt 6.6.3.1. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

12 §

Paragrafen innehåller en forumbestämmelse som är utformad enligt 4 § tullsamarbetslagen. Eftersom de vanliga reglerna om laga domstol anknyter till var ett brott begåtts eller vilken anknytning den misstänkte har till orten anges här att laga domstol är rätten på den ort där den myndighet finns som påbörjat den svenska delen av utredningen. Bestämmelsen har utvecklats i avsnitt 6.6.3.2.

*Delgivning av handlingar***13 §**

Bestämmelsen motsvarar hänvisningen i 2 § tullsamarbetslagen till 13 § handräckningslagen. Den avser på vilket sätt delgivning kan ske. Vilka handlingar som kan delges framgår av respektive överenskommelse. Bestämmelsen har utvecklats i avsnitt 6.6.4.

3 kap. Gränsöverskridande tullsamarbete*Gränsöverskridande övervakning***1 §**

Paragrafen anger förutsättningarna för gränsöverskridande övervakning. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.2. Vid bestämmelsens utformning har Lagrådets synpunkter beaktats.

En motsvarande bestämmelse finns i 4 § lagen om internationellt polisiärt samarbete. Tillämpningsområdet för den bestämmelsen är dock, till skillnad från förevarande paragraf, begränsat till att avse endast utlämningsbara brott.

Då gränsen passerats utan föregående samtycke skall en utländsk myndighet utan dröjsmål begära bistånd från en svensk behörig myndighet i ärendet. Regeringen har för avsikt att i en förordning reglera vad denna begäran skall innehålla.

Fjärde stycket har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Gränsöverskridande förföljande

2 §

Paragrafen anger förutsättningarna för gränsöverskridande förföljande och har utformats i enlighet med Lagrådets förslag. Skälen för bestämmelsen utvecklas i avsnitt 7.3. Vid bestämmelsens utformning har Lagrådets synpunkter beaktats.

En motsvarande bestämmelse finns i 5 § lagen om internationellt polisiärt samarbete. Den här bestämmelsen skiljer sig dock något från vad som föreslås i nämnda lag, vilket beror på att tullsamarbetskonventionen inte är begränsad endast till landgräns utan att förföljandet får ske över alla typer av gränser.

3 §

Paragrafen behandlar gränserna för utländska tjänstemäns befogenhet att omhänderta en person i samband med gränsöverskridande förföljande. Behöriga svenska tjänstemän är enligt *första stycket* skyldiga att, på begäran av utländsk tjänsteman, omhänderta den förföljde. De svenska tjänstemännen får inte neka att tillmötesgå en begäran från de utländska tjänstemännen att omhänderta den förföljde i detta skede.

I avvaktan på att de svenska tjänstemännen skall omhänderta den förföljde får de utländska tjänstemännen enligt *andra stycket* stoppa och omhänderta den förföljde. Uttrycket stoppa och omhänderta omfattar såväl befogenheten att stoppa personen som att stoppa ett fordon där personen färdas, för att kunna genomföra ett omhändertagande.

Bestämmelsen har utformats med 6 § lagen om internationellt polisiärt samarbete som förebild. Skälen för bestämmelsen utvecklas i avsnitt 8.1.

4 §

Bestämmelsen har utformats med 7 § lagen om internationellt polisiärt samarbete som förebild. Skälen har utvecklats närmare i avsnitt 8.1. Vid bestämmelsens utformning har Lagrådets synpunkter beaktats.

5 §

Bestämmelsen motsvarar 8 § lagen om internationellt polisiärt samarbete och har behandlats i avsnitt 8.2. Vid bestämmelsens utformning har Lagrådets synpunkter beaktats.

Skyldigheter

6 §

Paragrafen reglerar vilka villkor och begränsningar som gäller när utländska tjänstemän vidtar gränsöverskridande åtgärder i Sverige.

Bestämmelsen motsvarar artikel 19 i tullsamarbetskonventionen och 11 § lagen om internationellt polisiärt samarbete med anledning av Schengen. Skälen har utvecklats i avsnitt 8.1 och 8.5. Prop. 1999/2000:122

Straffrättsligt ansvar och skydd

7 §

I paragrafen behandlas frågor om straffrättsligt ansvar och skydd för de utländska tjänstemännen. Avsikten är att de utländska tjänstemännen i dessa avseenden skall jämföras med svenska tjänstemän.

I *andra stycket* har en särskild hänvisning gjorts till 20 kap. 1 § brottsbalken, eftersom ansvar enligt detta lagrum förutsätter svensk myndighetsutövning. Ansvar enligt exempelvis 20 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken däremot följer utan särskild reglering.

Bestämmelsen motsvarar 12 § lagen om internationellt polisiärt samarbete. De närmare skälen för bestämmelsen redovisas i avsnitt 8.3.

Skadestånd

8 §

Bestämmelsen innebär att svenska staten är skyldig att ersätta personer som har orsakats skada i Sverige av en utländsk tjänsteman i samband med att denne har utfört en uppgift enligt denna lag. Avsikten är att den enskilde i Sverige skall befinna sig i samma position som om skadan hade orsakats av en svensk tjänsteman.

Bestämmelsen motsvarar 13 § lagen om internationellt polisiärt samarbete. De närmare skälen för bestämmelsen har redovisats i avsnitt 8.4.

9 §

De skadeståndsrättsliga bestämmelser, t.ex. skadeståndslagen och lagen om ersättning vid frihetsberövande och andra tvångsåtgärder, som reglerar statens skadeståndsskyldighet, är i och för sig inte begränsade till att gälla myndighetsutövning i Sverige. I denna paragraf föreskrivs därför att svenska staten inte skall ersätta skador som svenska tjänstemän har vållat i andra stater i samband med gränsöverskridande åtgärder. 14 § lagen om internationellt polisiärt samarbete innehåller en motsvarande bestämmelse. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 8.4.

4 kap. Åtgärder i annan stat för svensk räkning

1 §

Paragrafen har utformats med ledning av 15 § 1 och 3 handräckningslagen.

2 §

I paragrafen ges svenska myndigheter lagstöd för att följa villkor i överenskommelser med främmande stater eller mellanfolkliga organisationer som innebär att uppgifter som har lämnats till en svensk myndighet för ett ändamål inte får användas för ett annat.

Motsvarande bestämmelse finns i dag i 1 § lagen om internationellt brottmålssamarbete. Genom ikraftträdandet av lagen om internationellt polisiärt samarbete förs den del som avser polissamarbete över till den lagen. I och med lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål upphör lagen om internationellt brottmålssamarbete dock att gälla.

Inhämtande av uppgifter

3 §

Sekretess enligt svensk lag gäller för utländska uppgifter. Bestämmelsen har behandlats i 6.6.2.

Utredning i annan stat

4 §

Paragrafen är utformad med 17 § andra stycket handräckningslagen som förebild. Artikel 12.2 i tullsamarbetskonventionen reglerar att medlemsstaternas myndigheter kan komma överens om att en tjänsteman från en ansökande stat skall få närvara vid en utredning i den anmodade staten. Begreppet närvara innefattar inte beslutanderätt i frågor som rör utredningen, utan tjänstemannen har endast rätt att agera som observatör.

Delgivning av handlingar

5 §

Paragrafen är utformad med 20 § handräckningslagen som förebild. Den avser på vilket sätt delgivning kan ske. Vilka handlingar som kan delges framgår av respektive överenskommelse. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.6.4.

9.2 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

1 kap.

4 §

Paragrafen har kompletterats med hänvisningar i tredje stycket till lagen om internationellt tullsamarbete.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol

3, 11, 12 §§

I prop. 1999/2000:61 föreslogs att centralmyndighetsfunktionen i det rättsliga samarbetet i brottmål och civilmål förs över från Utrikesdepartementet till Justitiedepartementet (se avsnitt 7.2). Riksdagen har den 18 maj 2000 bifallit en från utskottet gjord hemställan med motsvarande förslag (bet. 1999/2000:JuU19 och rskr. 1999/2000:216). Av förbiseende förelogs aldrig i propositionen ändringar i aktuella be-

stämmelser i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol. Prop. 1999/2000:122
Med anledning härav görs dessa justeringar.

Förslag till lag om internationellt tullsamarbete

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag tillämpas på internationellt tullsamarbete som följer av en internationell överenskommelse med annan stat eller med mellanstatlig organisation som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt och som har till syfte att förhindra, upptäcka och beivra överträdelser av tullbestämmelser.

Lagen tillämpas inte på sådant samarbete som avses i lagen (1962:200) om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga.

2 § Tullverket skall bistå behörig utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation med åtgärder i den mån det följer av internationell överenskommelse som avses i 1 § och inom ramen för bestämmelserna i denna lag.

3 § Då tullsamarbetsåtgärder vidtas gäller samma villkor och förutsättningar som för en motsvarande åtgärd i ett svenskt ärende om inte annat föreskrivs i denna lag.

Tullsamarbete får inte innefatta att behörig svensk myndighet skall

1. vidta åtgärd som strider mot svensk lag eller författning eller
2. vidta åtgärd som strider mot allmänna hänsyn eller för Sverige väsentliga intressen.

Definitioner

4 § Med tullsamarbete avses i denna lag

1. utbyte av uppgifter,
2. genomförande av eller deltagande i utredningar,
3. spaningsverksamhet eller annan övervakning av person, varor eller transportmedel,
4. delgivning av handlingar,
5. gränsöverskridande åtgärder i form av förföljande eller övervakning,
6. gränsöverskridande kontrollerade leveranser av varor samt
7. förhör, beslag och husrannsakan eller
8. annan åtgärd som kan vidtas i en svensk utredning om överträdelse av tullbestämmelser som inte innefattar tvångsmedel.

5 § I denna lag avses med

tullbestämmelser: sådana bestämmelser om införsel, utförsel eller transitering av varor, som avser tullar, skatter eller avgifter eller rör förbud, begränsningar eller kontrollåtgärder beträffande varutrafiken,

överträdelse av tullbestämmelse: sådan överträdelse av tullbestämmelse för vilken påföljd enligt berörd stats lagar och bestämmelser kan dömas ut av domstol eller av administrativ myndighet,

behörig svensk myndighet: Tullverket eller annan svensk myndighet, som har befogenheter enligt sådan internationell överenskommelse som avses i 1 §,

förföljande eller övervakande tjänstemän: utländska tjänstemän som förföljer eller övervakar en person på svenskt territorium med stöd av sådan tillämplig internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § och denna lag.

6 § En ansökan om tullsamarbete enligt denna lag får göras av svensk eller utländsk myndighet som har behörighet att vidta åtgärder för att förhindra, upptäcka eller beivra överträdelser av tullbestämmelser. En ansökan skall innehålla följande uppgifter

1. sökande myndighet,
2. begärd åtgärd,
3. ändamålet med och orsaken till framställan,
4. en redogörelse för de aktuella omständigheterna och de lagar och bestämmelser som berörs,
5. uppgifter om de fysiska eller juridiska personer som berörs av utredningen.

En ansökan skall vara skriftlig och utformad på den mottagande myndighetens officiella språk, eller på ett annat språk som är godtagbart för denna myndighet.

I mycket brådskande fall kan en muntlig ansökan godtas, vilken skall bekräftas skriftligen snarast möjligt.

Ofullständiga ansökningar

7 § Om en ansökan inte innehåller de uppgifter som behövs för handläggningen, skall den sökande myndigheten ges tillfälle att komplettera ansökan. Om ansökan kan bifallas endast delvis eller under vissa villkor skall den sökande myndigheten underrättas härom och ges tillfälle att justera ansökan.

Avslag

8 § En ansökan skall avslås om begärda åtgärder strider mot grundläggande principer i den svenska rättsordningen eller avser åtgärder som enligt 1 kap. 3 § andra stycket inte kan vidtas av behörig svensk myndighet.

En ansökan får också avslås om den är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för begärda åtgärder trots att tillfälle getts att komplettera och justera ansökan.

2 kap. Åtgärder i Sverige för annan stats räkning

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 1

1 § Om inget annat anges i den överenskommelse som är tillämplig, skall tullsamarbetet inledas av Tullverkets huvudkontor.

Om åtgärderna bör vidtas av annan behörig svensk myndighet än Tullverket, skall Tullverket vidarebefordra begäran till denna myndighet samt meddela den ansökande staten om att så har skett.

Utlämnande av uppgifter

2 § Tullverket får på eget initiativ eller efter skriftlig begäran från behörig utländsk myndighet lämna ut relevanta uppgifter till denna myndighet vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse i annan stat.

Tullsamarbetet får dock inte innefatta att Tullverket skall lämna ut uppgifter som inte är tillgängliga för myndigheten enligt lagstiftning eller administrativ praxis i Sverige.

3 § I fall då Tullverket till behörig utländsk myndighet översänder uppgifter rörande tull eller skatt skall uppgiften även tillställas den som uppgiften berör för kännedom. I sådan underrättelse skall anges till vilken utländsk myndighet uppgiften översänts.

Underrättelse enligt första stycket får underlåtas, om det är uppenbart obehövligt eller om det kan befaras att underrättelsen skulle försvåra genomförandet av utländsk myndighets utredning eller beslut i ärendet.

Underrättelse får även underlåtas om uppgiften omfattas av sekretess enligt 5 kap. 1 § (1980:100) sekretesslagen.

Utredning i Sverige

4 § Tullsamarbete i form av utredning vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse i annan stat får vidtas av Tullverket på eget initiativ eller efter skriftlig begäran därom från behörig utländsk myndighet.

Efter begäran som avses i första stycket, får Tullverket medge av behörig myndighet utsedd utländsk tjänsteman att närvara vid utredning i Sverige. Sådan utländsk tjänsteman får inte fatta beslut i frågor som rör utredningen i Sverige.

5 § Åtgärder i samband med utredning får innefatta inledande av förundersökning och förhör samt användning av tvångsmedel på samma villkor och under samma förutsättningar sådana åtgärder kan vidtas av Tullverket enligt bestämmelserna om förundersökning och tvångsmedel i lagen (2000:000) om straff för smuggling m.m. och 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

6 § Vid åtgärder i samband med brottsutredning som kräver åklagares eller domstols beslut enligt lagen (2000:000) om straff för smuggling m.m. och 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken skall bestämmelserna i 22, 33-41 §§ lagen (2000:000) om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål gälla.

Åklagare avgör om begäran om den aktuella åtgärden i stället skall Prop. 1999/2000:122
inlämnas i enlighet med bestämmelserna i lagen (2000:000) om Bilaga 1
ömsesidig rättslig hjälp i brottmål.

7 § Laga domstol i frågor som rör förundersökning och tvångsmedel vid tillämpning av denna lag är rätten i den ort där den svenska utredningen påbörjades.

Om tullsamarbete leder till talan inför svensk domstol eller myndighet får Tullverket ta emot stämning samt själv eller genom ombud föra talan i ärendet.

Övervakningsåtgärder

8 § Tullsamarbete i form av övervakning av person, varor eller transportmedel vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse i annan stat får vidtas av Tullverket på eget initiativ eller efter skriftlig begäran från behörig utländsk myndighet.

Delgivning av handlingar

9 § Handling i ärende rörande utländsk utredning delges enligt delgivningslagen (1970:428). Särskild postdelgivning eller stämmningsmannadelgivning får, även om det inte följer av bestämmelserna i 3 § nämnda lag, ske efter beslut av Tullverket.

3 kap. Gränsöverskridande tullsamarbete

Allmänna bestämmelser

1 § Myndighetsutövning av utländska tjänstemän på svenskt territorium får ske endast i den mån det uttryckligen överenskommits härom i internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § och i enlighet med de villkor som anges i 3 kap. 2 §.

2 § Utländska tjänstemän skall, när de företar gränsöverskridande åtgärder enligt denna lag,

1. följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av behörig svensk myndighet,
2. endast använda tjänstevapen i nödvärnssituationer,
3. alltid kunna styrka sin behörighet och identitet,
4. alltid kontakta Tullverket och rapportera om vilka åtgärder som vidtagits och de omständigheter som förelegat.

Under gränsöverskridande samarbete får utländska tjänstemän inte vidta tvångsåtgärder om det inte är uttryckligen tillåtet enligt tillämplig internationell överenskommelse och enligt denna lag. De får inte heller bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten.

11 kap. trafikförordningen (1998:1276) äger motsvarande tillämpning på utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande förföljande.

Av 11 kap. 1 § f vapenlagen (1996:67) framgår att utländska tjänstemän som utför gränsöverskridande arbete enligt denna lag kan undantas från vapenlagens bestämmelser.

Gränsöverskridande övervakning

3 § Utländska tjänstemän får fortsätta en i sin stat påbörjad övervakning av en misstänkt gärningsman in på svenskt territorium, om Tullverket eller annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Övervakningen får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kunnat inhämtas i förväg. För att övervakning skall få äga rum utan föregående samtycke krävs också att överskridande av gränsen i samband med övervakningen så snart det är möjligt anmäls till Tullverket och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i utredningen. I denna begäran skall även anges de skäl som berättigade till gränsöverskridande övervakning utan föregående samtycke.

Övervakning skall genast upphöra om behörig svensk myndighet begär det eller om samtycke inte har lämnats inom fem timmar efter gränsöverskridandet.

Gränsöverskridande förföljande

4 § Om en person har upptäckts på bar gärning med att begå ett brott som kan föranleda utlämning eller vid medhjälp till sådant brott, får utländska tjänstemän fortsätta ett i sin stat påbörjat förföljande av personen in på svenskt territorium, om Tullverket eller annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Förföljandet får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kunnat inhämtas i förväg, eller om inte någon svensk tjänsteman har kunnat ta över förföljandet i tid. De förföljande tjänstemännen skall anhålla om bistånd av Tullverket senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet.

Förföljandet skall genast upphöra om behörig svensk myndighet begär det.

5 § Om förföljande tjänstemän begär det, skall behörig svensk tjänsteman kvarhålla och förhöra den förföljde för att fastställa dennes identitet eller för att få till stånd ett anhållande av denne.

Förföljande tjänstemän får omhänderta den förföljde tills hans identitet kan fastställas eller personen kan överlämnas till en behörig svensk tjänsteman.

6 § I samband med att en person omhändertas enligt 3 kap. 5 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. av säkerhetsskäl kroppsvisitera den som berövats friheten,
2. vid transport belägga den frihetsberövade med handfängsel samt

3. omhändertagna föremål som kan beslagtas enligt lagen (2000:000) om straff för smuggling m.m.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 1

7 § En person som har omhändertagits enligt 3 kap. 5 § får tas i förvar under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen oräknad.

Har inte åklagarmyndighet dessförinnan mottagit en sådan begäran om åtgärd som avses i 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott eller 17 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, skall personen omedelbart friges.

Gränsöverskridande kontrollerade leveranser

8 § Vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse i Sverige eller i annan stat, kan en varuförsändelse från en annan stat tillåtas fortsätta under övervakning till dess slutdestination. Tullverket får i samråd med åklagare och andra berörda myndigheter besluta att Tullverket skall medverka vid övervakningen.

Den misstänkta försändelsen kan hejdas eller tillåtas fortsätta utan åtgärd. Försändelsens ursprungliga innehåll kan även avlägsnas eller ersättas helt eller delvis.

Det skall säkerställas att varorna övervakas under återstoden av färden på ett sådant sätt att en misstänkt när som helst kan gripas och varorna beslagtas.

Straffrättsligt ansvar och skydd

9 § En utländsk tjänsteman som utför uppgifter enligt denna lag i Sverige, skall vara skyddad enligt 17 kap. 5 § brottsbalken.

En utländsk tjänsteman som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige, skall vara underkastad ansvar för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Skadestånd

10 § Om utländska tjänstemän i Sverige utför uppgifter enligt denna lag, skall staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband härmed och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig. Staten skall dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

1 § I den mån överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § så medger, får Tullverket begära hos behörig utländsk myndighet om att tullsamarbetsåtgärder skall vidtas för svensk räkning.

2 § En svensk begäran om tullsamarbete får göras endast under förutsättning att

1. motsvarande åtgärd kan vidtas i Sverige i ett liknande ärende och
2. begäran kan göras utan att detta skulle medföra att uppgifter, vars överlämnande skulle strida mot allmänna hänsyn eller för Sverige väsentliga intressen, lämnas.

3 § Om behörig svensk myndighet vid tillämpning av denna lag har erhållit upplysningar eller bevismaterial från en främmande stat för att användas i brottsbekämpande verksamhet och gäller på grund av överenskommelse med den främmande staten villkor som begränsar möjligheten att utnyttja materialet, skall svenska myndigheter följa villkoren, oavsett vad som annars är föreskrivet i lag eller annan förordning.

Inhämtande av uppgifter

4 § Tullverket får i en pågående utredning vid misstanke om överträdelse av tullbestämmelse begära att få ta del av uppgifter i en annan stat. För sådana uppgifter gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) samt sådana villkor för uppgifternas användning som avses i 4 kap. 3 §.

Utredningar

5 § Om det är till fördel för utredningen får Tullverket framställa önskemål hos behörig utländsk myndighet att svensk tjänsteman skall få närvara vid utredning som sker i annan stat.

Delgivning av handlingar

6 § Tullverket får i ärende rörande överträdelse av tullbestämmelse eller i brottsutredning begära delgivning av handling i annan stat.

I den mån det är tillåtet enligt internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § får Tullverket ombesörja delgivning med person i den andra staten genom att sända handlingen med posten enligt vad som sägs i 3 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

Andra myndigheter

7 § Vad som sägs i 1 kap. 2 §, 2 kap. 5 § och 8 §, samt 3 kap. 8 § om Tullverket gäller även Kustbevakningen.

En polisman har i fråga om åtgärder enligt 2 kap. 5 § och 8 § samma befogenheter som tillkommer en tulltjänsteman.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 1

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer, då lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag skall upphöra att gälla.

Rådets akt
av den 18 december 1997
om upprättande av konventionen, upprättad på
grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska
unionen, om ömsesidigt bistånd och samarbete
mellan tullförvaltningar

(98/C 24/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

som beaktar Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K 3.2 c,
och som beaktar följande:

För genomförandet av unionens mål betraktar medlemsstaterna
tullsamarbete som en fråga av gemensamt intresse som omfattas av det
samarbete som avses i avdelning VI i fördraget.

BESLUTAR att upprätta den konvention vars text återges i bilagan,
vilken denna dag har undertecknats av företrädare för medlemsstaternas
regeringar,

REKOMMENDERAR att konventionen antas av medlemsstaterna i
enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Utfärdad i Bryssel den 18 december 1997.

På rådets vägnar
Ordförande
F. BODEN

KONVENTION

upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA till denna konvention, medlemsstater i Europeiska unionen,

SOM HÄNVISAR till Europeiska unionens råds akt av den

SOM ERINRAR om att det är nödvändigt att stärka åtagandena i konventionen om ömsesidigt bistånd mellan tullförvaltningarna, som undertecknades i Rom den 7 september 1967,

SOM FINNER att tullförvaltningarna har till uppgift att, inom gemenskapens tullområde och särskilt dess in- och utförselorter, förhindra, utreda och bekämpa brott inte bara mot gemenskapslagstiftningen utan också mot de nationella lagarna, i synnerhet de fall som omfattas av artiklarna 36 och 223 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

SOM FINNER att den ökande illegala handeln av olika slag utgör ett allvarligt hot mot folkhälsa, allmän moral och säkerhet,

SOM FINNER att det är lämpligt att fastställa särskilda former för samarbete som innebär gränsöverskridande åtgärder i syfte att förhindra, utreda och åtala vissa överträdelser såväl av medlemsstaternas nationella lagstiftning som mot gemenskapens tullbestämmelser och att dessa gränsöverskridande åtgärder alltid måste genomföras med iakttagande av legalitetsprincipen (vara förenlig med den relevanta lag som är tillämplig i den anmodade medlemsstaten och med de behöriga myndigheterna i den medlemsstatens direktiv), subsidiaritetsprincipen (endast vidta sådana åtgärder om det visar sig att andra mindre långtgående åtgärder inte är lämpliga) och proportionalitetsprincipen (åtgärdens räckvidd och varaktighet skall bestämmas mot bakgrund av hur allvarlig den förmodade överträdelserna är),

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att det är nödvändigt att stärka samarbetet mellan tullförvaltningarna genom att fastställa förfaranden som tillåter tullförvaltningarna att vidta åtgärder gemensamt och utbyta uppgifter som har samband med illegal handel,

SOM BEAKTAR det faktum att tullförvaltningarna dagligen måste tillämpa både gemenskapsbestämmelser och nationella bestämmelser och att det därför uppenbarligen är nödvändigt att säkerställa att bestämmelserna om ömsesidigt bistånd och samarbete inom bägge sektorerna i möjligaste mån utvecklas parallellt,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillämpningsområde

1. Utan att det påverkar gemenskapens behörighet skall Europeiska unionens medlemsstater genom sina tullförvaltningar ge varandra ömsesidigt bistånd och samarbeta med varandra, i syfte att

– förhindra och upptäcka överträdelser av nationella tullbestämmelser samt

– åtala och bestraffa överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser och nationella tullbestämmelser.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3 inverkar denna konvention inte på tillämpliga bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål mellan rättsliga myndigheter, fördelaktigare bestämmelser i bilaterala eller multilaterala avtal mellan medlemsstaterna som styr samarbetet som avses i punkt 1 mellan medlemsstaternas tullmyndigheter eller andra behöriga myndigheter eller överenskommelser som träffats på samma område på grundval av uniform lagstiftning eller en särskild ordning som föreskriver en ömsesidig tillämpning av åtgärder som avser ömsesidigt bistånd.

Artikel 2

Befogenheter

Tullförvaltningarna skall tillämpa denna konvention inom ramen för de befogenheter som de har tilldelats enligt nationella bestämmelser. Ingenting i denna konvention får tolkas som att det inverkar på de befogenheter som tullförvaltningarna tilldelats enligt nationella bestämmelser enligt den betydelse som anges i denna konvention.

Artikel 3

Förhållandet till inbördes rättshjälp mellan rättsliga myndigheter

1. Denna konvention omfattar ömsesidigt bistånd och samarbete inom ramen för brottsutredningar om överträdelser av nationella tullbestämmelser och gemenskapens tullbestämmelser för vilka den ansökande myndigheten är behörig enligt den berörda medlemsstatens nationella bestämmelser.

2. Om en brottsutredning görs av eller under ledning av en rättslig myndighet, skall denna myndighet avgöra om ansökningar om ömsesidigt bistånd eller om samarbete i samband därmed skall inlämnas i enlighet med tillämpliga bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål, eller i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

I denna konvention avses med

1. nationella tullbestämmelser: en medlemsstats lagar och andra författningar vilkas tillämpning helt eller delvis omfattas av denna stats tullförvaltnings behörighet när det gäller

– gränsöverskridande olaglig handel med varor som är föremål för förbuds-, begränsnings- eller kontrollåtgärder, särskilt i fall som avses i artiklarna 36 och 223 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

– icke-harmoniserade punktskatter.

2. gemenskapens tullbestämmelser:

– samtliga gemenskapsbestämmelser och deras åtföljande genomförandebestämmelser som reglerar import, export, transitering och närvaro av varor som är föremål för handel mellan medlemsstaterna och tredje land samt mellan medlemsstaterna i fråga om varor som inte har gemenskapsstatus enligt artikel 9.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller varor som underkastas kompletterande kontroller eller utredningar i syfte att fastställa deras gemenskapsstatus,

– samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och de särskilda bestämmelser som antagits för varor härrörande från förädling av jordbruksprodukter,

– samtliga bestämmelser som antas på gemenskapsnivå för harmoniserade punktskatter och mervärdesskatt på import tillsammans med nationella genomförandebestämmelser.

3. överträdelser: handlingar i strid med nationella tullbestämmelser eller med gemenskapens tullbestämmelser som bl.a. innefattar

– deltagande i eller försök att göra sig skyldig till sådana överträdelser,

– deltagande i en kriminell organisation som gör sig skyldig till sådana överträdelser,

– penningtvätt som härrör från sådana överträdelser som nämns i denna punkt.

– penningtvätt som härrör från sådana överträdelser som nämns i denna punkt.

4. ömsesidigt bistånd: bistånd som lämnas mellan tullförvaltningarna enligt denna konvention.

5. begärande myndighet: den behöriga myndighet i den medlemsstat som gör en framställan om bistånd.

6. anmodad myndighet: den behöriga myndighet i den medlemsstat till vilken en framställan om bistånd riktas.

7. tullförvaltningar: medlemsstaternas tullmyndigheter och andra myndigheter som är behöriga att genomföra bestämmelserna i denna konvention.

8. personuppgifter: alla uppgifter som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. En person betraktas som identifierbar om han eller hon direkt eller indirekt kan identifieras, t.ex. med hjälp av ett identifikationsnummer eller av en eller flera särskilda faktorer som är karakteristiska för hans eller hennes fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

9. gränsöverskridande samarbete: samarbete mellan tullförvaltningarna över en medlemsstats gränser.

Artikel 5
Centrala samordningsenheter

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

1. Medlemsstaterna skall utse en central enhet (samordningsenhet) inom sina respektive tullmyndigheter. Enhetens uppgift skall vara att ta emot framställningar om ömsesidigt bistånd enligt denna konvention och ansvara för samordningen av det ömsesidiga biståndet, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2. Enheten skall också ansvara för samarbetet med andra myndigheter som medverkar i en biståndsåtgärd enligt denna konvention. Medlemsstaternas samordningsenheter skall sinsemellan hålla nödvändig direktkontakt, särskilt i de fall som avses i avdelning IV.

2. Samordningsenheterens verksamhet utesluter inte, i synnerhet i brådskande fall, direkt samarbete mellan övriga enheter vid medlemsstaternas tullmyndigheter. För effektivitet och enhetlighet skall samordningsenheterna underrättas om varje åtgärd där sådant direkt samarbete förekommer.

3. Om en tullmyndighet inte är, helt eller delvis, behörig att behandla en framställan skall den centrala samordningsenheten vidarebefordra ansökan till den behöriga nationella myndigheten och underrätta den ansökande myndigheten om att så har skett.

4. Om ansökan inte kan bifallas av rättsliga eller andra sakliga skäl, skall samordningsenheten skicka tillbaka framställan till den begärande myndigheten tillsammans med en redogörelse för varför den framställan inte kan behandlas.

Artikel 6
Sambandsmän

1. Medlemsstaterna får sinsemellan komma överens om utbyte av sambandsmän på bestämd eller obestämd tid och enligt ömsesidigt överenskomna villkor.

2. Sambandsmännen skall inte ha någon befogenhet att göra ingripanden i värdlandet.

3. För att främja samarbetet mellan medlemsstaternas tullförvaltningar får sambandsmännen, efter överenskommelse eller på begäran av medlemsstaternas behöriga myndigheter, ha till uppgift att

- a) främja och påskynda informationsutbytet mellan medlemsstaterna,
- b) lämna bistånd vid utredningar som rör deras egen medlemsstat eller den medlemsstat de företräder,
- c) vara behjälpliga med handläggningen av framställningar om bistånd,
- d) ge värdlandet råd och bistånd vid förberedelser för och genomförande av gränsöverskridande operationer,
- e) utföra andra uppgifter som medlemsstaterna kommer överens om sinsemellan.

4. Medlemsstaterna får träffa bilaterala eller multilaterala överenskommelser om sambandsmännens kompetensområde och placering. Sambandsmännen får även företräda en eller flera medlemsstaters intressen.

Såvida inte annat föreskrivs i denna konvention, skall den begärande myndighetens tjänstemän som befinner sig i en annan medlemsstat för att utöva sina rättigheter enligt denna konvention alltid kunna förete en skriftlig fullmakt som utvisar deras identitet och officiella tjänsteställning.

AVDELNING II
BISTÅND PÅ FRAMSTÄLLAN

Artikel 8
Principer

1. För att lämna det bistånd som begärs enligt denna avdelning skall den anmodade myndigheten eller den behöriga myndighet som den har vänt sig till, gå till väga som om den handlade för egen räkning eller på framställan av en annan myndighet i sin egen medlemsstat. Den skall därvid utnyttja alla de lagliga befogenheter den har till sitt förfogande enligt sin nationella lagstiftning för att tillmötesgå ansökan.

2. Den anmodade tullmyndigheten skall utsträcka detta bistånd till att omfatta alla omständigheter kring överträdelsen som uppvisar ett klart samband med ändamålet med framställan, utan att någon kompletterande framställan behövs. I tveksamma fall skall den anmodade myndigheten först kontakta den begärande myndigheten.

Artikel 9
Biståndsansökningarnas form och innehåll

1. Ansökningar skall alltid lämnas skriftligen. Dokument som är nödvändiga för att handlägga framställan skall bifogas denna.

2. Framställningar i enlighet med punkt 1 skall innehålla följande uppgifter:

- a) Begärande myndighet.
- b) Begärd åtgärd.
- c) Ändamålet med och orsaken till framställan.
- d) De lagar och andra bestämmelser som berörs.
- e) Så noggranna och utförliga uppgifter som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen.
- f) En kortfattad redogörelse för omständigheterna, med undantag av de fall som avses i artikel 13.

3. Framställningarna skall göras på ett av den anmodade myndighetens officiella språk, eller på ett språk som är godtagbart för denna myndighet.

4. I fall som är så brådskande att de kräver det, skall muntliga ansökningar godtas, men de måste bekräftas skriftligen snarast möjligt.

5. Om en framställan inte uppfyller de formella kraven, kan den anmodade myndigheten begära rättelse eller komplettering. Under tiden får de åtgärder som krävs för att bifalla ansökan beordras.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

6. Den anmodade myndigheten skall medge tillämpning om ett visst förfarande när så begärs, förutsatt att detta förfarande inte står i strid med den anmodade medlemsstatens rättsliga och administrativa bestämmelser.

Artikel 10

Framställningar

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten överlämna alla nödvändiga uppgifter till den förra för att den skall kunna förhindra, upptäcka och åtala överträdelser.

2. Till de uppgifter som överlämnas skall fogas de rapporter och andra dokument, eller utdrag ur eller vidimerade kopior av dessa rapporter och dokument, på vilka uppgifterna grundas och som den anmodade parten förfogar över eller som har företetts eller inhämtats för att verkställa framställan om uppgifter.

3. Genom överenskommelse mellan den begärande och den anmodade myndigheten, och efter att ha mottagit detaljerade anvisningar från den anmodade myndigheten, får tjänstemän som är befullmäktigade av den begärande myndigheten inhämta uppgifter enligt punkt 1 vid den anmodade medlemsstatens kontor. Detta gäller alla uppgifter som härrör från den dokumentation de anställda vid dessa kontor har tillgång till. Dessa tjänstemän skall ha rätt att ta kopior av denna dokumentation.

Artikel 11

Framställningar om övervakning

På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten i möjligaste mån själv utföra eller låta utföra en särskild bevakning av en person som skäligen kan antas ha gjort sig skyldig till, gör sig skyldig till eller genomför förberedelser för att göra sig skyldig till överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser eller nationella tullbestämmelser. Likaså skall den anmodade myndigheten på framställan av den begärande myndigheten bevaka de platser, transportmedel och varor som har samband med verksamheter som kan stå i strid med nämnda tullbestämmelser.

Artikel 12

Framställningar om utredningar

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten genomföra eller låta genomföra lämpliga utredningar av sådana aktiviteter som enligt den begärande myndigheten är eller förefaller vara en överträdelse.

Den anmodade myndigheten skall underrätta den begärande myndigheten om resultaten av dessa utredningar. Artikel 10.2 gäller i tillämpliga delar.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

2. Efter överenskommelse mellan den begärande och den anmodade myndigheten får tjänstemän som har utsetts av den begärande myndigheten närvara vid de utredningar som avses i punkt 1. Utredningarna skall hela tiden genomföras av tjänstemän vid den anmodade myndigheten. Den begärande myndighetens tjänstemän får inte på eget initiativ utöva de befogenheter som den anmodade myndighetens tjänstemän har. Däremot skall de få tillgång till samma lokaler och dokument som de senare, genom deras förmedling och endast i den mån det är befogat med hänsyn till den pågående utredningen.

Artikel 13

Delgivning

1. På framställan av den begärande myndigheten skall den anmodade myndigheten, i enlighet med de nationella reglerna i den medlemsstat där den är belägen, delge eller låta delge adressaten alla instrument eller beslut som härrör från de behöriga myndigheter i den medlemsstat där den begärande myndigheten är belägen och som berör tillämpningen av denna konvention.

2. Till framställningarna om delgivning, som skall innehålla uppgifter om innehållet i det instrument eller det beslut som skall delges, skall bifogas en översättning på det officiella språket eller ett av de officiella språken i den medlemsstat där den anmodade myndigheten är belägen, vilket inte hindrar den senare från att avstå från en sådan översättning.

Artikel 14

Användning som bevismaterial

Protokoll över fastställda sakförhållanden, intyg, uppgifter, handlingar, vidimerade kopior och övriga dokument som, i enlighet med den nationella lagstifningen, har inhämtats av tjänstemän vid den anmodade myndigheten och översänts till den begärande myndigheten i de fall av bistånd som avses i artiklarna 10 12, får användas som bevismaterial i enlighet med nationell rätt av behöriga organ i den medlemsstat där den begärande myndigheten är belägen.

AVDELNING III

BISTÅND PÅ EGET INITIATIV

Artikel 15

Princip

De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat skall, i enlighet med artiklarna 16 och 17, och om inget annat följer av eventuella

begränsningar i nationell rätt, bistå de behöriga myndigheterna i de övriga medlemsstaterna utan föregående begäran av dessa myndigheter.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

Artikel 16

Övervakning

I den mån det bidrar till att förhindra, upptäcka och åtala överträdelser i en annan medlemsstat, skall varje medlemsstats behöriga myndigheter

a) i möjligaste mån bedriva eller låta bedriva sådan särskild övervakning som anges i artikel 11,

b) överlämna till de övriga berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter de uppgifter de förfogar över, och i synnerhet rapporter och andra dokument, eller vidimerade kopior eller utdrag ur dessa rapporter och dokument, som gäller aktiviteter som har samband med en planerad eller begången överträdelse.

Artikel 17

Uppgiftslämnande på eget initiativ

Varje medlemsstats behöriga myndigheter skall omgående meddela de övriga berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter alla relevanta uppgifter som rör planerade eller begångna överträdelser, i synnerhet uppgifter om berörda varor och de nya hjälpmedel och metoder som används för att göra sig skyldig till sådana överträdelser.

Artikel 18

Användning som bevismaterial

Övervakningsrapporter och uppgifter som har inhämtats av en medlemsstats tjänstemän och överlämnats till en annan medlemsstat i samband med bistånd på eget initiativ enligt artiklarna 15 17, får användas som bevismaterial i enlighet med nationell rätt av de behöriga organen i den mottagande medlemsstaten.

AVDELNING IV

SÄRSKILDA SAMARBETSFORMER

Artikel 19

Principer

1. Tullförvaltningarna skall delta i gränsöverskridande samarbete i enlighet med denna avdelning. De skall lämna varandra nödvändigt bistånd när det gäller personal- och planeringsstöd. Framställningar om samarbete skall normalt göras enligt artikel 9. I de särskilda fall som avses i denna avdelning får tjänstemän från den begärande myndigheten

vidta åtgärder på den anmodade statens territorium efter medgivande av den anmodade myndigheten.

De centrala samordningsenheterna skall ansvara för samordning och planering av de gränsöverskridande aktiviteterna, enligt artikel 5.

2. Gränsöverskridande samarbete enligt punkt 1 får bedrivas för att förhindra, utreda och åtala överträdelser i följande fall:

a) Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, vapen, ammunition, sprängämnen, kulturföremål, farligt och giftigt avfall, kärnmaterial eller material eller utrustning avsedda för framställning av kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen (varor belagda med förbud).

b) Handel med ämnen som finns upptagna i listorna I och II i Förenta Nationernas konvention om bekämpande av illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen och som är avsedda för illegal framställning av narkotika (prekursorer).

c) Olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd i samband med import eller export av varor, i de fall där omfattningen av handeln och den därmed sammanhängande risken för minskade skatteintäkter eller för höga stödutbetalningar kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapernas eller för medlemsstaternas budget.

d) Annan handel med varor som är förbjudna enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser.

3. Den anmodade myndigheten skall inte vara skyldig att delta i de särskilda formerna av samarbete enligt denna avdelning, om den typen av begärd utredning inte är tillåten eller inte är föreskriven i den anmodade medlemsstatens nationella rätt. I detta fall skall den begärande myndigheten ha rätt att av samma skäl vägra gå med på gränsöverskridande samarbete i det omvända fallet om sådant begärs av en myndighet i den anmodade staten.

4. Om så föreskrivs i medlemsstaternas nationella rätt, skall de deltagande myndigheterna hos sina nationella rättsliga myndigheter ansöka om godkännande av de planerade utredningarna. För den händelse de behöriga rättsliga myndigheternas godkännande är förenat med vissa villkor, skall de deltagande myndigheterna säkerställa att dessa villkor uppfylls under utredningarnas gång.

5. När en medlemsstats tjänstemän deltar i verksamhet på en annan medlemsstats territorium i enlighet med denna avdelning och där orsakar skador genom sin verksamhet, skall den medlemsstat på vars territorium skadorna har orsakats gottgöra skadan i enlighet med sin nationella lagstiftning på samma sätt som om skadan hade orsakats av dess egna tjänstemän. Denna medlemsstat skall ersättas till fullo av den medlemsstat vars tjänstemän har orsakat skadan för de belopp som den har betalat till de offer eller andra personer eller institut som är ersättningsberättigade.

6. Utan att det påverkar medlemsstatens möjligheter att utöva sina rättigheter gentemot tredje man och oaktat skyldigheten att gottgöra skador enligt punkt 5, andra meningen, skall varje medlemsstat, i det fall som avses i punkt 5, första meningen, avstå från att begära återbetalning

från en annan medlemsstat av det belopp som motsvarar skador den åsamkats.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

7. Uppgifter som inhämtats av tjänstemän under det gränsöverskridande samarbetet enligt artiklarna 20-24 får användas som bevis, i enlighet med nationell rätt och, under iakttagande av de särskilda villkor som har fastställts av de behöriga myndigheterna i den stat där uppgifterna har inhämtats, av de behöriga organ i den medlemsstat som erhåller uppgifterna.

8. Vid aktiviteter enligt artiklarna 20-24 skall tjänstemän på uppdrag på en annan medlemsstats territorium behandlas likadant som tjänstemän i denna stat när det gäller överträdelser som de är offer för eller gör sig skyldiga till.

Artikel 20

Förföljande över gräns

1. Tjänstemän vid en medlemsstats tullförvaltning som i sitt eget land förföljer en person som iakttas då han eller hon gör sig skyldig till någon av överträdelserna som anges i artikel 19.2 och som kan leda till utlämning, eller medverkar i en sådan överträdelse, skall utan föregående tillstånd ha rätt att fortsätta förföljandet på en annan medlemsstats territorium, om de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten, på grund av särskilt brådskande omständigheter, inte på förhand har kunnat underrättas om inresan på territoriet eller om dessa myndigheter inte har kunnat ta sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet.

Senast när de passerar gränsen skall de förföljande tjänstemännen kontakta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljelsen skall äga rum. Förföljandet skall avbrytas så snart som den medlemsstat på vars territorium det äger rum begär att så skall ske. På framställan av de förföljande tjänstemännen skall de behöriga myndigheterna kvarhålla och förhöra den förföljde för att fastställa hans identitet, eller anhålla honom. Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om de tjänstemän på vilka denna bestämmelse skall tillämpas; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

2. Förföljandet skall genomföras enligt följande förfarande, som skall fastställas i den förklaring som avses i punkt 6:

a) De förföljande tjänstemännen skall inte ha rätt att gripa någon.

b) Om ingen framställan om att avbryta förföljandet görs och om de behöriga myndigheterna på vars territorium förföljandet sker inte kan ingripa tillräckligt snabbt, får de förföljande tjänstemännen dock ha rätt att gripa den förföljde tills tjänstemännen i nämnda medlemsstat, vilka omgående skall underrättas, kan fastställa hans identitet eller anhålla honom.

3. Förföljandet skall genomföras i enlighet med punkterna 1 och 2 på något av följande sätt, som skall fastställas i den förklaring som avses i punkt 6:

a) Inom ett visst område eller under en viss tid efter det att gränsen har passerats, vilket skall fastställas i förklaringen.

b) Utan begränsningar i tid eller rum.

4. Förföljandet får bara genomföras på följande allmänna villkor:

a) De förföljande tjänstemännen skall rätta sig efter bestämmelserna i denna artikel och efter lagen i den medlemsstat på vars territorium de opererar. De skall följa de instruktioner som nämnda medlemsstats behöriga myndigheter ger dem.

b) När förföljelsen äger rum till havs skall den, om den fortsätter ut på det öppna havet eller i den exklusiva ekonomiska zonen, genomföras i enlighet med internationell havsrätt som denna återges i Förenta nationernas havsrättskonvention, och när den äger rum på en annan medlemsstats territorium, skall den genomföras i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

c) Tillträde till privata bostäder och till platser till vilka allmänheten inte har tillträde är förbjudet.

d) De förföljande tjänstemännen skall vara lätta att identifiera, antingen genom att de bär uniform eller en armbindel eller genom särskilda anordningen på sina transportmedel. Civila kläder i kombination med neutrala transportmedel utan ovannämnda kännetecken är förbjudet. De förföljande tjänstemännen skall alltid kunna styrka sin officiella befogenhet.

e) De förföljande tjänstemännen får bära tjänstevapen, såvida inte i) den anmodade medlemsstaten har avgivit en allmän förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller ii) annat uttryckligen beslutas av den anmodade medlemsstaten. Vid de tillfällen då en annan medlemsstats tjänsteman tillåts bära sina tjänstevapen får de endast användas i berättigat nödvärn.

f) I avvaktan på att bli förd inför de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet ägde rum får den förföljde, sedan han gripits enligt punkt 2 b, endast underkastas säkerhetsvisitation. Handfängsel får användas under förflyttning. De föremål den förföljde har med sig får beslagtas.

g) Efter varje sådan operation som nämns i punkterna 1, 2 och 3 skall de förföljande tjänstemännen infinna sig hos de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium de har opererat och redogöra för sitt uppdrag. På begäran av dessa myndigheter är de skyldiga att stå till förfogande tills omständigheterna i samband med deras åtgärd har klarlagts i tillräcklig utsträckning. Detta villkor skall gälla även om förföljandet inte har lett till att den förföljde anhålls.

h) Myndigheterna i den medlemsstat varifrån de förföljande tjänstemännen kommer skall, om myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet äger rum så begär, bistå vid den utredning som skall göras efter operationen de deltog i, inbegripet rättsliga förfaranden.

5. En person som till följd av den i punkt 2 avsedda åtgärden har anhållits av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet ägde rum får, oavsett nationalitet, kvarhållas för förhör. Relevanta bestämmelser i nationell rätt gäller i tillämpliga delar.

Om vederbörande inte är medborgare i den medlemsstat på vars territorium han har anhållits, skall han försättas på fri fot senast sex timmar efter anhållandet, varvid timmarna mellan midnatt och nio på

morgonen inte inbegrips, såvida inte nämnda medlemsstats behöriga myndigheter dessförinnan har mottagit en begäran om tillfälligt frihetsberövande i väntan på utlämning.

6. Vid undertecknandet av denna konvention skall varje medlemsstat avge en förklaring där den på grundval av bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 fastställer hur förföljandet på dess territorium skall genomföras.

En medlemsstat får när som helst ersätta sin förklaring med en annan, under förutsättning att denna inte inskränker räckvidden av den föregående.

Varje förklaring skall göras efter samråd med var och en av de berörda medlemsstaterna, i syfte att uppnå likvärdiga arrangemang i dessa stater.

7. Medlemsstaterna får bilateralt utsträcka tillämpningsområdet för punkt 1 och anta ytterligare bestämmelser för genomförandet av denna artikel.

8. När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras, får en medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av denna. Denna förklaring får när som helst återkallas.

Artikel 21

Gränsöverskridande övervakning

1. Tjänstemän vid en medlemsstats tullförvaltning som i sitt eget land bevakar en person som skäligen kan förmodas vara inblandad i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2, skall ha rätt att fortsätta bevakningen på en annan medlemsstats territorium, om den senare har givit sitt tillstånd till den gränsöverskridande bevakningen på grundval av den tidigare framställan om bistånd. Tillståndet kan vara förenat med villkor.

Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om de tjänstemän för vilka denna bestämmelse skall tillämpas; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

På begäran skall bevakningen uppdras åt tjänstemän i den medlemsstat på vars territorium den genomförs.

Den framställan som nämns i första stycket skall ställas till den myndighet som utses av var och en av medlemsstaterna och som är behörig att lämna begärt tillstånd, eller vidarebefordra framställan.

Medlemsstaterna skall underrätta depositarien om den myndighet som utses i detta syfte; depositarien skall underrätta de andra medlemsstaterna om detta.

2. Om tillstånd från den andra medlemsstaten inte kan begäras på förhand på grund av särskilt brådskande omständigheter, skall de tjänstemän som bedriver övervakningen ha rätt att på andra sidan gränsen fortsätta bevakningen efter en person som skäligen kan förmodas vara inblandad i de överträdelser som avses i artikel 19.2, varvid följande villkor skall uppfyllas:

a) De behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium bevakningen skall fortsätta skall omedelbart meddelas, under det att bevakningen pågår, om gränspasseringen.

b) En framställan i enlighet med punkt 1, skall överlämnas utan dröjsmål och innehålla en redogörelse för skälen till att gränsen har passerats utan förhandstillstånd.

Bevakningen skall upphöra så snart som den medlemsstat på vars territorium den äger rum så begär efter meddelandet enligt punkt a eller efter framställan enligt punkt b, eller om tillstånd inte erhålls fem timmar efter det att gränsen har passerats.

3. Bevakningen enligt punkterna 1 och 2 får bara bedrivas på följande allmänna villkor:

a) De tjänstemän som bedriver bevakningen skall rätta sig efter bestämmelserna i denna artikel och efter lagen i den medlemsstat på vars territorium de opererar. De skall följa de anvisningar som nämnda medlemsstats behöriga myndigheter ger dem.

b) Med undantag för de fall som avses i punkt 2 skall tjänstemännen under bevakningen vara försedda med ett dokument som styrker att tillstånd har beviljats.

c) De tjänstemän som bedriver bevakningen skall alltid kunna styrka sin officiella tjänsteställning.

d) De tjänstemän som bedriver bevakningen får bära tjänstevapen, såvida inte i) den anmodade medlemsstaten har avgivit en allmän förklaring att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller ii) annat uttryckligen beslutas av den anmodade medlemsstaten. Vid de tillfällen då tjänstemän från andra medlemsstater tillåts bära sina tjänstevapen får de endast användas i berättigat nödvärn.

e) Tillträde till privatbostäder och till platser till vilka allmänheten inte har tillträde är förbjudet.

f) De tjänstemän som bedriver bevakningen får varken kvarhålla och förhöra den bevakade eller anhålla honom.

g) Varje operation skall avrapporteras till myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium den har genomförts. Det kan begäras att de tjänstemän som bedriver bevakningen personligen inställer sig.

h) Om myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium bevakningen har ägt rum så begär, skall myndigheterna i den medlemsstat där de tjänstemän som bedriver bevakningen kommer ifrån, bistå vid den utredning som följer på den operation de har deltagit i, inbegripet rättsliga förfaranden.

4. Medlemsstaterna får bilateralt utsträcka tillämpningsområdet för denna artikel och anta ytterligare bestämmelser för genomförandet av den.

5. När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras, får varje medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av den. En sådan förklaring får när som helst återkallas.

Artikel 22

Kontrollerade leveranser

1. Varje medlemsstat skall åta sig att säkerställa att det på dess territorium på framställan av en annan medlemsstat kan tillåtas

kontrollerade leveranser inom ramen för utredningar av utlämningsbara brott.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

2. Beslut om genomförande av kontrollerade leveranser skall i varje enskilt fall fattas av den anmodade medlemsstatens behöriga myndigheter under iakttagande av den medlemsstatens nationella rätt.

3. Genomförandet av kontrollerade leveranser skall ske enligt den anmodade medlemsstatens förfaranden. Ledning och kontroll av operationen skall tillkomma den medlemsstatens behöriga myndigheter.

För att undvika varje avbrott av övervakningen skall den anmodade myndigheten överta kontrollen av leveransen vid gränsen eller vid en överenskommen punkt. Den skall säkerställa att varorna övervakas under resten av färden på ett sådant sätt att den när som helst kan anhålla gärningsmännen och beslagta varorna.

4. Försändelser som man har kommit överens om att kontrollera leveransen av kan, med de berörda medlemsstaternas medgivande, hejdas och tillåtas att fortsätta, antingen utan åtgärd eller efter det att deras ursprungliga innehåll har avlägsnats eller ersatts helt eller delvis.

Artikel 23

Hemliga utredningar

1. På framställan av den begärande myndigheten får den anmodade myndigheten ge tillstånd åt sådana tjänstemän från tullförvaltningen i den begärande medlemsstaten eller tjänstemän som handlar på en sådan förvaltnings vägnar och som opererar under antagen identitet (hemliga utredare) att operera på den anmodade medlemsstatens territorium. Den begärande myndigheten skall inkomma med en sådan framställan enbart om det skulle vara ytterst svårt att klarlägga sakförhållandena utan att genomföra de planerade utredningsåtgärderna. Tjänstemännen i fråga skall inom ramen för sin verksamhet ha tillstånd att samla in uppgifter och etablera kontakt med misstänkta eller andra personer som har samröre med dem.

2. Hemliga utredningar i den anmodade medlemsstaten skall ha begränsad varaktighet. Utredningarna skall förberedas och ledas av berörda myndigheter i den anmodade och i den begärande medlemsstaten i nära samarbete.

3. Den anmodade myndigheten skall, i enlighet med sin nationella rätt bestämma på vilka villkor som den hemliga utredningen skall tillåtas samt villkoren för dess genomförande. Om uppgifter som rör en annan överträdelse än den som omfattas av den ursprungliga framställan erhålls under det att en hemlig utredning pågår, skall villkoren för hur sådana uppgifter får användas också avgöras av den anmodade myndigheten i enlighet med dess nationella rätt.

4. Den anmodade myndigheten skall tillhandahålla den personal och de tekniska hjälpmedel som behövs. Den anmodade myndigheten skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda de tjänstemän som avses i punkt 1 när de är aktiva i den anmodade medlemsstaten.

5. När instrumentet för antagande av denna konvention deponeras, får varje medlemsstat förklara att den inte är bunden av denna artikel eller del av denna. En sådan förklaring får när som helst återkallas.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

Artikel 24

Gemensamma specialutredningslag

1. Myndigheterna i flera medlemsstater får, genom ömsesidig överenskommelse, inrätta ett gemensamt specialutredningslag som stationeras i en medlemsstat och består av tjänstemän som har relevant specialkompetens.

Detta gemensamma specialutredningslag skall ha följande uppgifter:

– Genomföra svåra och krävande utredningar av vissa bestämda överträdelser, som kräver samtidiga och samordnade insatser i de berörda medlemsstaterna.

– Samordna gemensamma insatser för att förhindra och upptäcka bestämda typer av överträdelser samt inhämta uppgifter om de inblandade personerna, personer i deras omgivning och deras metoder.

2. De gemensamma specialutredningslagen skall operera på följande allmänna villkor:

a) De skall bara inrättas i ett bestämt syfte och för begränsad tid.

b) Laget skall ledas av en tjänsteman från den medlemsstat där laget skall bedriva sin verksamhet.

c) De deltagande tjänstemännen skall vara bundna av lagen i den medlemsstat på vars territorium laget skall bedriva sin verksamhet.

d) Den medlemsstat där laget skall bedriva sin verksamhet skall skapa de nödvändiga organisatoriska förutsättningarna för att laget skall kunna operera.

3. Deltagandet i laget skall inte ge de tjänstemän som ingår i det befogenhet att ingripa på en annan medlemsstats territorium.

AVDELNING V

DATASKYDD

Artikel 25

Dataskydd vid utbyte av uppgifter

1. Vid utbyte av uppgifter skall tullförvaltningarna i varje enskilt fall ta hänsyn till kraven på skydd av personuppgifter. De skall särskilt ta hänsyn till tillämpliga bestämmelser i Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. I detta syfte får en medlemsstat, i enlighet med punkt 2, uppställa villkor för hur informationen får behandlas av en annan medlemsstat till vilken dessa personuppgifter har lämnats.

2. Utan att det påverkar bestämmelserna i konventionen om användning av informationsteknologi för tulländamål skall följande bestämmelser tillämpas på överföring av personuppgifter enligt denna konvention:

a) Personuppgifter får av den mottagande myndigheten endast behandlas för de ändamål som avses i artikel 1.1. Utan föregående samtycke från den medlemsstat som har tillhandahållit dem, får den myndigheten överföra dem till sina tullförvaltningar, samt utredande och rättsliga organ för att möjliggöra för dessa att åtala och bestraffa överträdelse i enlighet med vad som anges i artikel 4.3. I övriga fall krävs samtycke från den medlemsstat som har tillhandahållit dem.

b) Den myndighet i medlemsstaten som överlämnar uppgifter skall se till att de är korrekta och aktuella. Om det visar sig att uppgifter har överlämnats som är oriktiga eller uppgifter har överlämnats som inte borde ha överlämnats eller att det krävs att lagligen överlämnade uppgifter i ett senare skede förstörs i enlighet med lagen i den överlämnande medlemsstaten skall den mottagande myndigheten omedelbart underrättas om detta. Den är då skyldig att korrigera uppgifterna i fråga eller förstöra dem. Om den mottagande myndigheten har anledning att tro att överlämnade uppgifter är oriktiga eller bör förstöras, skall den underrätta den överlämnande myndigheten.

c) I fall då överlämnade uppgifter, i enlighet med lagen i den överlämnande medlemsstaten, skall förstöras eller ändras, skall den berörda personen ha rätt att rätta uppgiften.

d) De berörda myndigheterna skall skriftligen bekräfta överföringen och mottagandet av de uppgifter som har utväxlats.

e) Den överlämnande myndigheten och den mottagande myndigheten skall vara skyldiga att meddela den berörda personen, på dennes framställan, vilka uppgifter om honom/henne som har överlämnats samt för vilket ändamål de är avsedda. Denna skyldighet skall inte föreligga, om det efter utredning visar sig att allmänintresset av att inte lämna ut uppgifterna till den berörda personen väger tyngre än den berörda personens intresse av att få uppgifterna. Vidare skall den berörda personens rätt att få veta vilka uppgifter om honom/henne som har överlämnats regleras av nationella lagar, andra författningar och förfaranden i den medlemsstat på vars territorium uppgifterna begärs. Innan beslut fattas om att lämna ut uppgifterna till vederbörande, skall den överlämnande myndigheten beredas tillfälle att yttra sig.

f) Medlemsstaterna skall i enlighet med sina egna lagar, förordningar och förfaranden vara ansvariga för den skada som åsamkas en person genom att de överlämnade uppgifterna behandlas i den berörda medlemsstaten. Detsamma skall gälla om skadan orsakas av att oriktiga uppgifter har överlämnats eller av att den överlämnande myndigheten har handlat i strid med konventionen.

g) De överlämnade uppgifterna skall bara bevaras så länge som det är nödvändigt för att syftet med överlämnandet skall uppnås. Den berörda medlemsstaten skall vid lämplig tidpunkt försäkra sig om behovet av att behålla uppgifterna.

h) De uppgifter som överförs skall under alla omständigheter åtminstone åtnjuta det skydd som den mottagande medlemsstaten tillförsäkrar uppgifter av samma slag.

i) Varje medlemsstat skall vidta lämpliga åtgärder för att genom en effektiv kontroll säkerställa att denna artikel efterlevs. Varje medlemsstat kan anförtro denna uppgift åt de nationella kontrollmyndigheter som

avses i artikel 17 i konventionen om användning av informationsteknologi på tullområdet.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

3. Uttrycket "behandling av personuppgifter" i denna artikel skall omfattas av definitionen i artikel 2 b i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46 EG av den 24 oktober 1995 om skyddet för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (1).

AVDELNING VI TOLKNING AV KONVENTIONEN

Artikel 26 **Domstolen**

1. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig att avgöra varje tvist mellan medlemsstaterna om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, om rådet inte har lyckats avgöra tvisten inom sex månader efter det att den hänskjutits till rådet av en av dess medlemsstater.

2. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig att avgöra varje tvist mellan medlemsstaterna och kommissionen om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention som inte har kunnat avgöras genom förhandling. En sådan tvist kan hänskjutas till EG-domstolen sex månader efter den dag då en av parterna underrättade den andra parten om att det föreligger en tvist.

3. Europeiska gemenskapernas domstol skall vara behörig enligt villkoren i punkterna 4 7 att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av denna konvention.

4. Varje medlemsstat kan, genom en förklaring som avges vid undertecknandet av denna konvention eller vid varje annat tillfälle efter undertecknandet, godkänna Europeiska gemenskapernas domstols behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av denna konvention på de villkor som anges i antingen punkt 5 a eller punkt 5 b.

5. En medlemsstat som har avgivit en förklaring enligt punkt 4 skall ange antingen att

a) varje domstol i den staten, mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, får begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i en fråga som uppkommer vid den domstolen och som rör tolkningen av denna konvention, om den domstolen anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken, eller att

b) varje domstol i den staten får begära att Europeiska gemenskapernas domstol meddelar ett förhandsavgörande i en fråga som uppkommer vid den domstolen och som rör tolkningen av denna konvention, om den domstolen anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken.

6. Protokollet om Europeiska gemenskapernas domstols stadga och dess rättegångsregler skall tillämpas.

7. Varje medlemsstat skall, oavsett om den har avgivit en förklaring enligt punkt 4, ha rätt att till Europeiska gemenskapernas domstol

inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter i ärenden som hänskjutits till domstolen enligt punkt 5.

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

8. Domstolen skall inte vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av de aktiviteter som behöriga brottsbekämpande organ utför inom ramen för denna konvention, eller av medlemsstaternas utövning av sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

AVDELNING VII TILLÄMPNING OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 27

Sekretess

Tullförvaltningarna skall i varje enskilt fall av informationsutbyte ta hänsyn till kraven på utredningssekretess. I detta syfte får en medlemsstat uppställa villkor för hur informationen får användas av en annan medlemsstat till vilken denna information kan lämnas.

Artikel 28

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Denna konvention skall inte tvinga medlemsstaternas myndigheter att lämna ömsesidigt bistånd, om detta sannolikt skulle störa den berörda statens allmänna ordning eller skada andra väsentliga intressen, särskilt vad gäller dataskydd, eller då omfattningen av de begärda åtgärderna, särskilt inom ramen för de särskilda samarbetsformerna enligt avdelning IV, är uppenbart oproportionerliga i förhållande till den påstådda överträdelsens svårighetsgrad. I sådana fall kan bistånd helt eller delvis vägras eller bifallas under förutsättning att vissa villkor uppfylls.

2. Varje avslag att lämna bistånd skall motiveras.

Artikel 29

Kostnader

1. Medlemsstaterna skall normalt avsäga sig alla krav på ersättning av kostnader som uppstått vid genomförandet av denna konvention med undantag för kostnader för arvoden till experter.

2. Om väsentliga och extraordinära utgifter krävs för att verkställa en framställan, skall de berörda tullförvaltningarna samråda för att fastställa de villkor under vilka en begäran skall verkställas samt på vilket sätt kostnaderna skall bäras.

Artikel 30
Reservationer

Prop.1999/2000:122
Bilaga 2

1. Med undantag av de reservationer som anges i artikel 20.8, artikel 21.5 och artikel 23.5 är reservationer mot denna konvention inte tillåtna.

2. De medlemsstater som redan har träffat inbördes avtal som omfattar de områden som regleras i avdelning IV i denna konvention får göra reservationer enligt punkt 1 endast om dessa inte påverkar deras skyldigheter enligt sådana avtal.

3. De skyldigheter som följer av bestämmelserna om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna i konventionen av den 19 juni 1990 om tillämpning av Schengenavtalet av den 14 juni 1985, där ett förstärkt samarbete föreskrivs, skall därför inte beröras av denna konvention när det gäller förbindelserna mellan de medlemsstater som är bundna av dessa bestämmelser.

Artikel 31
Territoriell tillämpning

1. Denna konvention skall tillämpas på medlemsstaternas territorier enligt artikel 3.1 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (2), med de ändringar som följer av anslutningsakten för Republiken Österrike, Republiken Finland och Konungariket Sverige samt de anpassningar av fördragen som unionen grundar sig på (3) samt av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 82/97 av den 19 december 1996 (4), som för Förbundsrepubliken Tysklands del även omfattar ön Helgoland och Büsingens territorium (inom ramen för och i enlighet med fördraget av den 23 november 1964, eller gällande version, mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Schweiziska edsförbundet om att inkludera kommunen Büsingen am Hochrein i Schweiziska edsförbundets tullområde) samt kommunerna Livigno och Campione d'Italia för Republiken Italien, och den skall även tillämpas på det territorialvatten, de inre vattenvägar och det luftrum som ingår i medlemsstaternas territorier.

2. Rådet, som skall besluta enhälligt enligt förfarandet i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, kan anpassa punkt 1 till varje ändring av de bestämmelser i gemenskapsrätten som avses där.

Artikel 32
Ikraftträdande

1. Denna konvention skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall underrätta depositarien när de konstitutionella förfaranden för antagande av denna konvention har genomförts.

3. Denna konvention träder i kraft nittio dagar efter det att den underrättelse som avses i punkt 2 lämnats av den stat som skall vara

medlem i Europeiska unionen när rådet antar den akt genom vilken denna konvention upprättas som sist fullgör denna formalitet.

4. Fram till det att denna konvention träder i kraft får varje medlemsstat i samband med underrättelse enligt punkt 2 eller därefter förklara att konventionen, med undantag av artikel 26 i denna, vad medlemsstaten beträffar, är tillämplig i dess förbindelser med de medlemsstater som har gjort samma förklaring. Sådana förklaringar skall börja gälla nittio dagar efter det att de har deponerats.

5. Denna konvention skall tillämpas endast på sådana framställningar som görs efter dagen när den träder i kraft eller efter dagen då den börjar tillämpas mellan den anmodade medlemsstaten och den begärande medlemsstaten.

6. Medlemsstaternas konvention av den 7 september 1967 om ömsesidigt bistånd mellan de respektive tullförvaltningarna skall upphävas den dag då denna konvention träder i kraft.

Artikel 33 **Anslutning**

1. Varje stat som blir medlem av Europeiska unionen skall ha rätt att ansluta sig till denna konvention.

2. Den av Europeiska unionens råd upprättade konventionstexten på den anslutande medlemsstatens språk är giltig.

3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

4. Denna konvention skall, i förhållande till varje stat som ansluter sig till den, träda i kraft nittio dagar efter det att staten har deponerat sitt anslutningsinstrument eller på dagen för denna konventions ikraftträdande, om denna ännu inte har trätt i kraft när nittiodagarsperioden löper ut.

5. Om denna konvention ännu inte har trätt i kraft när en anslutande medlemsstat deponerat sitt anslutningsinstrument, skall artikel 32.4 tillämpas för anslutna medlemsstater.

Artikel 34 **Ändringar**

1. Ändringar av denna konvention får föreslås av varje medlemsstat i egenskap av hög fördragsslutande part.

Varje ändringsförslag skall tillställas depositarien, som skall lämna det till rådet och kommissionen.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 31.2 skall ändringarna av denna konvention fastställas av rådet, som skall rekommendera medlemsstaterna att anta dem i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

3. De enligt punkt 2 fastställda ändringarna träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i artikel 32.3.

1. Generalsekreteraren vid Europeiska unionens råd skall vara depositarie för denna konvention.

2. Depositarien skall i Europeiska gemenskapernas officiella tidning offentliggöra uppgifter om vilka medlemsstater som har antagit och anslutit sig till konventionen, om genomförandet, förklaringar och reservationer samt alla andra meddelanden om denna konvention.

---

(1) EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

(2) EGT L 302, 19.10.1992, s. 2.

(3) EGT L 1, 1.1.1995, s. 181.

(4) EGT L 17, 21.1.1997, s. 2.

BILAGA

FÖRKLARINGAR SOM SKALL BIFOGAS KONVENTIONEN OCH OFFENTLIGGÖRAS I OFFICIELLA TIDNINGEN

1. Till artiklarna 1.1 och 28

Med hänvisning till undantagen från skyldigheten att lämna bistånd i artikel 28 i konventionen, förklarar Italien att verkställandet av en framställan om ömsesidigt bistånd på grundval av konventionen, när det gäller överträdelser som enligt italiensk lag inte är överträdelser av nationella tullbestämmelser eller av gemenskapens tullbestämmelser beroende på uppdelningen av behörigheten mellan de nationella myndigheterna när det gäller att förhindra och åtala brott kan störa den allmänna ordningen eller skada andra väsentliga nationella intressen.

2. Till artiklarna 1.2 och 3.2

Danmark och Finland förklarar att de tolkar begreppet "rättsliga myndigheter" eller "rättslig myndighet" i artiklarna 1.2 och 3.2 i konventionen på samma sätt som de gör i de förklaringar de har avgivit enligt artikel 24 i Europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål, undertecknad i Strasbourg den 20 april 1959.

3. Till artikel 4.3 andra strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 andra strecksatsen endast omfattar sådana handlingar genom vilket en person deltar när en grupp personer, som handlar i ett gemensamt syfte, gör sig skyldig till en eller flera av de berörda överträdelserna, även om personen i fråga inte deltar i

själva utförandet av brottet eller brotten i fråga. Ett sådant deltagande skall vara grundat på kunskaper om gruppens syfte och brottsliga aktiviteter i allmänhet, eller kunskaper om gruppens avsikt att begå det eller de ifrågavarande brottet(n).

4. Till artikel 4.3 tredje strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 tredje strecksatsen endast är tillämplig för de bakomliggande brott, avseende vilka mottagande av stulna varor, alltid är straffbara enligt dansk lag, däri inbegripet paragraf 191 a i den danska strafflagen om mottagande av stulna droger och paragraf 284 i strafflagen om mottagande av stulna varor i förbindelse med smuggling av särskilt grov art.

5. Till artikel 6.4

Danmark, Finland och Sverige förklarar att sambandsmännen enligt artikel 6.4 också kan företräda Norges och Islands intressen eller vice versa. De fem nordiska länderna har sedan 1982 haft ett arrangemang där de utplacerade sambandsmännen från ett av de deltagande länderna också företräder de andra deltagande länderna. Detta arrangemang gjordes för att förstärka kampen mot olaglig narkotikahandel och att begränsa den ekonomiska bördan för enskilda länder genom utplaceringen av sambandsmännen. Danmark, Finland och Sverige fäster stort avseende vid att detta väl fungerande arrangemang fortsätter.

6. Till artikel 20.8

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 20 på följande villkor:

Om förföljelse utförs till havs eller i luften av tullmyndigheterna i en annan medlemsstat får förföljelsen utsträckas till danskt territorium, inbegripet danska territorialvatten och luftrummet ovanför danskt territorium, endast om behöriga danska myndigheter har fått förhandsunderrättelse därom.

7. Till artikel 21.5

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 21 på följande villkor:

Gränsöverskridande övervakning utan föregående tillstånd får utföras endast i enlighet med artikel 21.2 och 21.3 om det finns allvarliga skäl att förmoda att de personer som bevakas är inblandade i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2 och som kan föranleda utlämning.

Medlemsstaterna skall åta sig att i rådet informera varandra om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att de åtaganden som avses i punkt i) efterlevs.

9. Förklaring enligt artikel 26.4

Vid undertecknandet av denna konvention har följande förklarat att de godkänner domstolens behörighet på de i artikel 26.5 angivna villkoren:

- Irland enligt förfarandena i artikel 26.5 a,
- Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Grekland, Republiken Italien och Republiken Österrike enligt förfarandena i artikel 26.5 b.

FÖRKLARING

Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Italien och Republiken Österrike, förbehåller sig rätten att i sin nationella lagstiftning föreskriva, att när en fråga om tolkningen av konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningarna uppkommer i en fråga vid en sådan domstol i en medlemsstat mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall den nationella domstolen föra frågan vidare till Europeiska gemenskapernas domstol.

Förklarande rapport om konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

*(Antagen av rådet den 28 maj 1998)
(98/C 189/01)*

I. INLEDNING

i) Syftet med konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (konventionen) (EGT C 24, 23.1.1998, s. 1) är att förbättra samarbetet mellan EU:s medlemsstaters tullförvaltningar när det gäller att förhindra, utreda och åtala överträdelser av tullbestämmelserna. Konventionen upprättades av Europeiska unionens råd i Bryssel den 18 december 1997 och undertecknades samma dag. Den bygger på en tidigare konvention om tullsamarbete, nämligen konventionen mellan medlemsstaterna i Europeiska ekonomiska gemenskapen om ömsesidigt bistånd mellan tullmyndigheterna, undertecknad i Rom den 7 september 1967 (1967 års Neapelkonvention).

Historisk bakgrund

ii) Effektivt samarbete mellan tullförvaltningar har alltid haft hög prioritet.

iii) 1967 års Neapelkonvention kom till som ett resultat av insikten att samarbete mellan tullförvaltningarna skulle bidra till att säkerställa korrekt uppbörd av tullar och andra import- och exportavgifter samt förbättra effektiviteten när det gäller att förhindra, utreda och åtala överträdelser av tullbestämmelserna. Alla Europeiska unionens medlemsstater med undantag av Sverige, Finland och Österrike har sedan dess anslutit sig till konventionen (1).

iv) Sedan Maastrichtfördraget trädde i kraft har tullsamarbetet givits hög prioritet inom ramen för avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen. Det fanns en insikt om att det var nödvändigt att utarbeta en ny konvention för att uppdatera 1967 års Neapelkonvention mot bakgrund av den inre marknaden och avskaffandet av rutintullkontroller vid de inre gränserna. Arbetet med utkastet till konventionen fanns med bland de prioriterade verksamhetsområdena i rådets resolution av den 14 oktober 1996 om fastställande av prioriteringar för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor under tiden 1 juli 1996 30 juni 1998 (EGT C 319, 26.10.1996, s. 1).

v) Diskussionerna om en ny konvention hade inletts 1990. De första utkastet till en konvention innehöll förslag till ett tullinformationssystem (TIS) som sedan togs bort och behandlades i en särskild konvention. Konventionen om användning av informationsteknologi för tulländamål

(TIS-konventionen EGT C 316, 27.11.1995, s. 33) antogs 1995. Efter överenskommelsen om TIS-konventionen började förhandlingarna om konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar på nytt.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

*Stöd på hög nivå för konventionen om ömsesidigt bistånd
och samarbete mellan tullförvaltningar*

vi) På senare tid har stöd för ingående av denna konvention uttryckts på hög nivå vid ett flertal tillfällen. Som ett erkännande av tullförvaltningarnas viktiga roll i kampen mot den organiserade brottsligheten rekommenderade till exempel rådet i sin handlingsplan mot den organiserade brottsligheten som godkändes av Europeiska rådet i Amsterdam i juni 1997, att diskussionerna om konventionen skulle vara avslutade före utgången av 1997 (EGT C 251, 15.8.1997, s. 1). Handlingsplanen innehåller också en allmän rekommendation om att eventuella ratificeringsförfaranden snabbt skall föras upp på de nationella parlamentens dagordningar.

vii) I kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet (En åtgärdsplan för transiteringen i Europa En ny tullpolitik) som följer Europaparlamentets tillfälliga undersökningskommitté för frågor om bedrägeri vid transitering rekommenderas också följande (i punkt 4.3.4):

"Förutom förebyggande av bedrägeri är det nödvändigt att utveckla en politik för upptäckt och bekämpning av det, särskilt när det är ett led i den stora organiserade finansiella och ekonomiska brottsligheten. En förutsättning för detta är dels effektivt genomförande av befintliga instrument, varav vissa är nya, och dels att lämpliga instrument och mekanismer utvecklas för införande av en politik för utökade straffrättsliga åtgärder."

Ingåendet av konventionen bör ses som ett viktigt bidrag till att uppnå detta mål.

Befintliga rättsliga grunder för tullsamarbete

viii) Det finns ett behov av ett effektivt samarbete mellan tullförvaltningarna i medlemsstaterna inom både Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen. Tullsamarbetet inom ramen för Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen gäller korrekt tillämpning av gemenskapens tull- och jordbrukslagstiftning. Tullsamarbetet inom ramen för avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen gäller brottsbekämpning i samband med överträdelser av tullbestämmelserna, dvs. att upptäcka, utreda och åtala överträdelser av nationella tullbestämmelser samt att bestraffa och åtala överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser. Dessa begrepp definieras i konventionen och förklaras längre fram i denna förklarande rapport. Den befintliga Neapelkonventionen från 1967 kommer att upphävas när den nya konventionen har ratificerats i alla medlemsstater och träder i kraft.

ix) Inom gemenskapsramen föreskrivs det i rådets förordning (EG) nr 515/97 ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter samt samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (EGT L 82, 22.3.1997, s. 1). Förordningens bestämmelser om bistånd på begäran och om bistånd på eget initiativ är nästan desamma som motsvarande bestämmelser i föreliggande konvention. I tabellen i bilaga A till denna förklarande rapport anges de motsvarande bestämmelserna. Medan förordning (EG) nr 515/97 omfattar bistånd och samarbete när det gäller att upptäcka och utreda överträdelser av gemenskapens tullbestämmelser, anges i den här konventionen de nödvändiga formerna för samarbetet när det gäller att åtala och bestraffa sådana överträdelser, särskilt genom straffrättsliga åtgärder.

x) Bestämmelserna i förordning (EG) nr 515/97 har, där de är tillämpliga, ersatt motsvarande bestämmelser i 1967 års Neapelkonvention. 1967 års Neapelkonvention fortsätter att föreskriva tullsamarbete beträffande straffrättsliga förfaranden. Till dess att medlemsstaterna har överfört den nya konventionen kommer tullsamarbetet inom ramen för avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen även i fortsättningen att baseras på 1967 års Neapelkonvention. 1967 års Neapelkonvention är den rättsliga grunden för informationsutbytet mellan tullförvaltningarna. Så snart den nya konventionen träder i kraft kommer även den att ingå i den rättsliga grunden för det informationsutbyte som föreskrivs i TIS-konventionen.

Ikraftträdande

xi) Konventionen kommer att träda i kraft nittio dagar efter det att den sista medlemsstaten har fullgjort de konstitutionella förfarandena för dess antagande. Fram till dess att konventionen träder i kraft får varje medlemsstat förklara att den kommer att tillämpa konventionen i förbindelserna med de medlemsstater som har avgett samma förklaring. Det innebär att medlemsstaterna inte behöver vänta tills den sista medlemsstaten genomfört sina förfaranden innan de kan tillämpa konventionens bestämmelser.

xii) 1967 års Neapelkonvention kommer att tillämpas för samarbete som berör de signatärmedlemsstater som ännu inte har genomfört de konstitutionella förfarandena för att anta den nya konventionen eller som har genomfört dessa förfaranden man inte avgett den förklaring som avses i punkt xi. 1967 års Neapelkonvention kommer att upphöra att gälla när den nya konventionen träder i kraft.

xiii) En framställan om bistånd och samarbete kommer att bifallas i enlighet med nationell lagstiftning. Så snart konventionen träder i kraft kommer medlemsstaterna att vara tvingade att tillämpa bestämmelserna i den. De enda undantagen anges i artiklarna 19.3, 19.4 och 28 i konventionen enligt vilka undantag medges från skyldigheten att lämna bistånd samt i artikel 30 i konventionen enligt vilken reservationer medges när det gäller de frivilliga bestämmelserna om förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar.

Förhållandet till andra bestämmelser om samarbete i brottmål

xiv) I artikel 1 i konventionen fastställs förhållandet mellan konventionen och bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål mellan rättsliga myndigheter samt befintliga bilaterala och multilaterala avtal. Enligt konventionen måste inbördes rättshjälp mellan tullförvaltningar skiljas från inbördes hjälp i brottmål; medan den första har att göra med nationella bestämmelser och gemenskapsbestämmelser inom tullområdet som berör vissa straffrättsliga aspekter, hänför sig den senare enbart till bestämmelserna i strafflagen. Medlemsstaterna är inte förhindrade att ingå eller utnyttja befintliga överenskommelser, förutsatt att dessa är fördelaktigare än bestämmelserna i konventionen.

xv) I artikel 3 i konventionen föreskrivs det att när en rättslig myndighet genomför eller leder en brottsutredning får denna myndighet avgöra om den skall tillämpa bestämmelserna i konventionen eller bestämmelserna om inbördes rättshjälp i brottmål. Huruvida en rättslig myndighet skall medverka samt den rättsliga myndighetens beslut om vilka bestämmelser som skall tillämpas beror på den nationella lagstiftningen och de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall.

xvi) I artikel 30 i konventionen fastställs förhållandet mellan konventionen och Schengensystemet. Konventionen påverkar inte fördelaktigare bestämmelser i konventionen från 1990 om tillämpning av Schengenavtalet (Schengenkonventionen), och den tillåter inte de medlemsstater som också är medlemmar i Schengen att avsäga sig några skyldigheter som de har ingått enligt Schengenkonventionen. De bestämmelser i de båda konventionerna som motsvarar varandra beskrivs mer detaljerat längre fram i denna förklarande rapport. De bestämmelser som motsvarar varandra visas också i tabellen i bilaga A.

Kort sammanfattning av bestämmelserna i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar

xvii) I konventionen föreskrivs bistånd på framställan och bistånd på eget initiativ mellan tullförvaltningar. Dessa bestämmelser är i stor utsträckning en upprepning av bestämmelserna i 1967 års Neapelkonvention. I bilaga A till denna förklarande rapport finns en tabell som visar de bestämmelser som motsvarar varandra.

xviii) Den nya konventionen går på flera sätt längre än 1967 års Neapelkonvention. I konventionen föreskrivs särskilda samarbetsformer mellan tullförvaltningar. Dessa särskilda samarbetsformer inbegriper förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning, kontrollerade leveranser, hemliga utredningar och gemensamma specialutredningslag. Enligt artiklarna 20.8, 21.5 och 23.5 får medlemsstaterna förklara att de inte är bundna av vissa bestämmelser eller delar av dessa vilka avser särskilda samarbetsformer. Dessa förklaringar får återtas när som helst. Andra brottsbekämpande myndigheter än tullen får under vissa

omständigheter använda de bestämmelser i konventionen som inte återfinns i 1967 års Neapel-konvention.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

xix) Konventionen innehåller bestämmelser om dataskydd som omfattar uppgifter som utväxlas utanför TIS. Det kommer mestadels att röra sig om ickeautomatiserat utbyte av uppgifter. TIS-konventionen innehåller egna regler för dataskydd.

xx) I artikel 26 i konventionen anges också att Europeiska gemenskapernas domstol har en uppgift i samband med tolkningen av konventionen.

II. KOMMENTAR TILL ARTIKLARNA

AVDELNING I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

1.1 I denna artikel föreskrivs det att konventionens tillämpningsområde skall omfatta medlemsstater som ger varandra ömsesidigt bistånd i syfte att förhindra och upptäcka överträdelse av nationella tullbestämmelser samt åtala och bestraffa överträdelse av gemenskapens tullbestämmelser och av nationella tullbestämmelser.

1.2 I detta sammanhang bör det noteras att förhinderande och upptäckt av överträdelse av gemenskapens tullbestämmelser omfattas av förordning (EG) nr 515/97. Verkställighet (dvs. åtal och bestraffning) av sådana överträdelse faller inom ramen för avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen och omfattas av den här konventionen. Gemenskapens tullbestämmelser och nationella tullbestämmelser definieras i artikel 4 i konventionen.

1.3 I artikeln föreskrivs det också att konventionen inte skall inverka på tillämpliga bestämmelser om inbördes rättshjälp i brottmål mellan rättsliga myndigheter eller redan befintliga, fördelaktigare bestämmelser i bilaterala eller multilaterala avtal. Medlemsstaterna behöver inte avstå från att ingå eller utnyttja befintliga överenskommelser om inbördes rättshjälp, eller bilaterala eller multilaterala överenskommelser om ömsesidigt bistånd, förutsatt att dessa är fördelaktigare. Denna bestämmelse motsvarar en liknande bestämmelse i artikel 23 i 1967 års Neapelkonvention.

1.4 Valet av modell för genomförande av det ömsesidiga biståndet beror på de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall.

1.5 Danmark och Finland har avgett förklaringar om deras tolkning av begreppet rättsliga myndigheter i artiklarna 1.2 och 3.2 i konventionen. Dessa förklaringar återges i sin helhet i bilaga B till denna förklarande rapport.

2.1 I denna artikel klargörs att tullförvaltningarna bara kan tillämpa konventionen inom ramen för sina nationella befogenheter och att konventionen inte påverkar tullförvaltningarnas nationella befogenheter.

2.2 Vad som avses med tullförvaltningar i denna konvention definieras i artikel 4.7 i konventionen.

2.3 I samband med denna konvention bör det uppmärksammas att tullförvaltningarnas behörighetsområden i hög grad skiljer sig åt mellan de olika medlemsstaterna.

Artikel 3

3.1 I denna artikel noteras det att konventionen omfattar ömsesidigt bistånd och samarbete inom ramen för brottsutredningar om överträdelser av nationella tullbestämmelser och av gemenskapens tullbestämmelser. Det konstateras att en rättslig myndighet som genomför eller leder en brottsutredning får avgöra om den skall tillämpa bestämmelserna i denna konvention eller bestämmelserna om inbördes rättshjälp i brottmål.

3.2 Beslutet beror på de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall och på den begärande medlemsstatens principer för straffrättsliga förfaranden.

3.3 Medlemsstaterna skall tillämpa konventionen inom ramen för sin nationella lagstiftning. Det beror på bestämmelserna i den nationella lagstiftningen om en rättslig myndighet skall medverka vid tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention.

3.4 Danmark och Finland har avgett förklaringar om deras tolkning av begreppet rättsliga myndigheter i artiklarna 1.2 och 3.2 i konventionen. Dessa förklaringar återges i sin helhet i bilaga B till denna förklarande rapport.

Artikel 4

Denna artikel innehåller en uppsättning definitioner av termer som används i konventionen.

4.1 *Nationella tullbestämmelser* är en medlemsstats lagar och andra författningar som avser gränsöverskridande olaglig handel med varor som är föremål för förbuds-, begränsnings- eller kontrollåtgärder samt icke-harmoniserade punktskatter vilkas tillämpning helt eller delvis omfattas av denna stats tullförvaltnings behörighet. Det är viktigt att notera aspekten "helt eller delvis" i denna definition eftersom tullmyndigheternas behörighetsområden i hög grad skiljer sig åt mellan de olika medlemsstaterna. I artikel 4.7 i konventionen definieras tullförvaltningar och det föreskrivs att andra brottsbekämpande organ får tillämpa bestämmelserna i konventionen när detta ligger inom deras behörighetsområde enligt de nationella tullbestämmelserna.

Som exempel på nationella tullbestämmelser kan nämnas lagstiftning som förbjuder import och export av psykotropa ämnen och narkotika

eller pedofilmaterial, inskränker möjligheterna att importera vissa vapen och begränsar personlig import av alkohol- och tobaksvaror till att gälla varor för personligt bruk. Denna lista tjänar endast som exempel. De nationella tullbestämmelserna varierar mellan medlemsstaterna.

4.2 *Gemenskapens tullbestämmelser* är gemenskapsbestämmelser och deras åtföljande genomförandebestämmelser som reglerar import, export, transitering och närvaro av varor som är föremål för handel mellan medlemsstaterna och tredje land samt mellan medlemsstaterna i fråga om varor som inte har gemenskapsstatus eller varor som underkastas kompletterande kontroller eller utredningar i syfte att fastställa deras gemenskapsstatus. Bestämmelser som antas på gemenskapsnivå inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och de särskilda bestämmelser som antagits för varor härrörande från förädling av jordbruksprodukter ingår i denna definition. Gemenskapsbestämmelser om harmoniserade punktskatter och mervärdesskatt på import tillsammans med nationella genomförandebestämmelser ingår också. Det bör noteras att gemenskapens tullbestämmelser i allmänhet ligger helt inom de nationella tullförvaltningarnas behörighetsområde. Detta står i motsatsställning till nationella tullbestämmelser där andra brottsbekämpande organ delvis kan ha behörighet.

4.3 *Överträdelser* definieras så att termen inbegriper deltagande i eller försök till överträdelser av nationella tullbestämmelser eller gemenskapens tullbestämmelser, deltagande i en kriminell organisation som gör sig skyldig till sådana överträdelser och tvätt av pengar som härrör från sådana överträdelser i enlighet med artikel 4.3 i konventionen.

Danmark har avgett förklaringar avseende artikel 4.3 i vilka anges Danmarks tolkning av "deltagande i en kriminell organisation som gör sig skyldig till sådana överträdelser" samt "tvätt av pengar som härrör från sådana överträdelser". Dessa förklaringar återges i sin helhet i bilaga B till denna förklarande rapport.

4.4 *Ömsesidigt bistånd* är bistånd mellan tullförvaltningarna.

4.5 *Begärande myndighet* är den behöriga myndigheten i den medlemsstat som gör en framställan om bistånd.

4.6 *Anmodad myndighet* är den behöriga myndigheten i den medlemsstat till vilken en framställan om bistånd riktas.

4.7 *Tullförvaltningar* definieras så att termen inbegriper medlemsstaternas tullmyndigheter och andra myndigheter med behörighet att tillämpa konventionens bestämmelser. Tullmyndigheternas behörighetsområden varierar i hög grad mellan de olika medlemsstaterna och enligt denna definition får andra brottsbekämpande organ (t.ex. polisen) tillämpa bestämmelserna i konventionen när de är behöriga att ingripa i samband med överträdelser av tullbestämmelserna så som de definieras i artikel 4.1 och 4.2 i konventionen.

4.8 *Personuppgifter* betyder alla uppgifter om en identifierad eller identifierbar fysisk person. Denna definition hänger samman med bestämmelserna om dataskydd i artikel 25 i konventionen.

4.9 *Gränsöverskridande samarbete* betyder samarbete mellan tullförvaltningarna över en medlemsstats gränser. Bestämmelser om denna typ av samarbete finns i avdelning IV i konventionen.

5.1 Enligt denna artikel skall framställningar om bistånd i enlighet med konventionen samordnas av en central enhet, och för detta ändamål skall denna enhet utses inom medlemsstaternas respektive tullmyndighet. I artikeln tillfogas emellertid att direkt samarbete mellan övriga enheter vid medlemsstaternas tullmyndigheter inte är uteslutet, särskilt inte i brådskande fall. Syftet med dessa bestämmelser är att försöka säkerställa att åtgärder inom det ömsesidiga biståndet kontrolleras och samordnas på lämpligt sätt samt att tillgängliga resurser utnyttjas optimalt; syftet är också att säkerställa att arrangemangen i varje enskilt fall är effektiva och ger resultat.

5.2 Om en begäran om bistånd faller utanför en tullmyndighets behörighetsområde skall den centrala samordningsenheten vidarebefordra den till den behöriga nationella myndigheten. Genom denna bestämmelse erkänns det att olika organ och förvaltningar i olika medlemsstater har olika ansvars- och behörighetsområden. Bestämmelsen är avsedd att säkerställa att samarbete inte hindras av att den medlemsstat som begär bistånd inte exakt känner till en annan medlemsstats fördelning av behörighetsområden.

5.3 Om en framställan inte kan bifallas måste avslaget åtföljas av en förklaring.

Artikel 6

6.1 Denna artikel möjliggör för sambandsmän från en medlemsstat att placeras i en annan medlemsstat i enlighet med överenskomna villkor. Medlemsstaterna kan till exempel komma överens om att sambandsmännen inte skall vara beväpnade. Det klargörs i artikeln att dessa sambandsmän inte har någon befogenhet att göra ingripanden, utan enbart skall verka för att underlätta samarbete. I sambandsmännens uppgifter kan ingå att främja och påskynda informationsutbytet mellan medlemsstaterna, att lämna bistånd vid utredningar, att vara behjälpliga med handläggningen av framställningar om bistånd samt att ge värdlandet råd och bistånd vid förberedelser för och genomförande av gränsöverskridande operationer.

6.2 Rådet antog den 14 oktober 1996 gemensam åtgärd 96/602/RIF (EGT L 268, 19.10.1996, s. 2). Denna utgör en gemensam ram för medlemsstaternas initiativ när det gäller sambandsmän.

Artikel 7

Enligt denna artikel skall tjänstemän som, med anknytning till konventionen, befinner sig i en annan medlemsstat alltid kunna förete en skriftlig fullmakt som utvisar deras identitet och officiella tjänsteställning. Syftet med detta är att undvika att det uppstår missförstånd i kontakterna med andra tjänstemän eller medborgare. Detta krav begränsas genom uttrycket "såvida inte annat föreskrivs i denna

konvention". Denna begränsning är en hänvisning till att det enligt artikel 23, som avser hemliga utredningar, är möjligt för en tjänsteman att befinna sig på en annan medlemsstats territorium under antagen identitet.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

AVDELNING II

Bistånd på begäran

TII.1 Bestämmelserna i avdelning II gäller på vilket sätt framställningar om bistånd skall göras och vad en medlemsstat skall göra när den får en begäran om bistånd enligt bestämmelserna i denna konvention. I denna avdelning föreskrivs form och innehåll för de skriftliga framställningarna om information; det föreskrivs att medlemsstaterna skall tillmötesgå sådana framställningar fullt ut, att medlemsstaterna på begäran i möjligaste mån skall utföra övervakning på en annan medlemsstats vägnar och att utredningar på begäran skall utföras på en annan medlemsstats vägnar, och det anges också att information som har inhämtats på detta sätt får användas som bevismaterial. Begäran om bistånd får vägras endast av de skäl som anges i artikel 28 i konventionen (hot mot den berörda statens allmänna ordning eller andra väsentliga intressen, eller om de begärda åtgärderna är uppenbart oproportionerliga i förhållande till den påstådda överträdelsens svårighetsgrad).

TII.2 Den princip som ligger till grund för denna avdelning är att medlemsstaterna skall bifalla framställningar om bistånd från andra medlemsstater. I och med att medlemsstaterna undertecknar konventionen förpliktar de sig att på begäran och i den mån det är möjligt och förenligt med den nationella lagstiftningen lämna ut uppgifter och ge bistånd till andra medlemsstater. I artikel 28 fastställs undantagen från denna allmänna plikt att ge bistånd.

TII.3 Termerna anmodad myndighet och begärande myndighet, som ofta används i denna avdelning, definieras i artikel 4 i denna konvention.

TII.4 Avdelningen är en upprepning av liknande bestämmelser i 1967 års Neapelkonvention. Förordning (EG) nr 515/97 innehåller också liknande bestämmelser om bistånd på begäran i samband med gemenskapens tullfrågor liksom de flesta avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts mellan gemenskapen och dess medlemsstater och tredje land (t.ex. de s.k. Europaavtalen).

Artikel 8

I denna artikel fastställs de allmänna principer som gäller för att lämna ömsesidigt bistånd. De innebär att den anmodade myndigheten skall gå till väga som om den handlade för egen räkning och utnyttja alla sina lagliga befogenheter i enlighet med den nationella lagstiftningen. Dessutom krävs det att den skall utsträcka biståndet till att omfatta alla omständigheter kring överträdelsen som förefaller ha betydelse för den framställning den fått.

9.1 I artikeln anges form och innehåll för ansökningen om bistånd.

9.2 Ansökningar skall alltid lämnas skriftligen, antingen på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som är godtagbart för denna myndighet.

9.3 Muntliga ansökningar skall godtas i fall som är så brådskande att detta är nödvändigt, men skall därefter bekräftas skriftligen.

9.4 En begäran om bistånd skall innehålla särskilda upplysningar som underlättar genomförandet.

Artikel 10

10.1 Denna artikel omfattar begäran om uppgifter. Det föreskrivs att en anmodad myndighet skall lämna alla uppgifter som kan göra det möjligt för den begärande myndigheten att förhindra, upptäcka och åtala överträdelser. Artikeln grundar sig på artikel 4 i 1967 års Neapelkonvention.

10.2 Genom överenskommelse kan tjänstemän från en medlemsstat erhålla uppgifter från dokument som finns vid en annan medlemsstats kontor. De får ta kopior av dessa dokument. Artikeln grundar sig på artikel 11 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 11

11.1 Denna artikel omfattar framställningar om särskild bevakning som skall utföras av en medlemsstat på en annan medlemsstats vägnar. Enligt denna artikel skall en anmodad myndighet i möjligaste mån själv utföra särskild bevakning av personer när det finns skälig grund att anta att de är inblandade i överträdelser.

11.2 På begäran skall medlemsstaten också bevaka platser, transportmedel och varor.

11.3 Den särskilda bevakning som avses i denna artikel skall utföras av en medlemsstats tullförvaltning på denna medlemsstats territorium.

11.4 Denna artikel grundar sig på artikel 6 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 12

12.1 Denna artikel handlar om begäran om utredningar. En anmodad myndighet skall genomföra lämpliga utredningar av sådana aktiviteter som är eller som enligt den begärande myndigheten förefaller vara överträdelser.

12.2 Tjänstemän från den begärande myndigheten får ges tillstånd att närvara när sådana utredningar görs. Enligt konventionen får de behöriga tjänstemännen vid den anmodade myndigheten ge dess tjänstemän tillstånd att närvara vid kontroller och utredningar. De skall då endast ha

en rådgivande funktion: utredningarna skall alltid genomföras av tjänstemän vid den anmodade myndigheten.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

12.3 Liknande bestämmelser finns i artiklarna 13 och 14 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 13

13.1 I denna artikel föreskrivs att den anmodade myndigheten på begäran skall delge adressaten instrument eller beslut som härrör från de behöriga myndigheterna i den begärande medlemsstaten och som berör tillämpningen av denna konvention. Till framställningarna om delgivning skall fogas en översättning till ett av den anmodade medlemsstatens officiella språk.

13.2 Denna artikel grundar sig på artikel 17 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 14

14.1 I denna artikel föreskrivs att alla protokoll över fastställda sakförhållanden, uppgifter och handlingar som har inhämtats av tjänstemän vid den anmodade myndigheten, i enlighet med den nationella lagstiftningen, i de fall av bistånd som avses i artiklarna 10–12 i konventionen får användas som bevismaterial i enlighet med nationell lagstiftning av behöriga organ i den medlemsstat där den begärande myndigheten är belägen.

14.2 Denna artikel grundar sig på artikel 15 i 1967 års Neapelkonvention.

AVDELNING III

Bistånd på eget initiativ

III.1 Bestämmelserna i denna avdelning gäller hur tullförvaltningarna skall bistå andra medlemsstater utan föregående framställan. Den allmänna princip som ligger till grund för denna avdelning är att medlemsstaterna utan föregående anmodan skall genomföra relevanta undersökningar och överlämna allt bevismaterial eller all information som de träffar på och som en annan medlemsstat kan ha nytta av för att upptäcka, utreda eller åtala överträdelser av tullbestämmelserna.

III.2 Avdelningen är en upprepning av liknande bestämmelser i 1967 års Neapelkonvention. Förordning (EG) nr 515/97 innehåller också liknande bestämmelser när det gäller gemenskapens tullfrågor liksom de flesta avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts mellan gemenskapen och dess medlemsstater och tredje land (t.ex. de s.k. Europaavtalen).

I denna artikel fastställs som allmän princip att varje medlemsstat skall lämna bistånd utan föregående begäran i de fall som anges i artiklarna 16 och 17, såvida inget annat följer av eventuella begränsningar i nationell lagstiftning.

Artikel 16

16.1 I denna artikel föreskrivs det att medlemsstaterna skall bedriva särskild övervakning av personer och varor samt överlämna alla uppgifter angående aktiviteter som har samband med planerade eller begångna överträdelser till den berörda medlemsstaten, i den mån detta bidrar till att förhindra, upptäcka eller åtala överträdelser i en annan medlemsstat.

16.2 Denna artikel grundar sig på artikel 6 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 17

17.1 I denna artikel föreskrivs det att de behöriga myndigheterna i en medlemsstat omgående skall överlämna alla relevanta uppgifter som rör planerade eller begångna överträdelser till de behöriga myndigheterna i de övriga medlemsstaterna, i synnerhet uppgifter om berörda varor och om nya hjälpmedel och metoder som används vid överträdelserna.

17.2 Denna artikel grundar sig på artiklarna 8 och 9 i 1967 års Neapelkonvention.

Artikel 18

18.1 I denna artikel föreskrivs det att övervakningsrapporter och uppgifter som har inhämtats inom ramen för denna avdelning får användas som bevismaterial i enlighet med nationell lagstiftning av de behöriga organen i den mottagande medlemsstaten.

18.2 Denna artikel hänför sig till artikel 15 i 1967 års Neapelkonvention.

AVDELNING IV

Särskilda samarbetsformer

TIV.1 I denna avdelning anges särskilda former av samarbete för att upptäcka, utreda och åtala överträdelser av tullbestämmelserna. De särskilda samarbetsformer som föreskrivs i denna avdelning är förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning, kontrollerade leveranser, hemliga utredningar och användning av gemensamma specialutredningslag.

TIV.2 En del av de samarbetsformer som anges i denna avdelning inbegriper möjligheten att tjänstemän från en medlemsstat får befinna sig eller delta i verksamhet på en annan medlemsstats territorium i syfte att utreda gränsöverskridande överträdelser av tullbestämmelserna enligt definitionen i artikel 19.2.

TIV.3 I 1967 års Neapelkonvention föreskrivs inte uttryckligen gränsöverskridande utredningar och dessa bestämmelser utgör en av de viktigaste förändringarna i den nya konventionen.

TIV.4 När medlemsstaterna deponerar sina instrument för antagande av konventionen kan de förklara att de inte är bundna av en del eller alla bestämmelser i vissa angivna artiklar i denna avdelning, nämligen artikel 20 om förföljande över gräns, artikel 21 om gränsöverskridande övervakning och artikel 23 om hemliga utredningar. Medlemsstaterna får när som helst återkalla sina förklaringar avseende dessa bestämmelser.

Artikel 19

19.1 I denna artikel fastställs allmänna principer för de särskilda samarbetsformerna. Det anges klart och tydligt att de särskilda former av gränsöverskridande samarbete som beskrivs i denna avdelning endast är tillåtna i följande fall av överträdelse:

a) Olaglig handel med narkotika och vissa andra varor belagda med förbud.

b) Handel med prekursorer (dvs. ämnen som är avsedda för olaglig framställning av narkotika).

c) Olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd, där det kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapernas budget eller för en medlemsstats budget.

d) Annan handel med varor som är förbjudna enligt gemenskapens eller nationella tullbestämmelser.

19.2 Enligt artikeln kan en medlemsstat avvisa en begäran från en annan medlemsstat om den typ av utredning som efterfrågas inte omfattas av eller strider mot dess nationella lagstiftning.

19.3 Om de rättsliga myndigheternas godkännande krävs skall en ansökan om detta lämnas och beviljas samt eventuella villkor uppfyllas.

19.4 Om tjänstemän från en medlemsstat orsakar skador när de befinner sig på en annan medlemsstats territorium skall den senare gottgöra skadan. Belopp som betalas ut som skadeersättning till tredje part skall återbetalas av den medlemsstat vars tjänstemän har orsakat skadan.

19.5 I artikeln anges det att uppgifter som inhämtats genom det gränsöverskridande samarbetet enligt denna avdelning får användas som bevis i enlighet med nationell lagstiftning av de behöriga organen i den medlemsstat som erhåller uppgifterna.

19.6 I artikeln anges det också att tjänstemän som deltar i de gränsöverskridande aktioner som anges i avdelning IV skall behandlas på samma sätt som tjänstemän i värdmedlemsstaten när det gäller överträdelser som de begår eller är offer för.

20.1 Denna artikel gäller förföljande över gräns. I artikeln föreskrivs det att tjänstemän från en medlemsstat får fortsätta förföljandet in i en annan medlemsstat av en person som iaktas i färd med att göra sig skyldig till eller medverka i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2 i konventionen och som kan leda till utlämning. Förföljandet får ske utan föregående tillstånd, om det på grund av de brådskande omständigheterna inte varit möjligt att på förhand underrätta de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten eller om dessa myndigheter inte har kunnat ta sig till platsen i tid för att ta upp förföljandet. Senast när de passerar gränsen skall de förföljande tjänstemännen kontakta de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium förföljandet skall äga rum, och den senare medlemsstaten får när som helst begära att förföljandet skall avbrytas. De förföljande tjänstemännen har inte rätt att anhålla personen i fråga men de får, om ingen framställan om att avbryta förföljandet har gjorts, gripa personen för att överlämna denna till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där förföljandet ägde rum. I dessa fall får personen underkastas säkerhetsvisitation och handfängsel får användas.

20.2 De bestämda fall i vilka förföljande över gräns får ske anges emellertid i denna artikel och i de förklaringar som medlemsstaterna har avgett i enlighet med artikel 20.6 i konventionen. Varje medlemsstat som har valt att vara bunden av bestämmelserna om förföljande över gräns har vid undertecknandet av konventionen avgett en förklaring där det fastställs hur förföljandet på dess territorium skall genomföras. Dessa förklaringar omfattar begränsningar i tid eller rum för förföljande över gräns och om tjänstevapen får bäras. Dessa förklaringar får ersättas med andra förklaringar, under förutsättning att dessa inte inskränker räckvidden av de föregående.

Danmark har avgett en förklaring i vilken det fastställs under vilka förhållanden förföljande över gräns kan tillåtas på danskt territorium. Denna förklaring återges i sin helhet i bilaga B till denna förklarande rapport.

20.3 I artikeln anges de allmänna villkor som skall uppfyllas före, under och efter förföljandet.

20.4 Förföljandet får ske över alla typer av gränser. Tillträde till privatbostäder och platser som inte är tillgängliga för allmänheten är förbjudet, och de förföljande tjänstemännen måste alltid vara lätta att identifiera.

20.5 De förföljande tjänstemännen får bära tjänstevapen såvida inte den medlemsstat vars territorium de önskar komma in på har avgett en förklaring som förbjuder detta.

20.6 När medlemsstaterna deponerar sina instrument för antagande av konventionen får de förklara att de inte är bundna av denna artikel eller del av denna. Sådana förklaringar får när som helst återkallas.

20.7 Artikel 41 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet innehåller en liknande bestämmelse om förföljande över gräns. De viktigaste skillnaderna är följande: bestämmelsen i Schengenkonventionen är tvingande medan signatärstaterna till

föreliggande konvention kan välja att inte vara bundna av denna artikel eller del av denna, i den utsträckning sådana reservationer inte påverkar deras skyldigheter enligt Schengenkonventionen (2;; enligt bestämmelsen i Schengenkonventionen får varje part i konventionen välja om förföljande över gräns skall vara tillåtet i samband med alla brott som kan medföra utlämning eller i samband med de allvarliga brott som anges i en förteckning, medan bestämmelsen i föreliggande konvention endast avser de överträdelser av tullbestämmelserna som anges i artikel 19.2 i konventionen och som kan leda till utlämning; bestämmelsen i Schengenkonventionen gäller endast landgränser medan bestämmelsen i föreliggande konvention gäller alla gränser; enligt bestämmelsen i Schengenkonventionen får tjänstevapen alltid bäras, medan det enligt bestämmelsen i föreliggande konvention är tillåtet för varje medlemsstat att avge en allmän förklaring om att vapen aldrig får föras in på dessa territorium eller att i ett särskilt fall besluta att vapen inte får bäras.

Artikel 21

21.1 Denna artikel gäller gränsöverskridande övervakning. I artikeln föreskrivs det att tjänstemän från en medlemsstat får tillåtas att fortsätta bevakningen i en annan medlemsstat av personer som skäligen kan förmodas vara inblandade i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2 om den senare medlemsstaten ger sitt tillstånd i förväg. Tillståndet kan vara förenat med villkor. Om tillstånd inte kan begäras på förhand på grund av brådskande omständigheter får gränsen överskridas under förutsättning att de behöriga myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium bevakningen skall fortsättas omedelbart underrättas om gränspasseringen under bevakningen och en begäran om tillstånd lämnas in utan dröjsmål.

21.2 Följande villkor gäller för gränsöverskridande övervakning: Tjänstemän som utför bevakningsuppdrag skall rätta sig efter lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium uppdraget utförs och följa de anvisningar som denna medlemsstats behöriga myndigheter ger dem; de skall kunna styrka sin officiella tjänsteställning och sin officiella befogenhet, och de äger inte tillträde till privatbostäder och till platser till vilka allmänheten inte har tillträde. Dessa tjänstemän har inga befogenheter att ingripa, de får varken kvarhålla och förhöra eller anhålla den bevakade personen. Tjänstemännen får bära sina tjänstevapen såvida inte den medlemsstat vars territorium de önskar komma in på har avgett en förklaring som förbjuder detta.

21.3 Alla gränsöverskridande övervakningsoperationer skall avrapporteras till myndigheterna i den medlemsstat på vars territorium de har genomförts. Det kan begäras att de tjänstemän som bedrivit övervakningen inställer sig personligen.

21.4 När medlemsstaterna deponerar sina instrument för antagande av konventionen får de förklara att de inte är bundna av denna artikel eller del av denna. Sådana förklaringar får när som helst återkallas.

21.5 Danmark har avgett en förklaring i vilken det fastställs under vilka förhållanden Danmark godkänner bestämmelserna i artikel 21. Förklaringen återges i sin helhet i bilaga B till denna förklarande rapport.

21.6 I artikel 40 i Schengenkonventionen föreskrivs också gränsöverskridande övervakning. Bestämmelserna i de båda konventionerna är likartade, enligt båda föreskrivs gränsöverskridande övervakning med tillstånd som beviljats på förhand eller utan föregående tillstånd i särskilt brådskande fall. De viktigaste skillnaderna är följande: bestämmelsen i Schengenkonventionen är tvingande medan signatärstaterna till föreliggande konvention kan välja att inte vara bundna av artikeln om gränsöverskridande övervakning eller en del av denna, i den utsträckning sådana reservationer inte påverkar deras skyldigheter enligt Schengenkonventionen (3; bestämmelsen i Schengenkonventionen avser, när tillstånd har beviljats på förhand, alla brott som kan medföra utlämning och utan föregående tillstånd ett stort antal allvarliga brott, medan bestämmelsen i föreliggande konvention endast avser de överträdelser av tullbestämmelserna som anges i artiklarna 4.3 och 19.2 i densamma; enligt bestämmelsen i Schengenkonventionen får tjänstevapen bäras om inte den anmodade parten uttryckligen har beslutat något annat, medan det enligt bestämmelsen i föreliggande konvention är tillåtet för varje medlemsstat att avge en allmän förklaring om att vapen aldrig får föras in på dess territorium eller att i ett särskilt fall besluta att vapen inte får bäras. Enligt denna konvention får inte endast personer som direkt begår en överträdelse bevakas utan även personer som är inblandade i en överträdelse.

Artikel 22

22.1 Denna artikel avser kontrollerade leveranser. Kontrollerade leveranser är en undersökningsmetod som går ut på att misstänkta eller olagliga sändningar av varor inte beslagtas vid gränsen utan övervakas till dess de når sin destination. Denna metod gör det möjligt för tullförvaltningarna att identifiera de organisationer som står bakom den olagliga handeln och att åtala de viktigaste personerna i dessa organisationer, i stället för att bara beslagta varorna vid gränsen och/eller åtala de inblandade kurirerna.

22.2 I artikeln föreskrivs det att medlemsstaterna skall se till att kontrollerade leveranser kan tillåtas på deras territorier inom ramen för utredningar av sådana brott som kan leda till utlämning. Beslutet om att tillåta kontrollerade leveranser skall fattas av den anmodade medlemsstatens behöriga myndigheter i enlighet med den nationella lagstiftningen. Kontrollerade leveranser skall genomföras under ledning av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där leveransen skall ske. Sändningar får hejdas för kontroll och tillåtas att fortsätta med oförändrat innehåll eller först när innehållet avlägsnats eller ersatts helt eller delvis.

22.3 Denna artikel hänför sig till artikel 11 i Förenta nationernas konvention från 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa

ämnen (Wienkonventionen) som stöder principen om internationella kontrollerade leveranser i samband med narkotikahandel).

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

22.4 Artikel 73 i Schengenkonventionen innehåller också en bestämmelse om kontrollerade leveranser. Bestämmelserna i de båda konventionerna är likartade. De viktigaste skillnaderna är att enligt föreliggande konvention skall den kontrollerade leveransen övervakas och det är tillåtet att försändelser hejdas för kontroll och tillåts att fortsätta, antingen med oförändrat innehåll eller efter det att deras ursprungliga innehåll har avlägsnats eller ersatts helt eller delvis, medan Schengenkonventionen inte innehåller några föreskrifter om detta. Schengenkonventionen innehåller bestämmelser om kontrollerade leveranser av narkotika och psykotropa ämnen, medan föreliggande konvention innehåller bestämmelser om kontrollerade leveranser i samband med brott som kan leda till utlämning.

Artikel 23

23.1 Denna artikel avser hemliga utredningar. Hemliga utredningar betyder i det här sammanhanget att en tjänsteman från en medlemsstats tullförvaltning (eller en tjänsteman som handlar på en sådan förvaltnings vägnar) får tillstånd att under antagen identitet verka på en annan medlemsstats territorium. Hur medlemsstaterna skall tillämpa denna artikel beror på bestämmelserna i deras nationella lagstiftning.

23.2 Framställningar om hemliga utredningar får göras endast om det skulle vara ytterst svårt att annars kunna klarlägga sakförhållandena.

23.3 Vid en hemlig utredning har tjänstemännen endast tillstånd att samla in uppgifter och etablera kontakt med misstänkta eller andra personer som har samröre med dessa.

23.4 Hemliga utredningar skall genomföras enligt de villkor som anges i den nationella lagstiftningen i den medlemsstat där de äger rum, och de skall ha begränsad varaktighet. Den anmodade myndigheten skall tillhandahålla den personal och de tekniska hjälpmedel som behövs.

23.5 När medlemsstaterna deponerar sina instrument för antagande av konventionen får de förklara att de inte är bundna av denna artikel eller del av denna. Sådana förklaringar får när som helst återkallas.

Artikel 24

24.1 Denna artikel avser gemensamma specialutredningslag och ger medlemsstaterna möjlighet att inrätta sådana lag genom en överenskommelse. Syftet med dessa lag är att de skall genomföra svåra och krävande utredningar som kräver samtidiga och samordnade insatser samt samordna gemensamma insatser för att förhindra och upptäcka bestämda typer av tullöverträdelser.

24.2 Dessa lag får bara inrättas i ett bestämt syfte och för en begränsad tid. Laget skall ledas av en tjänsteman från den medlemsstat där laget är baserat och denna medlemsstat skall skapa de nödvändiga förutsättningarna för att laget skall kunna utföra sitt uppdrag. Laget skall följa lagstiftningen i denna medlemsstat.

24.3 Deltagande i laget medför inte någon befogenhet att ingripa på en annan medlemsstats territorium.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

AVDELNING V

Dataskydd

Artikel 25

25.1 Denna artikel omfattar dataskydd vid utbyte av personuppgifter mellan tullförvaltningar enligt bestämmelserna i konventionen.

25.2 Enligt artikeln är medlemsstaterna skyldiga att följa de relevanta bestämmelserna i Europarådets konvention från 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter.

25.3 Medlemsstaterna får enligt artikeln uppställa villkor för hur personuppgifter som lämnas till en annan medlemsstat skall behandlas.

25.4 I denna artikel föreskrivs att personuppgifter av den mottagande myndigheten endast får behandlas för de ändamål som avses i artikel 1.1 i konventionen. Den myndighet som tar emot uppgifter inom ramen för konventionen får vidarebefordra dem till sina tullförvaltningar samt utredande och rättsliga organ utan tillstånd från den medlemsstat som har tillhandahållit uppgifterna, för att möjliggöra för dessa att åtala och bestraffa de överträdelse som avses i artikel 4.3. I övriga fall krävs samtycke från den medlemsstat som har tillhandahållit uppgifterna.

25.5 Den medlemsstat som överlämnar uppgifterna skall se till att de uppdateras, ändras om de är oriktiga och förstörs om de inte är lagenligt överlämnade. En mottagande medlemsstat skall likaledes göra de nödvändiga korrigeringsarna när den har underättats om dessa. Om den mottagande medlemsstaten har anledning att förmoda att överlämnade uppgifter är oriktiga eller bör förstöras skall den underätta den överlämnande medlemsstaten.

25.6 Den berörda personen har rätt att korrigera uppgifterna och kan begära att få veta vilka uppgifter om honom eller henne som har överlämnats samt för vilka ändamål (om inte allmänintresset av att inte lämna ut uppgifterna väger tyngre). Denna rätt till information skall regleras av nationella lagar, andra författningar och förfaranden i den medlemsstat på vars territorium uppgifterna begärs. Den överlämnande myndigheten skall dock beredas tillfälle att yttra sig innan något beslut fattas om att lämna ut uppgifterna.

25.7 De överlämnade uppgifterna får bara bevaras så länge som det är nödvändigt för att syftet med överlämnandet skall uppnås. Uppgifterna skall också åtnjuta samma skydd som denna medlemsstat tillförsäkrar likartade uppgifter från nationella källor.

25.8 Medlemsstaterna skall i enlighet med sina egna lagar, andra författningar och förfaranden vara ansvariga för den skada som åsamkas en person genom behandling av personuppgifter som har överlämnats enligt konventionen.

25.9 Medlemsstaterna kan anförtro kontrolluppgiften åt de nationella dataskyddsmyndigheter som innehar denna uppgift när det gäller TIS-konventionen.

25.10 Artikeln påverkar inte tillämpningen av TIS-konventionen som innehåller egna bestämmelser om dataskydd vid utbyte av personuppgifter med hjälp av TIS.

25.11 Termen "behandling av personuppgifter" i denna konvention skall ha den betydelse som anges i definitionen i direktiv 95/46/EG. Personuppgifter och behandling av personuppgifter definieras på följande sätt i artikel 2 a och 2 b i det direktivet:

a) personuppgifter: varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person (den registrerade). En identifierbar person är en person som kan identifieras, direkt eller indirekt, framför allt genom hänvisning till ett identifikationsnummer eller till en eller flera faktorer som är specifika för hans fysiska, fysiologiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

b) behandling av personuppgifter (behandling): varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas beträffande personuppgifter, vare sig det sker på automatisk väg eller inte, till exempel insamling, registrering, organisering, lagring, bearbetning eller ändring, återvinning, inhämtande, användning, utlämnande genom översändande, spridning eller annat tillhandahållande av uppgifter, sammanställning eller samkörning, blockering, utplåning eller förstöring.

AVDELNING VI Tolkning av konventionen

Artikel 26

26.1 Denna artikel avser Europeiska gemenskapernas domstols (nedan kallad domstolen) roll när det gäller denna konvention.

26.2 Domstolen skall vara behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna om tolkningen eller tillämpningen av konventionen, området inte har lyckats med detta inom sex månader. Domstolen skall också vara behörig att avgöra tvister mellan medlemsstaterna och kommissionen om tolkningen eller tillämpningen av konventionen. Domstolen skall vidare vara behörig att meddela förhandsavgöranden i frågor som rör tolkningen av denna konvention, men endast för de medlemsstater som genom en förklaring godkänner detta. En medlemsstat som avger en sådan förklaring får ange att ett förhandsavgörande från domstolen får begäras antingen.

a) av de domstolar mot vilkas avgörande det inte finns något rättsmedel, eller

b) av alla domstolar.

Också de medlemsstater som inte godkänner att domstolen har denna uppgift får inkomma med inlagor eller skriftliga synpunkter när det gäller frågor som har hänskjutits till domstolen.

26.3 Domstolen skall inte vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av de aktiviteter som behöriga brottsbekämpande organ utför eller av medlemsstaternas utövning av sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Artikel 27

Genom denna artikel är tullförvaltningarna skyldiga att vid informationsutbyte ta hänsyn till kraven på utredningssekretess. I detta avseende får medlemsstaterna uppställa villkor för hur uppgifter som de lämnar till en annan medlemsstat får användas när kraven på utredningssekretess gör detta nödvändigt.

Artikel 28

I denna artikel föreskrivs det att medlemsstaterna inte skall vara tvingade att lämna bistånd om detta skulle störa den allmänna ordningen eller skada andra väsentliga intressen, särskilt när det gäller dataskydd, i den berörda medlemsstaten. Framställningar får också avvisas om omfattningen av de begärda åtgärderna, i synnerhet när det gäller de särskilda samarbetsformerna enligt avdelning IV, uppenbart inte står i proportion till den påstådda överträdelsens svårighetsgrad. Avslag skall motiveras.

Artikel 29

I denna artikel föreskrivs det att medlemsstaterna normalt skall avsäga sig alla krav på ersättning för kostnader som uppstått vid genomförandet av denna konvention, med undantag av kostnader för arvoden till experter. Om utgifterna är betydande eller extraordinära skall de berörda tullförvaltningarna samråda med varandra för att fastställa hur kostnaderna skall bäras.

Artikel 30

30.1 Denna artikel avser reservationer till konventionen och det fastställs att de enda reservationer som är tillåtna enligt artikeln är de som medges enligt artiklarna 20.8, 21.5 och 23.5, vilka ger medlemsstaterna möjlighet att välja att inte vara bundna av alla eller delar av bestämmelserna om förföljande över gräns, gränsöverskridande övervakning och hemliga utredningar.

30.2 Det noteras också att skyldigheter som följer av andra överenskommelser, särskilt de bestämmelser i konventionen om tillämnning av Schengenavtalet som avser ett utvidgat samarbete, inte skall beröras av den här konventionen. Detta innebär att medlemsstater som är parter i Schengenkonventionen inte kan avsäga sig mer bindande skyldigheter enligt Schengenkonventionen genom att underteckna mindre bindande skyldigheter enligt den här konventionen.

30.3 Till exempel är bestämmelsen i Schengenkonventionen om förföljande över landgräns tvingande. I konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar föreskrivs förföljande över alla typer av gränser, men bestämmelsen är frivillig. När det gäller landgränser kan parter i Schengenkonventionen emellertid inte välja bort bestämmelsen om förföljande över gräns i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar.

Artikel 31

31.1 Genom denna artikel begränsas den territoriella tillämpningen av konventionen till gemenskapens tullområde. Gemenskapens tullområde definieras fullständigt i artikel 3 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 (tullkodexen).

31.2 Rådet får, genom enhälligt beslut och enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, anpassa punkt 1 till eventuella ändringar i de bestämmelser i gemenskapsrätten som anges i denna punkt.

Artikel 32

I denna artikel föreskrivs att konventionen träder i kraft nittio dagar efter det att den sista medlemsstaten har underrättat depositarien om att den har fullgjort de konstitutionella förfarandena för antagande av konventionen. Under tiden får emellertid varje stat som har fullgjort dessa förfaranden förklara att konventionen (med undantag av artikel 26) är tillämplig i dess förbindelser med de övriga medlemsstater som har avgett samma förklaring. 1967 års Neapelkonvention skall upphävas den dag då denna konvention träder i kraft.

Artikel 33

I denna artikel föreskrivs att varje stat som i framtiden blir medlem av Europeiska unionen skall ha rätt att ansluta sig till konventionen. Det fastställs också förfaranden för nya medlemsstater som önskar ansluta sig till konventionen.

Artikel 34

Denna artikel avser framtida ändringar av konventionen och det fastställs att alla medlemsstater som har anslutit sig till konventionen får föreslå ändringar, vilka sedan skall beslutas av rådet.

I denna artikel anges att rådets generalsekreterare skall vara depositarie för denna konvention, och att depositarien i EGT skall offentliggöra uppgifter om vilka medlemsstater som har antagit och anslutit sig till konventionen, om genomförandet, förklaringar och reservationer samt alla andra meddelanden om denna konvention.

(1) Österrike håller på att ratificera 1967 års Neapel-konvention.

(2) Se också kommentaren till artikel 30 i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar i denna förklarade rapport.

(3) Se också kommentaren till artikel 30 i konventionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar i denna förklarande rapport.

BILAGA

FÖRKLARINGAR nr 1 8 SOM BIFOGATS KONVENTIONEN OCH SOM HAR OFFENTLIGGJORTS I GEMENSKAPERNAS OFFICIELLA TIDNING (EGT C 24, 23.1.1998, s. 20)

1. Till artiklarna 1.1 och 28

Med hänvisning till undantagen från skyldigheten att lämna bistånd i artikel 28 i konventionen, förklarar Italien att verkställandet av en framställan om ömsesidigt bistånd på grundval av konventionen, när det gäller överträdelser som enligt italiensk lag inte är överträdelser av nationella tullbestämmelser eller av gemenskapens tullbestämmelser beroende på uppdelningen av behörigheten mellan de nationella myndigheterna när det gäller att förhindra och åtala brott kan störa den allmänna ordningen eller skada andra väsentliga nationella intressen.

2. Till artiklarna 1.2 och 3.2

Danmark och Finland förklarar att de tolkar begreppet "rättsliga myndigheter" eller "rättslig myndighet" i artiklarna 1.2 och 3.2 i konventionen på samma sätt som de gör i de förklaringar de har avgivit enligt artikel 24 i Europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål, undertecknad i Strasbourg den 20 april 1959.

3. Till artikel 4.3 andra strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 andra strecksatsen endast omfattar sådana handlingar genom vilket en person deltar när en grupp personer, som handlar i ett gemensamt syfte, gör sig skyldig till en eller flera av de berörda överträdelserna, även om personen i fråga inte deltar i själva utförandet av brottet eller brotten i fråga. Ett sådant deltagande

skall vara grundat på kunskaper om gruppens syfte och brottsliga aktiviteter i allmänhet, eller kunskaper om gruppens avsikt att begå det eller de ifrågavarande brottet(n).

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 3

4. Till artikel 4.3 tredje strecksatsen

Danmark förklarar för sin del att artikel 4.3 tredje strecksatsen endast är tillämplig för de bakomliggande brott avseende vilka mottagande av stulna varor alltid är straffbara enligt dansk lag, däri inbegripet paragraf 191 a i den danska strafflagen om mottagande av stulna droger och paragraf 284 i strafflagen om mottagande av stulna varor i förbindelse med smuggling av särskilt grov art.

5. Till artikel 6.4

Danmark, Finland och Sverige förklarar att sambandsmännen enligt artikel 6.4 också kan företräda Norges och Islands intressen eller vice versa. De fem nordiska länderna har sedan 1982 haft ett arrangemang där de utplacerade sambandsmännen från ett av de deltagande länderna också företräder de andra deltagande länderna. Detta arrangemang gjordes för att förstärka kampen mot olaglig narkotikahandel och att begränsa den ekonomiska bördan för enskilda länder genom utplaceringen av sambandsmännen. Danmark, Finland och Sverige fäster stort avseende vid att detta väl fungerande arrangemang fortsätter.

6. Till artikel 20.8

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 20 på följande villkor:

Om förföljelse utförs till havs eller i luften av tullmyndigheterna i en annan medlemsstat får förföljelsen utsträckas till danskt territorium, inbegripet danska territorialvatten och luftrummet ovanför danskt territorium, endast om behöriga danska myndigheter har fått förhandsunderrättelse därom.

7. Till artikel 21.5

Danmark förklarar att man godtar bestämmelserna i artikel 21 på följande villkor:

Gränsöverskridande övervakning utan föregående tillstånd får utföras endast i enlighet med artikel 21.2 och 21.3 om det finns allvarliga skäl att förmoda att de personer som bevakas är inblandade i någon av de överträdelser som anges i artikel 19.2 och som kan föranleda utlämning.

8. Till artikel 25.2 i

Medlemsstaterna skall åta sig att i rådet informera varandra om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att de åtaganden som avses i punkt i efterlevs.

Förteckning över remissinstanser

Prop. 1999/2000:122

Bilaga 4

Efter remiss har följande lämnat yttrande över promemorians förslag: Riksdagens ombudsmän, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Kustbevakningen, Socialstyrelsen, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Statskontoret, Statens invandrarverk, Utlänningsnämnden, Tullverket, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Statens jordbruksverk, Diskrimineringsombudsmannen, Kommerskollegium, Svenska Kommunförbundet, Sveriges Industrieförbund, Svensk Handel, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenska Arbetsgivareföreningen, Sveriges redareförening, Svenska Åkeriförbundet, Tull-Kust.

1.1 Förslag till lag om internationellt tullsamarbete

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag tillämpas på internationellt tullsamarbete som

1. följer av en internationell överenskommelse med en annan stat eller mellanstatlig organisation som Sverige har tillträtt eller annars är förpliktat att följa och

2. har till syfte att förhindra, upptäcka, utreda och beivra överträdelser av tullbestämmelser.

Lagen tillämpas inte på sådant samarbete som avses i lagen (1969:200) om uttagande av utländsk tull, annan skatt, avgift eller pålaga och lagen (1959:433) om gränskontrollsamarbete med annan stat.

2 § Tullverket eller annan behörig svensk myndighet skall bistå behörig utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation om det följer av en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § och denna lag.

3 § För åtgärder enligt denna lag gäller samma förutsättningar som för en motsvarande åtgärd i ett svenskt ärende, om inte annat föreskrivs i denna lag.

Tullsamarbete får inte innebära att en behörig svensk myndighet vidtar en åtgärd som

1. strider mot svensk lag eller annan författning,
2. strider mot svenska allmänna rättsprinciper,
3. kränker Sveriges suveränitet,
4. medför fara för rikets säkerhet, eller
5. strider mot andra väsentliga intressen.

4 § Vid gränsöverskridande tullsamarbete enligt 3 kap. får utländska tjänstemän utöva myndighet på svenskt territorium endast om åtgärden har stöd i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 §.

Definitioner

5 § Med tullsamarbete avses i denna lag

1. utbyte av uppgifter,
2. genomförande av eller deltagande i utredningar om överträdelser av tullbestämmelse,
3. delgivning av handlingar,
4. gränsöverskridande förföljande,
5. gränsöverskridande övervakning,

6. förhör, beslag, husrannsakan, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning i utredningssyfte, och
7. annan åtgärd som kan vidtas i en svensk utredning om överträdelse av tullbestämmelser och som inte omfattar tvångsmedel.

6 § I denna lag avses med

tullbestämmelser: bestämmelser om införsel, utförsel eller transitering av varor som avser tullar, skatter eller avgifter eller rör förbud, begränsningar eller kontrollåtgärder beträffande varutrafiken,

överträdelse av tullbestämmelse: sådan överträdelse av tullbestämmelse för vilken påföljd enligt berörd stats lagar och andra bestämmelser kan dömas ut av domstol eller av administrativ myndighet,

behörig svensk myndighet: Polisen, Tullverket, Kustbevakningen eller Statens jordbruksverk,

förföljande eller övervakande tjänstemän: utländska tjänstemän som förföljer eller övervakar en person på svenskt territorium med stöd av sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § och denna lag.

Central samordning

7 § Tullverket skall ansvara för samordningen av samarbetet enligt denna lag.

Direkt samarbete mellan en svensk och en utländsk behörig myndighet får ske i brådskande fall. Tullverket skall underrättas om sådant samarbete så snart det är möjligt.

Ansökningar

8 § En ansökan om tullsamarbete enligt denna lag får göras av behörig svensk eller utländsk myndighet. En ansökan skall innehålla följande uppgifter:

1. ansökande myndighet,
2. tillämplig internationell överenskommelse,
3. begärd åtgärd,
4. ändamålet med och orsaken till ansökan,
5. de lagar och andra bestämmelser som berörs,
6. uppgifter om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för utredningen och
7. en kortfattad redogörelse för omständigheterna.

En ansökan skall göras skriftligen. I brådskande fall får en muntlig ansökan godtas. En muntlig ansökan skall bekräftas skriftligen utan dröjsmål.

En ansökan skall vara utformad på det mottagande landets officiella språk eller på ett språk som den mottagande myndigheten kan godta.

9 § Om en ansökan inte uppfyller kraven enligt 8 §, skall den ansökande myndigheten ges tillfälle att komplettera eller ändra ansökan.

10 § En ansökan skall avslås om

1. den avser en åtgärd som enligt 3 § inte får vidtas,
2. den avser en åtgärd som saknar stöd i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 §,
3. den är så bristfällig att den inte kan ligga till grund för begärd åtgärd trots att tillfälle givits att komplettera eller ändra ansökan, eller
4. den avser en åtgärd som är uppenbart oproportionerlig i förhållande till den påstådda överträdelsens svårhetsgrad.

11 § Beslut om avslag på någon av de grunder som anges i 3 § andra stycket 2–5 fattas av regeringen. Om en behörig svensk myndighet finner att en ansökan bör avslås på någon sådan grund, skall ansökan överlämnas till regeringen.

I övrigt prövar den myndighet som handlägger ärendet om de förutsättningar som gäller enligt lagen är uppfyllda. Om det är uppenbart att ansökan skall avslås får Tullverket, i stället för att vidarebefordra ansökan enligt 2 kap. 1 §, direkt besluta om avslag på ansökan.

Ett beslut att avslå en ansökan skall innehålla de skäl som bestämt utgången.

2 kap. Åtgärder i Sverige för annan stats räkning

1 § Om inte annat anges i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 §, skall en ansökan om bistånd ges in till Tullverket.

Om en begärd åtgärd bör vidtas av en annan behörig svensk myndighet än Tullverket, skall ansökan vidarebefordras till den myndigheten. Den ansökande staten skall underrättas om att så har skett.

Utbyte av uppgifter

2 § Behörig svensk myndighet får på eget initiativ eller efter ansökan lämna ut uppgifter till behörig utländsk myndighet.

Första stycket gäller endast uppgifter som är tillgängliga för myndigheten inom dess verksamhetsområde.

3 § Uppgifter som lämnas ut enligt 2 § får i enskilda fall förenas med villkor för användandet, om det krävs med hänsyn till enskilds rätt eller från allmän synpunkt.

Villkor som avses i första stycket får inte strida mot en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §.

4 § Har behörig svensk myndighet översänt uppgift till behörig utländsk myndighet, är myndigheten skyldig att på begäran av den person som uppgiften rör underrätta denne om vilken utländsk myndighet uppgiften översänts till och för vilket ändamål.

Underrättelse enligt första stycket behöver inte lämnas, om det är uppenbart obehövt eller om det kan befaras att underrättelsen skulle

försvåra genomförandet av utländsk myndighets utredning eller beslut i ärendet.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 5

Underrättelse behöver inte heller lämnas om uppgiften omfattas av sekretess enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Skydd för behandling av personuppgifter

5 § Personuppgiftslagen (1998:204) gäller för behandling av personuppgifter enligt denna lag om inte annat är föreskrivet.

Utredning i Sverige om överträdelse av tullbestämmelse

6 § Tullsamarbete i form av utredning om överträdelse av tullbestämmelse i en annan stat får inledas av behörig svensk myndighet på eget initiativ eller efter ansökan från behörig utländsk myndighet.

Efter ansökan som avses i första stycket, får Tullverket medge att en utländsk tjänsteman får närvara vid utredning i Sverige.

7 § Åtgärder i samband med utredning enligt 6 § avseende brott får innefatta

1. inledande av förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken,
2. förhör och medtagande till förhör enligt 23 kap. rättegångsbalken,
3. beslag enligt 27 kap. rättegångsbalken,
4. husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken,
5. åtgärder enligt 19, 20, 22 och 26 §§ samt 27 § första och andra stycket lagen (2000:000) om straff för smuggling.

Åtgärderna får vidtas endast under de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd med anledning av brott enligt svensk rätt och enligt särskilda bestämmelser i denna lag.

Tvångsmedel får inte användas med stöd av denna lag i syfte att möjliggöra förverkande av egendom.

8 § Om en åtgärd i samband med utredningen kräver åklagares eller domstols beslut enligt 23, 27 och 28 kap. rättegångsbalken och lagen (2000:000) om straff för smuggling, skall ansökan i den delen handläggas enligt bestämmelserna i lagen (2000:000) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

9 § Laga domstol i frågor som rör utredning om överträdelse av tullbestämmelse vid tillämpning av denna lag är rätten på den ort där den svenska utredningen påbörjades.

Delgivning av handlingar

10 § Handling i ärende om utländsk utredning delges enligt delgivningslagen (1970:428). Särskild postdelgivning eller stämningsmannadelgivning får, även om det inte följer av bestämmelserna i 3 § nämnda lag, ske efter beslut av behörig svensk myndighet.

Gränsöverskridande övervakning

1 § Utländska tjänstemän får fortsätta en i sin stat påbörjad övervakning av en gärningsman som är skäligen misstänkt för ett brott som sägs i artikel 19.2 tullsamarbetskonventionen in på svenskt territorium, om Tullverket eller en annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Övervakningen får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kan inhämtas i förväg. För att övervakning skall få ske utan föregående samtycke krävs också att överskridandet av gränsen i samband med övervakningen anmäls till Tullverket eller annan behörig svensk myndighet så snart det är möjligt och att den utländska myndigheten utan dröjsmål begär bistånd i ärendet.

Övervakningen skall genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det. Övervakning som avses i andra stycket skall även upphöra om samtycke inte har lämnats inom fem timmar från gränsöverskridandet.

Gränsöverskridande förföljande

2 § Om en person har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett sådant brott som sägs i artikel 19.2 tullsamarbetskonventionen och som kan föranleda utlämning, får utländska tjänstemän fortsätta ett i sin stat påbörjat förföljande av personen in på svenskt territorium, om Tullverket eller en annan behörig svensk myndighet samtycker till det.

Förföljandet får ske utan föregående samtycke om situationen är så brådskande att samtycke inte kunnat inhämtas i förväg, eller om svenska tjänstemän inte har kunnat ta över förföljandet i tid. De förföljande tjänstemännen skall anhålla om bistånd av behörig svensk myndighet senast vid tidpunkten för gränsöverskridandet.

Förföljandet skall genast upphöra om en behörig svensk myndighet begär det.

3 § Om förföljande tjänstemän begär det, skall behöriga svenska tjänstemän omhänderta den förföljda personen.

Förföljande tjänstemän får stoppa och omhänderta den förföljde tills behöriga svenska tjänstemän kan överta omhändertagandet eller identifiera den förföljde.

4 § När en person omhändertas enligt 3 § andra stycket får utländska tjänstemän

1. kroppsvisitera den som har omhändertagits, om det sker av säkerhetsskäl, i enlighet med 27 § tredje stycket lagen (2000:000) om straff för smuggling,

2. ta hand om vapen eller andra farliga föremål medan ingripandet pågår i enlighet med 27 § tredje stycket lagen (2000:000) om straff för smuggling, och

3. belägga den som har omhändertagits med handfängsel.

5 § En person som har omhändertagits enligt 3 § får tas i förvar under högst sex timmar, tid mellan midnatt och klockan nio på morgonen

oräknad. Därefter skall personen omedelbart frigges, om det inte har kommit in en sådan begäran om åtgärd som avses i

1. 23 § lagen (1957:668) om utlämning för brott, eller
2. 17 § lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 5

Skyldigheter

6 § Utländska tjänstemän skall, när de utövar befogenheter enligt denna lag,

1. följa svensk lag och annan författning samt instruktioner som meddelas av behörig svensk myndighet,
2. alltid kunna styrka sin behörighet och identitet, och
3. kontakta Tullverket och rapportera vilka åtgärder som vidtagits och de omständigheter som förelegat.

Under gränsöverskridande förföljande eller övervakning får utländska tjänstemän inte bereda sig tillträde till bostäder eller andra platser som inte är öppna för allmänheten. Tjänstevapen får användas endast i nödvärnssituationer.

Av 11 kap. 1 § f vapenlagen (1996:67) framgår att undantag kan göras från lagens bestämmelse i fråga om rätt för utländska tjänstemän att medföra skjutvapen och ammunition vid tillfällig tjänstgöring i Sverige.

Straffrättsligt ansvar och skydd

7 § Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara skyddade enligt 17 kap. 1, 2 och 4 §§ brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Utländska tjänstemän som utövar myndighet enligt denna lag i Sverige skall vara ansvariga för tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken på motsvarande sätt som om det varit fråga om svensk myndighetsutövning.

Skadestånd

8 § Om utländska tjänstemän utför uppgifter enligt denna lag i Sverige, skall svenska staten i stället för den utländska myndigheten eller tjänstemannen ersätta skada som uppkommer i samband med detta och för vilken den utländska myndigheten eller tjänstemannen skulle ha varit skadeståndsskyldig om svensk lag varit tillämplig. Svenska staten skall dock inte ersätta skada som uppkommer hos den utländska myndigheten eller tjänstemannen.

9 § Bestämmelser om svenska statens skyldighet att ersätta skador som svenska tjänstemän vållar skall inte vara tillämpliga när skadorna vållas i en annan stat i samband med gränsöverskridande förföljande eller övervakning.

4 kap. Åtgärder i en annan stat för svensk räkning

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 5

1 § En svensk ansökan om tullsamarbete får göras under förutsättning att

1. motsvarande åtgärd kan vidtas i Sverige i ett liknande ärende, och
2. ansökan kan göras utan att detta skulle medföra att uppgifter lämnas, vars överlämnande skulle strida mot allmänna hänsyn eller för Sverige väsentliga intressen.

2 § Har behörig svensk myndighet vid tillämpning av denna lag tagit emot uppgifter eller bevisning från en annan stat enligt en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 § och som innehåller villkor som begränsar möjligheten att använda uppgifterna, skall svenska myndigheter följa villkoren oavsett vad som annars är föreskrivet i lag eller annan författning.

Inhämtande av uppgifter

3 § En behörig svensk myndighet får i en pågående utredning om överträdelse av tullbestämmelse begära att få ta del av uppgifter i en annan stat. För sådana uppgifter gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) samt sådana villkor för uppgifternas användning som avses i 2 §.

Utredning i annan stat

4 § Om det är till fördel för en utredning om överträdelse av tullbestämmelse i Sverige, får Tullverket hos behörig utländsk myndighet begära att svensk tjänsteman skall få närvara vid utredning som sker i en annan stat.

Delgivning av handlingar

5 § Behörig svensk myndighet får i ett ärende om överträdelse av tullbestämmelse eller i brottsutredning begära delgivning av handling i en annan stat.

I den utsträckning det är tillåtet enligt en internationell överenskommelse som avses i 1 kap. 1 §, får behörig svensk myndighet ombesörja delgivning med person i den andra staten genom att sända handlingen med posten enligt vad som sägs i 3 § första stycket delgivningslagen (1970:428).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Genom lagen upphävs lagen (1973:431) om utredning angående brott mot utländsk tulllag.

1.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen
(1980:100)

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100) att 1 kap. 4 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.
4 §¹

Gäller förbud enligt denna lag mot att röja uppgift, får uppgiften inte heller i övrigt utnyttjas utanför den verksamhet i vilken sekretess gäller för uppgiften.

I insiderlagen (1990:1342) finns bestämmelser om förbud att utnyttja vissa uppgifter som är ägnade att väsentligt påverka kursen på finansiella instrument.

Bestämmelser som begränsar möjligheten att utnyttja vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i lagen (2000:000) om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen (2000:000) om internationellt polisiärt samarbete *samt* lagen (2000:000) om Schengens informationssystem.

Bestämmelser som begränsar möjligheten att utnyttja vissa uppgifter som en svensk myndighet har fått från en myndighet i en annan stat finns i lagen (2000:000) om internationell rättslig hjälp i brottmål, lagen (2000:000) om internationellt polisiärt samarbete, lagen (2000:000) om Schengens informationssystem *samt lagen (2000:000) om internationellt tullsamarbete.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

¹ Lydelse enligt lag (2000:000) om internationell rättslig hjälp i brottmål (prop. 1999/2000:61, bet. 1999/2000:JuU19)

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-06-08

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet Leif Thorsson, regeringsrådet Rune Lavin.

Enligt en lagrådsremiss den 25 maj 2000 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om internationellt tullsamarbete,
2. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementssekreteraren Beata Wiberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om internationellt tullsamarbete

1 kap. 1 §

Lagen skall enligt förevarande paragraf tillämpas på internationellt tullsamarbete som följer av en internationell överenskommelse med en annan stat eller mellanfolklig organisation som Sverige har tillträtt eller annars är förpliktat att följa. Det finns bl.a. ett betydande antal bilaterala överenskommelser som inkorporerats i svensk rätt genom förordningar. Avsikten synes nu vara att det centrala innehållet i sådana överenskommelser skall transformeras till svensk rätt genom den föreslagna lagen. Till undvikande av dubbelreglering bör förordningarna upphävas.

1 kap. 3 §

I andra stycket 2 anges att en åtgärd inte får vidtas om den strider mot svenska allmänna rättsprinciper. Av författningskommentaren framgår att härmed avses en åtgärd som strider mot ordre public, dvs. vad som brukar betecknas med orden "uppenbart oförenlig med rättsordningen i Sverige" (se t.ex. 33 och 55 §§ lagen om skiljeförfarande). En sådan reservation bör inte kunna åberopas för att undvika ett konventionsåtagande annat än i alldeles speciella fall, när tillämpningen skulle te sig stötande (jfr t.ex. NJA 1986 s. 690 och Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, 5 uppl. 1999, s. 70 ff).

Det i det remitterade förslaget använda uttrycket "svenska allmänna rättsprinciper" – som närmast kan tänkas omfatta sådant som att avtal skall hållas eller sådana allmänna processuella eller förvaltningsrättsliga riktlinjer som tillämpas i saknad av skriven lag eller av rättspraxis – kan lätt föra tanken fel. Emellertid används det i olika variationer på närliggande områden, t.ex. i den nyligen antagna lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål (2 kap. 14 §: "svenska allmänna rättsprinciper"; 2 kap. 11 §: "grundläggande principer i den svenska rättsordningen") liksom i den svenska språkversionen av flera av de internationella överenskommelser som avses i 1 kap. 1 § i förslaget.

Det är därför mindre lämpligt att just i förevarande lag använda det eljest vedertagna uttrycket för ordre public. Emellertid är det önskvärt att förtydligandet behålls i såväl den allmänna motiveringen som i författningskommentaren med en erinran om att tillämpningen av undantaget bör vara restriktiv. Lagrådet förordar dessutom att i lagtexten orden "(ordre public)" tilläggs efter ordet "rättsprinciper".

1 kap. 4 §

Av författningskommentaren framgår att syftet med paragrafen är att begränsa det gränsöverskridande tullsamarbetet till endast de fall där detta samarbete särskilt överenskommit i en internationell överenskommelse. I den föreslagna paragrafen sägs att utländska tjänstemän får utöva myndighet på svenskt territorium endast om åtgärden har stöd i en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 §. Detta kan uppfattas så att den internationella överenskommelsen skulle utgöra den rättsliga grundvalen för utländska tjänstemäns myndighetsutövning i vårt land. Så är naturligtvis inte fallet, utan de åtgärder som utländska tjänstemän kan komma att ha rätt att vidtaga inom ramen för den internationella överenskommelsen är fastlagda i förslagets 3 kap.

Paragrafen kan förslagsvis ges följande lydelse: "I den mån en sådan internationell överenskommelse som avses i 1 § omfattar åtgärder som innebär myndighetsutövning, får utländska tjänstemän utöva myndighet på svenskt territorium i de fall som anges i 3 kap."

I detta sammanhang vill Lagrådet erinra om att de bestämmelser i 3 kap. som innebär att myndighetsutövning överläts på utländsk myndighet skall beslutas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen.

1 kap. 5 §

För att den definition av begreppet tullsamarbete som finns i förevarande paragraf skall vara berättigad krävs att den är fullständig. Det finns emellertid åtgärder som enligt tullsamarbetskonventionen utgör tullsamarbete men vars genomförande inte regleras i lagen, därför att de anses rymmas inom de befogenheter behöriga myndigheter redan har. Dit hör särskild bevakning (artikel 11), kontrollerade leveranser (artikel 22) och gemensamma specialutredningslag (artikel 24). Vidare skall enligt den allmänna motiveringen lagen tillämpas också på administrativt samarbete, utan att det fullständigt framgår vilka former det gäller. Framtida överenskommelser om tullsamarbete kan komma att rymma nya former av samarbete som utesluts genom definitionen.

Även om genomförandet av åtgärder enligt vissa samarbetsformer inte behöver regleras i lagen, ryms de som nyss anförts under konventionen och därmed under 1 kap. 1 § i den föreslagna lagen. Utländska myndigheter kan väntas göra framställningar om sådana åtgärder under åberopande av konventionen. I så fall torde den föreslagna lagen böra tillämpas beträffande förfarandet.

Det kan visserligen göras gällande att de ovan närmare angivna samarbetsformerna kan rymmas under punkten 2, som avser genomförande av eller deltagande i utredningar om överträdelser av tullbestämmelser, eller under punkten 7, som avser annan åtgärd som kan

vidtas i en svensk utredning om överträdelse av tullbestämmelse och som inte omfattar tvångsmedel. En sådan tolkning ger emellertid utrymme för så många olika former av tullsamarbete att definitionen kommer att sakna betydelse. Lagrådet avstyrker att begreppet tullsamarbete definieras närmare i den föreslagna lagen. Det är tillräckligt med den bestämning som följer av 1 kap. 1 § första stycket.

Av paragrafen framgår att användningen av tvångsmedel är begränsad. Denna fråga regleras emellertid bättre i anslutning till de bestämmelser som behandlar de olika samarbetsformerna. Så har också skett i fråga om utredning i 2 kap. 7 § och i fråga om gränsöverskridande förföljande i 3 kap. 2-5 §§. Också ur denna synvinkel är den föreslagna paragrafen onödig. Lagrådet förordar därför att paragrafen får utgå.

1 kap. 6 §

I definitionen av behörig svensk myndighet anges bl.a. "Polisen". Polisen är emellertid inte någon myndighet, vilket däremot övriga uppräknade organ är. Lagrådet förordar att uttrycket byts ut mot förslagsvis "Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet".

1 kap. 7 §

Det synes obehövt att i lagtexten kräva att olika åtgärder skall vidtas av utländsk "behörig" myndighet. Det torde få ankomma på den utländska staten att avgöra vilka av dess myndigheter som är behöriga och på sådana myndigheter att själva hålla reda på sin behörighet. Uppenbara fall av kompetensöverskridanden kan avvisas utan uttrycklig bestämmelse. Andra stycket första meningen bör därför ges följande lydelse: "Direkt samarbete mellan en behörig svensk myndighet och en utländsk myndighet får ske i brådskande fall."

1 kap. 8 och 9 §§

Paragraferna omfattar ansökningar från både svensk och utländsk myndighet. Det är emellertid endast utländsk myndighets ansökningar som skall prövas här i landet. Svensk myndighets ansökningar kommer att få handläggas enligt de föreskrifter som gäller i det andra landet. Innehållet i 8 och 9 §§ bör därför begränsas till sådana ansökningar som utländsk myndighet gör hos svensk myndighet. Det kan enklast genomföras så att första meningen i 8 § utgår.

Om tillämpningsområdet för 8 och 9 §§ begränsas på det sätt som ovan föreslagits, vore det naturligtast att flytta paragraferna till 2 kap. Härvid bör 8 § bli 2 § och 9 § bli 3 §. Rubriken "Ansökningar" före 8 § bör flyttas till närmast före 1 § i 2 kap.

Den föreslagna flyttningen bör också medföra den justeringen att orden "det mottagande landets officiella språk" i sista stycket av 8 § ersätts med ordet "svenska".

1 kap. 10 och 11 §§

Vad som sägs i 10 och 11 §§ kan endast ha avseende på ansökningar som görs hos svensk myndighet. Av denna anledning bör paragraferna placeras i 2 kap. Om 8 och 9 §§ i 1 kap., såsom ovan föreslagits, blir 2

respektive 3 § i 2 kap., bör 10 § bli 4 § i 2 kap. och 11 § bli 5 §. Rubriken "Avslag" bör då placeras före 4 §.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 6

2 kap. 2 §

I författningskommentaren sägs att första stycket utgör en uttrycklig sekretessbrytande bestämmelse. Ordalagen i detta stycke ger knappast uttryck för denna långtgående avsikt. Det sägs nämligen endast att uppgifter får lämnas ut till behörig utländsk myndighet. Vilken inverkan sekretesslagen därvid skall ha anges inte närmare.

Sekretess gäller i princip även gentemot utländska myndigheter (1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen). En sekretessbelagd uppgift får dock röjas om det finns stöd härför i en särskild föreskrift i lag eller förordning. Lagrådet anser att det av paragrafen tydligare bör framgå att rätten att lämna ut uppgifter till utländsk myndighet även omfattar uppgifter som är hemliga enligt sekretesslagen. Med hänsyn till att bestämmelsen i första stycket skall ha sekretessbrytande effekt bör dess tillämpning begränsas till fall där ett informationsutbyte framstår som nödvändigt.

Första stycket kan förslagsvis ges följande lydelse: "Behörig svensk myndighet får, när så är erforderligt för genomförande av internationellt tullsamarbete enligt denna lag, på eget initiativ eller efter ansökan lämna ut uppgifter till behörig utländsk myndighet, även om en uppgift är sekretessbelagd enligt sekretesslagen (1980:100)."

Om det förslag till omdisponering som ovan framförts genomförs kommer denna paragraf att bli 6 §.

2 kap. 3-10 §§

Dessa paragrafer blir, om Lagrådets förslag under 1 kap. 10 och 11 §§ följs, 7-14 §§.

2 kap. 5 §

Bestämmelsen innehåller inte något som inte följer av personuppgiftslagen och dess 2 §. Den utgör således en dubblyr. Därtill kommer att den är alltför kortfattad för att ha något pedagogiskt värde; den innehåller exempelvis - helt naturligt - inte något om vem som är personuppgiftsansvarig, såsom brukar vara fallet med liknande bestämmelser i andra lagar. Lagrådet förordar därför att bestämmelsen utgår såsom överflödigt tillsammans med närmast föregående rubrik.

2 kap. 7 §

Enligt 6 § får tullsamarbete bedrivas i form av utredning om överträdelse av tullbestämmelse i annan stat. I förevarande paragraf föreslås vissa bestämmelser för en sådan utredning "avseende brott". Härmed torde avses gärning som motsvarar brott enligt svensk lag. Detta bör anges i lagtexten.

I 2 kap. 2 § förslaget till lag om internationell rättslig hjälp i brottmål regleras frågan om kravet på dubbel straffbarhet. Denna skulle kunna uppkomma även i förevarande sammanhang om en gärning motsvarar brott enligt svensk lag men i det anmodande landet endast kan föranleda administrativa sanktioner. Under föredragningen inför Lagrådet har upplysts att frågan torde sakna praktisk betydelse. Av den anledningen

har någon bestämmelse motsvarande nyssnämnda paragraf i lagen om internationell rättslig hjälp inte ansetts behövlig.

Skulle den nyss angivna situationen likväl uppkomma, bör svensk myndighet anses förhindrad att använda tvångsmedel. Av rättssäkerhetsskäl är det önskvärt att frågan regleras uttryckligen i lagtexten. Lagrådet hemställer att frågan om behovet av en bestämmelse i ämnet övervägs på nytt under det fortsatta beredningsarbetet.

Under föredragningen inför Lagrådet har ifrågasatts om inte första stycket i paragrafen borde hänvisa endast till bestämmelserna i smugglingslagen, som är de som närmare reglerar förundersökning och tvångsmedel i fråga om överträdelser av tullbestämmelser. Eftersom bestämmelserna i smugglingslagen replierar på rättegångsbalken och det remitterade förslaget alltså innefattar en dubbelreglering, har Lagrådet inte något att erinra mot en sådan ändring.

2 kap. 8 §

Enligt paragrafen skall, om en åtgärd i samband med utredningen kräver åklagares eller rättens beslut enligt vissa angivna bestämmelser, ansökningen i den delen handläggas enligt bestämmelserna i den nyligen antagna lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. I 2 kap. 4 § i sistnämnda lag finns visserligen bestämmelser om vad en ansökan skall innehålla, men de stämmer inte överens med vad som gäller om en ansökan enligt det nu remitterade förslaget. Behövliga kompletteringar kan emellertid begäras enligt vad som föreslås gälla för ofullständiga ansökningar om internationell hjälp i brottmål.

I ett sammanhang bör emellertid förfarandet kunna fortsätta från Tullverket eller annan behörig myndighet till åklagaren utan det dröjsmål som kompletteringar skulle föranleda. Har ett beslag gjorts av någon annan än undersökningsledaren eller åklagaren och har denne inte beslutat beslaget - sådan torde situationen regelmässigt vara i förevarande sammanhang - skall enligt 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken anmälan skyndsamt göras hos honom, som "omedelbart" skall pröva om beslaget skall bestå. Av rättssäkerhetsskäl måste enligt Lagrådets mening en överprövning av beslaget kunna ske på grundval av den ansökan som ligger till grund för tullsamarbetet. Lagrådet förordar att i paragrafen införs en ny andra mening av förslagsvis följande lydelse: "Har beslag verkställt i samband med utredningen tillämpas dock först 27 kap. 4 § tredje stycket rättegångsbalken".

Angående rättens befattning med beslagsfrågan tillämpas däremot 4 kap. 16 § i den föreslagna lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

3 kap. 1 och 2 §§

Här föreslås i 1 § att gränsöverskridande övervakning skall få ske av en gärningsman som är skäligen misstänkt för ett sådant brott som sägs i artikel 19.2 i tullsamarbetskonventionen och i 2 § att gränsöverskridande förföljande skall få ske om en person har upptäckts på bar gärning i färd med att begå ett sådant brott, om brottet kan föranleda utlämning. För att förstå bestämmelsernas räckvidd måste en läsare alltså ha tillgång till konventionstexten, som visserligen kommer att finnas tillgänglig i riks-

dagstrycket och i Sveriges överenskommelser med främmande makter, men dessa publikationer är knappast allmänt tillgängliga ens hos myndigheter.

Föreskrifterna är av central betydelse i fråga om utländska tjänstemäns rätt att övervaka respektive förfölja gärningsmän på svenskt territorium och bör därför i görligaste mån vara formulerade så att förutsättningarnas hela innebörd framgår direkt av lagtexten. Det förhållandet att vissa av de brott som anges i konventionen inte har någon direkt motsvarighet i svensk strafflagstiftning är inte skäl nog att i föreskrifterna endast ta in en hänvisning till artikeln i konventionen. Men redan den åtgärden att uppräkningsen i artikeln kom att ingå i den svenska lagtexten skulle underlätta för rättstillämparen och annan läsare att förstå innebörden. Det kan ske genom att till 1 § läggs ett nytt fjärde stycke av förslagsvis följande lydelse:

"Brott som avses i första stycket är

1. olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen, vapen, ammunition, sprängämnen, kulturföremål, farligt och giftigt avfall, kärnmateriale eller material eller utrustning avsedda för framställning av kärnvapen, biologiska och/eller kemiska vapen (varor belagda med förbud),

2. handel med ämnen som finns upptagna i listorna I och II i Förenta Nationernas konvention om bekämpande av illegal handel med narkotika och psykotropa ämnen och som är avsedda för illegal framställning av narkotika (prekursorer),

3. olaglig gränsöverskridande handel med skattepliktiga varor för att undgå skatt eller obehörigt erhålla statligt stöd i samband med import eller export av varor, i de fall där omfattningen av handeln kan medföra en avsevärd belastning för Europeiska gemenskapens eller för medlemsstaternas budgetar,

4. annan handel med varor som är förbjuden enligt Gemenskapens eller nationella tullbestämmelser."

I 2 § bör, om Lagrådets förslag avseende 1 § följs, uttrycket "artikel 19.2 tullsamarbetskonventionen" ersättas med "1 §".

3 kap. 4 §

I punkterna 1 och 2 hänvisas till 27 § tredje stycket i den föreslagna smugglingslagen. Även om de skyddsåtgärder som kan behöva vidtas är desamma är det dock fråga om en situation som avviker från den som föreligger enligt smugglingslagen men däremot är identisk med den som föreligger vid gränsöverskridande förföljande enligt den föreslagna lagen om internationellt polisiärt samarbete. Förevarande paragraf reglerar fullständigt de skyddsåtgärder som får vidtas även utan hänvisningen till smugglingslagen. Hänvisningen är snarare vilseledande eftersom bestämmelsen i den lagen avser ingripanden som sker med stöd av samma lag. Hänvisningen bör därför utgå.

Enligt den allmänna motiveringen får de utländska tjänstemännen visitera en flyende som har omhändertagits såväl av säkerhetsskäl som för att söka efter föremål som kan antas ha betydelse för utredning om brott eller kan ha avhärts annan genom brott. Det senare framgår inte av lagtexten, vare sig denna hänvisar till smugglingslagen eller inte. I motsvarande bestämmelser i förslaget till lag om internationellt polisiärt

samarbete omnämns dessutom omhändertagande av föremål som kan förverkas enligt 36 kap. 3 § 2 brottsbalken.

Prop. 1999/2000:122
Bilaga 6

3 kap. 5 §

Enligt förslaget får den som har omhändertagits tas i förvar under angiven tid i avvaktan på en begäran om provisoriska åtgärder enligt utlämningslagstiftningen. Det blir åklagare som i första hand får hantera de provisoriska tvångsåtgärder som kan komma i fråga. I lagtexten bör - även om tidsfristen är kort - anges var den omhändertagne skall hållas i förvar, sedan behövliga utredningsåtgärder genomförts. Lagrådet förordar att efter orden ”i förvar” skjuts in orden ”och placeras i häkte eller polisarrest”. Härvid blir 25 § lagen om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. tillämplig.

Övergångsbestämmelsen

I övergångsbestämmelsen föreskrivs att lagen om utredning angående brott mot utländsk tullag upphävs genom lagen. I den nämnda lagen finns ett bemyndigande för regeringen att besluta föreskrifter som är påkallade av överenskommelser med annan stat om bistånd i tullfrågor. Upphävs lagen kommer det inte längre att finnas något bemyndigande för regeringen i detta avseende. Någon omedelbar betydelse för de förordningar som beslutats tidigare och som alljämt är gällande får inte upphävandet av lagen. Däremot uppkommer frågan vilken betydelse detta kan få för beslutanderätten om framtida överenskommelsers inkorporering i svensk författning.

Huruvida regeringen utan förekomsten av ett bemyndigande i lag kommer att ha rätt att besluta förordningar av förevarande slag kommer att bero på överenskommelsernas innehåll. Gäller dessa enbart administrativa föreskrifter, kan regeringen inom ramen för sin så kallade restkompetens enligt 8 kap. 13 § första stycket 2 regeringsformen besluta om en förordning i ämnet. Innehåller överenskommelsen däremot för enskild betungande föreskrifter enligt 8 kap. 3 § regeringsformen, ligger beslutanderätten hos riksdagen med den följd att lagformen i princip skall användas. Riksdagen kan visserligen genom bemyndigande i lag delegera föreskriftsrätten till regeringen, men detta förutsätter att föreskrifterna avser ett ämne som anges i 8 kap. 7 § första stycket regeringsformen. Lagrådet kan dock inte finna att det internationella tullsamarbetet tillhör något av de ämnen som räknas upp i sistnämnda bestämmelse. Med hänsyn härtill kommer regeringens rätt att besluta förordningar på området att vara beroende av restkompetensens omfattning enligt 8 kap. 13 § första stycket 2 regeringsformen och knappast behöva något stöd av ett bemyndigande i lag. Enligt Lagrådets mening kan lagen om utredning angående brott mot utländsk tullag upphävas utan några negativa verkningar för regeringens föreskriftsrätt.

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 21 juni 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:122 Internationellt tullsamarbete.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om internationellt tullsamarbete		498A0123/01/ 397R0515
